Guy de Maupassant

Fru Telliers pensionat

og andre fortællinger

Maupassants 3 fortællinger

Bibliotek 1800

Guy de Maupassant

Fru Telliers pensionat

og andre fortællinger

eBibliotek 1800

2026

Ophavsret og brugsbetingelser

Denne ebogsudgave af Guy de Maupassant: *Fru Telliers pensionat og andre fortællinger* er baseret på originaler, som (på udgivelsestidspunktet) er public domain i lande hvor ophavsret er baseret på ophavsmandens død+70 år, samt i USA.

Nærværende ortografisk opdaterede og redigerede udgave af teksten kan frit downloades og videreformidles under Creative Commons-licensen BY-NC-SA – Kreditering-IkkeKommerciel-DelPåSammeVilkår 4.0 International.

Opholder du dig i et land uden for EU, bør du dog tjekke de lokale ophavsretsbestemmelser, før du videredistribuerer værket.

Generelt forbehold: *Vær opmærksom på, at denne ebog er baseret på en tekst, som stammer fra en længst svunden tid. Normer og udtryksmåder mm. var anderledes dengang, og der kan derfor forekomme indhold, som på nogle virker stødende. Bogen skal, ligesom alle andre kunstneriske værker fra andre tider, ses i sin kulturelle og tidsmæssige kontekst, og udgiveren kan og vil ikke påtage sig noget ansvar for forfatterens verdensbillede og udtryksmåder.*

Copyright and conditions of use

This ebook edition of Guy de Maupassant: *Fru Telliers pensionat og andre fortællinger* is based upon sources in the public domain in countries where copyright is based upon Life+70 years, and in the USA (at the time of publishing).

This orthographically updated and revised edition is free to download and reuse under Creative Commons BY-NC-SA Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International.

If you are outside the EU, you are advised to check the local copyright laws before copying and/or redistributing this ebook.

Disclaimer: *Please note that this book is based on an original text dating from another era. Norms and language were different then, and some readers might find offensive content. We believe that any work of art from previous times should be viewed in its cultural and temporal context and not in the light of latter-day prejudices, and we can and will not accept any responsibility for the author's views or language.*

Til

Ivan Turgenjev

i inderligt venskab og dyb beundring.

Guy de Maupassant

Fru Telliers "pensionat"

I

De gik derhen hver aften henimod klokken elleve, således som man går på café, som noget, der falder ganske af sig selv.

De var en seks-otte stykker, altid de samme, der mødtes, på ingen måde udsvævende fyre, men pæne mænd, handlende og byens unge mennesker. De drak deres chartreuse og fjasede lidt med pigebørnene eller passiarede alvorligt med *Fruen*, som de alle havde den største agtelse for.

Så gik de hjem for at være i seng inden midnat. De unge mennesker blev undertiden.

Det lille gultmalede hus, der lå på hjørnet af en gade bagved St. Etienne kirken, så venligt og indbydende ud; fra dets vinduer kunne man se havnen, som var fuld af skibe, der lå og lossede, det store saltbassin og helt i baggrunden Jomfru Maria-bakken med dens gamle, grå kapel.

Fruen stammede fra en respektabel bondefamilie i departementet Eure; hun var slået ind på sin forretning aldeles på samme måde, som hun kunne have åbnet en modehandel eller en systue. Den forestilling om noget uhæderligt, der i byerne i så høj grad klæber ved prostitutionen, eksisterer ikke ude omkring i Normandiet. Bonden siger: "Det betaler sig godt" og han foreslår sit barn at stille sig i spidsen for et kvindeharem, som han ville foreslå oprettelsen af en kostskole for unge piger.

"Pensionatet" var forresten en arv fra en gammel onkel, som havde ejet det. *Herren* og *Fruen* havde den gang en kro i nærheden af Yvetôt, men de havde skyndt sig at skille sig af med den, da de indså, at forretningen i Fécamp var mere fordelagtig; og en skøn morgen havde de indfundet sig for at overtage foretagendet, der i den tid, det havde været uden ledelse, var begyndt at gå dårligere.

Det var et par brave folk, som straks forstod at gøre sig afholdte både af personalet og af naboerne.

Få år senere døde *Herren* af et apoplektisk slag. Han havde haft det for godt i sin nye stilling, han behøvede ikke at røre sig til noget og som følge deraf var han blevet alt for tyk; han kvaltes i sin egen sundhed.

Da fruen var blevet enke, blev hun meget efterstræbt af alle etablissementets gæster; men hun var fuldt ud dydig, selv hendes pensionærer var det aldrig lykkedes at opdage det mindste.

Hun var høj, fyldig og havde et behageligt væsen. Hendes teint, som opholdet i det stadige halvmørke indenfor de altid tillukkede skodder havde gjort bleg, skinnede, som om den var overtrukket med fed fernis. Nogle små viltre og forlorne krøller omrammede hendes pande og gav hende et ungdommeligt udseende, der stod i stærk modsætning til hendes fuldmodne former. Hun var bestandig i godt humør, havde et åbent og venligt ansigt og kom gerne med en lille spøg uden dog at give slip på en vis tilbageholdenhed, som hendes nye profession endnu ikke havde fået pillet ud af hende. Ethvert usminket ord stødte hende altid en lille smule, og når en eller anden uopdragen ung fyr kaldte den anstalt, hun styrede, ved dens

rette navn, blev hun oprørt og vred. Hun var kort sagt i besiddelse af virkelig finfølelse, og skønt hun behandlede sine "damer" meget venskabeligt, gentog hun alligevel ofte, at hun og de "ikke var af samme støbning".

Af og til kunne hun en dag i ugens løb finde på at leje en vogn og køre med en del af sit forretningspersonale ud til den lille flod, der løber igennem sænkningen ved Valmont, for at de kunne more sig lidt i det grønne. Det var aldeles som en skole, der er i skoven; de løb og legede, berusede af den friske luft efter den lange indespærring. De havde selv mad med, som de spiste i græsset og drak æblemost til; og først når mørket begyndte at falde på, vendte de trætte og tilfredse tilbage. I vognen på hjemvejen kyssede de rørt taknemlige fruen, som de betragtede som en slags mild og kærlig moder, der gør alt for at skabe glæde omkring sig.

Huset havde to indgange. På hjørnet gik en dør ind til en obskur knejpe, som først lukkede op om aftenen, og hvor der kun kom halvfulde karle og matroser. To af de damer, der skulle bestride forretningen, var særligt bestemte til at tage sig af denne del af gæsterne. Hjulpet af opvarteren, et ungt, blondt, skægløst menneske, der hed Frédéric og var stærk som en okse, serverede de øl og vin på de vaklende marmorborde. Siddende på kundernes knæ med armen om deres hals tilskyndede de dem til at nyde mere.

De tre andre damer – der var kun fem i det hele – dannede et slags aristokrati og var forbeholdt det selskab, som kom på første sal, med mindre denne stod tom og der var stærkt brug for dem nedenunder.

Den salon, hvor byens borgere mødtes, var tapetseret med blåt tapetpapir og smykket med et stort skilderi, der forestillede Leda og svanen. Man kom derop ad en vindeltrappe, som begyndte lige indenfor den snævre og beskedent udseende gadedør, hvorover der hele natten igennem bag ved et ståltrådsgitter brændte en lille lampe af den slags, der endnu i enkelte byer tændes ved foden af de i nicher opstillede støtter af den hellige jomfru.

Bygningen var fugtig og gammel og lugtede lidt muggen. Nu og da bølgede et pust af eau de cologne gennem gangene; eller en dør nedenunder blev lukket op og rå skrig og eder fra mændene fra knejpen i stuen rungede som en torden igennem hele huset og fik herrerne på første sal til at lægge deres ansigter i ængstelige og uvillige folder.

Fruen, der betragtede gæsterne som sine venner, forlod aldrig salonen, og hørte med interesse på de byrygter, som de fortalte hende. Hendes alvorlige konversation dannede en behagelig modsætning til de tre pigebørns usammenhængende snak; midt i al det slibrige pjat var hun som en hvile for de bemavede borgermænd, der hver aften hengav sig til den stilfærdige og beskedne udskejelse at drikke et glas likør i selskab med et par offentlige pigebørn.

De tre damer på første sal hed Fernande, Raphaële og Rosa.

Da personalet var så fåtalligt, var der blevet lagt an på, at hver af dem skulle være som en prøve, et resumé af en kvindetype, for at enhver besøgende i det mindste så noget nær kunne finde virkeliggørelsen af sit ideal.

Fernande repræsenterede *den smukke blondine*; hun var et meget højt, næsten fedt, ugideligt bondefruentimmer, hvis

fregner ikke ville forsvinde og hvis korte, lyse, farveløse hår, der lignede kæmmet hør, kun ufuldstændig kunne dække hendes isse.

Raphaële, som stammede fra Marseille, og som fra sin tidligste ungdom havde drevet rundt i havnebyerne, spillede den uundværlige rolle som *den skønne jødinde*. Hun var mager med fremspringende, hektisk røde kindben; hendes sorte hår, der skinnede af marvpomade, var ordnet i fastklæbede krøller i panden. Hendes øjne kunne have været smukke, hvis det højre ikke havde været skæmmet af en hvid plet i øjets sorte del; hendes næse bøjede sig ned over det fremtrædende kæbeparti, hvor to nye tænder i overmunden stak påfaldende af imod undermundens tænder, der med alderen havde antaget en mørk tone, som ledte tanken hen på gammelt træ.

Rosa var en lille kødbolle, der væsentligst bestod af en mave, båret af to diminutive ben; med hæs røst sang hun fra morgen til aften viser, som afvekslende var liderlige eller sentimentale, og fortalte uendelige og intetsigende historier. Hun holdt kun op med at tale for at spise og med at spise for at tale; hun var bestandig i bevægelse, væver som et egern til trods for sit fedt og sine lemmers lidenhed. Hendes latter, som var en kaskade af små, gennemtrængende skrig, brød uophørlig løs, snart her, snart der, i et værelse, på loftet, nede i caféen, overalt, uden spor af anledning.

De to kvinder fra stueetagen, Louise med tilnavnet "Cocotte" og Flora, også kaldet "Gyngen", fordi hun haltede lidt, den ene altid i patriotisk dragt med et tricolore-bælte, den anden i et fantastisk, spansk kostume, hvis kobbermønter ved hver af hendes ulige skridt dansede i hendes gulrøde hår, så ud som et

par kokkepiger, der er pyntet ud til maskerade. De var som alle kvinder af folket, hverken kønnere eller grimmere, et par ægte opvartningspiger; blandt havnens søfolk gik de under øgenavnet "de to pumper".

Takket være fruens forsonende klogskab og hendes uudtømmelige gode humør herskede en væbnet, men dog sjældent forstyrret fred mellem de fem kvinder.

Der var kun det ene etablissement i den lille by og det var flittigt besøgt. Fruen havde forstået at give det et så *comme il faut* anstrøg; hun viste sig så elskværdig, så imødekommende imod alle og hendes gode hjerte var så kendt, at hun nød almindelig anseelse; stamgæsterne gjorde alt for at behage hende og triumferede, når hun bevidnede dem sit særlige venskab. Når de om dagen mødtes i deres forretninger, sagde de til hinanden: "I aften dér, hvor De nok ved", således som man siger til hinanden: "Vi ses i caféen, ikke sandt? Efter middag."

Kort sagt: Fru Telliers "pensionat" var et sted at gå hen og det var sjældent, at nogen svigtede ved den daglige mødetid.

En aften hen imod slutningen af maj fandt den førstankomne, forhenværende borgmester, tømmerhandler Poulin, døren lukket. Den lille lygte brændte ikke bag ved sit ståltrådsgitter og ingen lyd trængte ud fra huset, der syntes ganske dødt. Han bankede, først sagte, derefter kraftigere; ingen svarede. Så slentrede han langsomt op ad gaden, og da han var kommet til torvet, mødte han rhederen Duvert, som var på vej samme steds hen. De vendte om og gik tilbage uden større held. Men pludselig brød en heftig larm løs nærved dem, og da de gik omkring huset for at se, hvad det var, fik de øje på

en sammenstimlen af engelske og franske matroser, der med knyttede næver slog løs på caféens lukkede skodder.

Øjeblikkelig skyndte de to pæne borgere sig bort for ikke at blive kompromitterede; men et let "Pss't" standsede dem; det var fiskesalteriets direktør Tournevau, som havde kendt dem og kaldte på dem. De fortalte ham, hvad der var i vejen, og han blev så meget mere ked af det, som han, der var gift, familiefader og under stærk kontrol, kun kom der om lørdagen, "*securitatis causa*", sagde han med en hentydning til en af sundhedspolitiets forholdsregler, hvis regelmæssige tilbagevenden hans ven dr. Borde havde betroet ham. Det var netop hans aften og han ville således være nødt til at skyde en hel uge over.

De tre mænd drev sammen ned mod kajen, på vejen stødte to andre af stamgæsterne, den unge Philippe, en søn af bankieren, og skatteopkræveren Pimpesse til dem. De gik alle sammen endnu en gang tilbage for at gøre et sidste forsøg. Men de ophidsede matroser holdt huset belejret, kastede med sten og hujede; og de fem førsteetages-herrer vendte hurtigst muligt om og gav sig til at strejfe rundt i de omliggende gader.

De mødte endnu assuranceagenten Dupuis og dommer ved handelsretten Vasse; og de slog ind på en længere spadseretur, der førte dem ud på molen. De satte sig i en lang række på granitbolværket og stirrede ud på de hvidtoppede bølger.

Skummet på bølgerne flammede hvidt op i mørket, men slukkedes igen næsten i samme øjeblik, det kom til syne, og den ensformige lyd af havet, som brødes mod klipperne, forplantede sig videre langs med klinten ud i natten.

Da de nedslåede spadserende havde siddet der i nogen tid, erklærede Tournevau:

"Her er ikke videre lystigt."

"Nej, det skal De have ret i," svarede Pimpesse; og med langsomme skridt gav de sig igen til at gå.

De fulgte gaden, der snoede sig op ad bakken, og kom tilbage ad bjælkebroen over saltdammen, gik langs med jernbanen og stod atter på torvet, hvor et skænderi pludselig brød løs mellem skatteopkræveren Pimpesse og salteri-direktøren Tournevau i anledning af en spiselig champignon, som en af dem påstod at have fundet i omegnen.

Kedsomheden havde gjort dem så bitre, at det måske ville være kommet til håndgribeligheder, hvis de andre ikke havde lagt sig imellem. Pimpesse gik rasende hjem; men et øjeblik efter udbrød en ny trætte mellem den tidligere borgmester Poulin og assuranceagenten Dupuis om de indtægter, skatteopkræveren ved siden af sin gage kunne forskaffe sig. Hånende bemærkninger regnede ned fra begge sider, da en orkan af råb og skrig gennemrystede luften; det var matroserne, som var blevet trætte af at vente forgæves foran det lukkede hus, og som kom marcherende ud på torvet. De gik parvis med hinanden under armen i en lang procession og skrålede op. Borgergruppen skjulte sig i en port og den hylende flok forsvandt i retning af abbediet. Længe endnu kunne de høre spektaklet, indtil det lidt efter lidt døde hen, ligesom et uvejr, der fjerner sig. Og stilheden herskede atter uforstyrret.

Poulin og Dupuis, der var rasende på hinanden, gik hver til sin side uden at sige farvel.

De fire andre begyndte igen at gå; uvilkårligt vendte de tilbage til fru Telliers ejendom. Der var stadig lukket, tavst, uigennemtrængeligt. En fuld matros stod endnu og dunkede med sej udholdenhed løs på caféens tillukkede skodder, så holdt han op for med dæmpet stemme at kalde på Frédéric. Da han så, at han ikke fik noget svar, tog han det parti at sætte sig på trappen og afvente begivenhedernes gang.

Borgerne ville lige til at trække sig tilbage, da søfolkenes larmende bande atter viste sig ved enden af gaden. De franske matroser hylede af fuld hals *Marseillaisen* og de engelske *Rule Britannia*. Der blev et øjebliks puffen og skubben ind mod murene, så vaklede flokken videre ned mod kajen, hvor et slagsmål kom i stand mellem de to nationers repræsentanter. I kampen fik en englænder armen brækket og en franskmand næsen knust.

Drukkenbolten, som var blevet siddende på trappen, var begyndt at græde, således, som kun fulde folk og børn, der ikke får deres vilje, græder.

Borgerne gik endelig hver til sit.

Lidt efter lidt sænkede den forstyrrede stilhed sig atter over staden. Endnu hævede sig hist og her lyden af stemmer, så døde også de bort i det fjerne.

Kun en eneste mand kunne ikke bekvemme sig til at gå til ro, det var salteri-direktøren Tournevau, søm ikke kunne tænke sig, at han virkelig måtte vente til næste lørdag. Han håbede endnu, at der skulle indtræffe et eller andet; han kunne slet ikke forstå det og var oprørt over den mulighed, at politiet således kunne have lukket et samfundsnyttigt etablissement, som var stillet under dets særlige varetægt.

Han gik tilbage dertil og lod sit blik vandre op og ned ad murene for at lede efter en grund, da han fik øje på en lille plakat, der var klæbet op på dørfyldingen. Han strøg hurtigt en tændstik og læste følgende ord, som var skrevet med en stor uøvet skrift: "*Lukket på grund af første altergang* [Note 1)]."

Så forstod han, at det var forbi, og fjernede sig.

Den fulde mand lå, lige så lang han var, og snorkede på trappen udenfor den ugæstfrie dør.

Den næste dag fandt alle stamgæsterne, den ene efter den anden, på et påskud til at gå igennem gaden, for et syns skyld med papirer under armen, og med et hastigt sideblik læste hver af dem den hemmelighedsfulde meddelelse: "*Lukket på grund af første altergang*".

II

Sagen var, at fruen havde en broder, der var etableret som snedker i deres fødeby, Virville i departementet Eure. Den gang, da fruen endnu var gæstgiverske i Yvetôt, havde hun holdt sin broders datter over dåben; barnet havde fået navnet Constance Rivet. Snedkeren, som vidste, at hans søster sad i en god stilling, havde ikke tabt hende af syne, skønt de ikke ofte havde lejlighed til at komme sammen, da de boede langt fra hinanden og deres beskæftigelse lagde stærkt beslag på dem. Men da datteren snart fyldte tolv år og første gang skulle til alters, greb han denne anledning til en tilnærmelse og skrev til sin søster, at han håbede, at hun ville være til stede ved højtideligheden. Deres gamle forældre var døde, så hun kunne ikke godt give sin guddatter et afslag, hun tog derfor mod indbydelsen. Hendes broder, der hed Joseph, håbede ved at vise

sig kærlig sindet overfor hende, at opnå et testamente til gunst for pigebarnet, da fruen ikke selv havde børn.

Hans søsters levevej generede ham ikke i fjerneste måde; desuden vidste ingen i omegnen noget om den. Når han talte om hende, indskrænkede han sig til at sige: "Min søster har foretrukket at bosætte sig i Fécamp", en ytring, der kunne lade formode, at hun levede af sine renter. Der var over tyve mil fra Fécamp til Virville, og tyve mil landjord er for en bonde en langt mere uoverkommelig adskillelse, end oceanet for et kulturmenneske. Virvilles indbyggere var aldrig nået længere end til Rouen, og der var intet, der kunne lokke Fécamps befolkning til en lille landsby, som kun ejede fem hundrede huse, og som lå afsondret midt ude mellem marker, der hørte til et helt andet departement. Som sagt, ingen vidste det mindste.

Men efterhånden som den dag, da altergangen skulle finde sted, nærmede sig, blev fruen mere og mere betænkelig. Hun havde ingen, hun kunne betro overopsynet, og hun holdt ikke af at lade sin forretning skøtte sig selv, ikke en gang for en dag. Damerne ovenpå ville ufejlbarlig komme op at skændes med damerne nedenunder; endvidere ville Frédéric ganske sikkert drikke sig fuld, og når han var drukken, slog han løs på folk for et godt ord. Til sidst bestemte hun sig til at tage hele sit personale med sig med undtagelse af opvarteren, som hun gav fri i to dage.

Hun skrev til broderen for at spørge om hans mening, og han gjorde ikke den fjerneste indvending, men påtog sig for en nat at huse hele selskabet. Som følge deraf steg fruen og hendes

ledsagersker lørdag morgen klokken otte ind i en tredje klasses kupé i eksprestoget.

Indtil Beuzeville var de alene og fik tiden til at gå ved at lade munden løbe. Men ved denne station blev et par bønderfolk lukket ind til dem. Manden var gammel, klædt i en blå bluse med plisseret krave og vide ærmer, som sluttede fast om håndleddet og var prydet med hvidt broderi; på hovedet havde han en meget gammeldags, rødlig, høj hat, der så ud, som om den var børstet mod hårene; i den ene hånd holdt han en mægtig grøn paraply, i den anden havde han en vældig kurv, hvorfra tre forfjamskede ænder stak hovedet frem. Konen, der holdt sig ganske stiv i sin landlige dragt, mindede med sin spidse næse, som lignede et næb, påfaldende om en høne.

Hun satte sig overfor manden og blev siddende uden at røre sig, fuldstændig betaget over at være i så fint selskab.

Der var også en blændende masseudfoldelse af farver i kupéen. Fruen var helt blå i blåt silke fra top til tå; derover bar hun et luerødt, gloende, uægte fransk kashmirs-sjal. Fernande sad og pustede i en skotskternet kjole, hvis liv, som hendes kammerater ved fælles hjælp havde fået snøret sammen, pressede hendes hængende barm opad, så at den dannede en mægtig bævrende dobbeltkuppel, og så ud, som om den var flydende under stoffet.

Raphaëles hat var overlæsset med fjer à la fuglerede; hun var udstafferet i et lilla toilette, oversået med guldpailletter; alt, hvad der havde et orientalsk præg, mente hun passede til hendes jødiske fysiognomi. Rosa så i sin rosenrøde nederdel med de brede volanter ud som et overfedet barn, en velnæret dværginde, og de to pumper gjorde indtryk af at have skåret

deres mærkelige kostumer ud af gamle vinduesgardiner med spraglede mønstre.

Så snart de ikke mere var alene i kupéen, anlagde damerne en alvorlig mine og gav sig til at tale om højere ting for at give de nyankomne en god mening om dem. Men i Bolbec steg en herre med blonde bakkenbarter, ringe på fingrene og en guldkæde over maven ind til dem; han så ud til at være godmodig og gemytlig. Efter at have anbragt flere pakker, indsvøbte i sort voksdug, i nettet oppe over hans hoved, hilste han og spurgte ugenert:

"Skifter damerne garnison?"

Dette spørgsmål kastede en forvirret forlegenhed ind i gruppen. Fruen fattede sig først og sagde tørt for at hævde standens ære:

"De kunne vel nok være høflig."

Han undskyldte sig:

"Om forladelse, jeg mente kloster."

Fruen fandt intet at svare, måske fandt hun også rettelsen tilfredsstillende; hun hilste værdigt og kneb læberne sammen.

Så gav herren, der var kommet til at sidde imellem Rosa og bonden, sig til at lave øjne til de tre ænder, hvis hoveder stak frem af kurven; da han så, at det lykkedes ham at fange sit publikums opmærksomhed, gav han sig til at kilde dyrene under næbbet og holdt små taler til dem for at få selskabet til at le:

"Vi er taget bort fra den lille dada-dam? rap! rap! rap! – for at gøre bekendtskab med det lille stegespid? – rap! rap! rap!"

De ulykkelige dyr drejede hovedet rundt til alle sider for at undgå hans kærtegn, og gjorde de heftigste anstrengelser for at

slippe ud af deres fængsel; pludselig udstødte de alle tre et klagende nødskrig:

"Rap! Rap! Rap! Rap!"

Damerne brød ud i en sand eksplosion af latter. De lænede sig frem og puffede til hinanden for bedre at komme til at se; de fik pludselig den mest levende interesse for ænderne; og herren fordoblede sine indfald og sine plagerier.

Rosa blandede sig ind i det; hun bøjede sig frem over sin sidemands ben og kyssede de tre dyr på næbbet. Straks ville også hver af de andre kvinder kysse dem; herren tog damerne på skødet, red ranke med dem og kneb dem, og pludselig gav han sig uden videre til at sige "Du" til dem.

De to bønder var endnu mere forvildede end deres ænder; de sad ganske stive af ubevægelighed og rullede med øjnene som et par besatte, ikke et smil, ikke en skælven gled hen over deres gamle, rynkede ansigter.

Så opfordrede herren, der var handelsrejsende, for spøg damerne til at købe seler, og han halede en af sine pakker ned og åbnede den. Det var en list, pakken indeholdt strømpebånd.

Der var alle mulige slags, af blå silke, af rosa silke, af violet silke, af mauve silke og af højrødt silke; de lukkedes med forgyldte metallåse, der var formet som to amoriner, der kysser hinanden. Pigebørnene skreg højt af glæde, så gav de sig til at undersøge prøverne med den alvor, som er enhver kvinde medfødt, når hun ser på klæder. De spurgte hinanden til råds med blikket eller med en hvisken og svarede på samme måde. Fruen havde øjensynlig stor lyst til et par orangefarvede, der var bredere og mere imponerende end de andre, rigtige værtinde-strømpebånd.

Herren ventede, han forberedte en idé, han havde fået:

"Nå, mine små lam," sagde han, "skal vi så prøve dem?"

Det regnede ned over ham med harmfyldte udbrud; og de strammede deres nederdele fast ned om benene, som om de var bange for, at han ville bruge magt. Men han blev roligt siddende og afventede begivenhedernes udvikling.

Han erklærede:

"Vil De ikke, så pakker jeg ind igen."

Så tilføjede han fiffigt:

"Den, der vil prøve, giver jeg et par, som hun selv kan vælge."

Men de ville ikke og rettede sig meget værdige.

De to pumper så imidlertid så skuffede ud, at han fornyede sit forslag. Især var Flora lige ved at omkomme af lyst til strømpebåndene, men hun betænkte sig alligevel. Han trængte ind på hende: "Nå, lille ven, tager vi så mod til os? Se her, dette lilla par ville passe godt til din dragt."

Så bestemte hun sig, hun løftede sin kjole op og fremviste et ben, der var så tykt som en røgterskes, og stak i en grov bomuldsstrømpe. Herren bukkede sig ned og hæftede strømpebåndet på, først under knæet, så over det, idet han samtidig kneb hende lidt for at få hende til at fare sammen og skrige.

Da han var færdig med at prøve, gav han hende strømpebåndene og spurgte:

"Hvem kommer turen så til?"

De råbte alle sammen:

"Til mig! Til mig!"

Han begyndte med Rosa, der blottede noget rundt, uformeligt, uden ankel, et ægte "pølseben", som Raphaële

sagde. Fernande høstede en varm kompliment fra den handelsrejsende, der blev begejstret over hendes solide støtter. Den smukke jødindes magre skinneben havde mindre succes. Louise Cocote slog i lystighed sin nederdel op over herrens hoved, og fruen blev nødt til at lægge sig imellem for at gøre en ende på en så upassende spøg. Endelig rakte fruen selv sit ben frem; det var et smukt, normannisk ben, fyldigt og muskelfast; overrasket og betaget blottede den handelsrejsende som en sand fransk ridder sit hoved for en så fuldendt læg.

De to bønder var blevet helt stive af forbavselse, de sad og skævede til dem fra siden med hovedet vendt lige ud og det ene øje helt henne i krogen. De havde en så påfaldende lighed med forfjamskede høns, at den handelsrejsende rejste sig i sædet og skingrede et: Kykeliky! lige ind i ansigtet på dem, hvad der fik en sand orkan af latter til at bryde løs.

I Motteville stod de gamle bønderfolk ud med samt deres kurv, deres ænder og deres paraply. Idet de fjernede sig, hørte de i kupéen konen sige til manden: "Det var nogle skarns fruentimmer, der igen skal ind til det fordømte Paris."

Den glade handelsrejsende og hans prøver forsvandt i Lyon, efter at han først havde vist sig så ubehøvlet og påtrængende, at fruen havde set sig nødsaget til at irettesætte ham ganske eftertrykkeligt. Da han var steget ud, tilføjede hun som en slags moral:

"Det lærer os ikke at give os i lag med den første den bedste."

I Oissel skiftede de tog og ved den næste station blev de hentet af Joseph Rivet, der ventede på dem med en stor arbejdskærre, som var fyldt med stole og forspændt med en hvid hest.

Snedkeren kyssede høfligt hver af damerne på kinden og hjalp dem op i vognen. Tre af dem satte sig på de tre stole bag i vognen, og Raphaële, fruen og hendes broder på de forreste. Rosa, som der ikke var nogen plads til, anbragte sig så godt hun kunne på skødet af den tykke Fernande; og ekvipagen satte sig i bevægelse. Men krikkens stødende gang skumplede vognen så forfærdeligt, at stolene begyndte at danse og slyngede damerne til højre og venstre, så at de kom til at ligne en flok levende sprælledukker. De hvinede af skræk og skar de frygteligste grimasser; de klamrede sig krampagtigt fast til køretøjets sider, mens deres hatte gled ned ad nakken, ned over næsen eller ned på siden. Den hvide hest humpede uanfægtet videre med fremstrakt hals og halen stående lige bagud, en ynkelig, hårfattig rottehale, hvormed den af og til anstrengte sig for at bortjage fluerne, der havde sat sig på dens bagdel. Joseph Rivet sad med den ene fod støttet mod forsmækken, den anden havde han trukket op under sig; han holdt albuerne højt i vejret for bedre at kunne slå med tømmerne, og hvert øjeblik udsendte han gennem halsen en slags kaglen, som fik dyret til at spidse øren og fremskynde sine skridt.

På begge sider af vejen strakte sig grønne marker. Hist og her bredte den blomstrende agerkål en bølgende gul dug, der udsendte en sund, kraftig, mild og gennemtrængende duft, som vinden førte meget langt bort. Mellem den allerede høje rug tittede kornblomsternes små hoveder frem; damerne ville absolut af for at plukke dem, men Rivet nægtede at lade vognen holde. Af og til kom de forbi en mark, der så ud, som om den var vandet med blod, så talløse vældede valmuerne frem.

Og gennem de blomsterbrogede marker kørte vognen, der selv lignede en vandrende vase med en buket spraglede, prunkende blomster; nu og da forsvandt den bag ved en gårds høje træer, for igen at komme til syne lidt længere fremme og at bære den gloende farvede kærrefuld kvinder videre ud i det blændende solskin, tværs igennem den grønne og gule sæd.

Klokken slog et, da de gjorde holdt uden for snedkerens dør.

De var ødelagte af træthed og blege af sult, da de intet havde fået at spise siden afrejsen. Rivets kone kom ilende ud for at hjælpe dem ned af vognen. Hun kyssede dem alle, en efter en, så snart de nåede ned på jorden; især svigerinden, som hun ønskede at vinde, kunne hun ikke blive træt af at kysse og klappe. Der blev spist i værkstedet, hvorfra høvlebænkene i anledning af festmiddagen den følgende dag var blevet flyttet ud.

En lækker omelet, efterfulgt af stegt pølse og en rigelig mængde god mousserende æblemost virkede hurtigt opstrammende på dem alle. Rivet drak af et glas for at kunne klinke, og hans kone vartede op; hun gik frem og tilbage fra køkkenet, bragte fadene ind og tog dem ud og spurgte hviskende ind i øret på hver af sine gæster:

"Har De fået, hvad De ønsker?"

En del brædder, som var stillet op mod væggen, og nogle bunker af spåner, der var fejet sammen hen i krogene, udsendte en duft af afhøvlet træ, en stærk harpiksagtig duft, som trængte lige ned i lungerne.

Der blev spurgt efter den lille, men hun var henne i kirken og skulle ikke komme hjem før om aftenen.

Efter måltidet gik hele selskabet ud at spadsere for at se på byen.

Det var en ganske lille landsby, som hovedlandevejen skar midt igennem. I den halve snes huse, der lå i række langs med den hvide landevej, boede stedets handlende, slagteren, urtekræmmeren, snedkeren, træskomanden og bageren. Kirken, som lå helt nede ved enden af denne slags gade, var omgivet af en lille forkrøben kirkegård; foran kirkeporten var plantet fire mægtige lindetræer, der skyggede over hele kirken. Denne var bygget af tilhuggede flintesten, uden den fjerneste antydning af stil, og var prydet med et skiferdækket klokketårn. På den anden side af kirken begyndte markerne igen, hist og her brudte af en gruppe træer, der skærmede bøndergårdene.

Skønt Rivet var i sine arbejdsklæder, havde han alligevel for høflighedens skyld taget sin søsters arm og skred majestætisk afsted med hende foran alle de andre. Hans kone, der var helt blændet af guldstriberne i Raphaëles kjole, gik mellem hende og Fernande. Den buttede Rosa travede bagest sammen med Louise Cocote og Flora, som udmattet haltede endnu stærkere end ellers.

Beboerne kom frem i dørene, børnene holdt op med at lege, gardinerne blev trukket til side og lod skimte et hoved, indhyllet i et broget bomuldstørklæde; en gammel, næsten blind kone med krykker slog kors for sig som for en kirkeprocession, og alle fulgte med deres blikke, så længe de kunne øjne dem, de fine damer, der var kommet så langt borte fra for at overvære Joseph Rivets datters første altergang. Snedkeren steg svimlende højt i deres agtelse.

Da damerne kom forbi kirken, hørte de sang af børn; en salme steg op mod himlen, skreget frem af små, skingrende stemmer; men fruen forbød dem at gå ind for ikke at forstyrre de små engle.

Efter en lille tur ud over markerne, hvor Joseph Rivet opremsede for dem de vigtigste ejendomme, deres hartkorn og deres kvægbestand, førte snedkeren sin kvindeflok tilbage til hjemmet og viste dem, hvorledes de ville blive installeret.

Da pladsen var meget indskrænket, var de blevet fordelt parvis i stuerne.

Rivet skulle for den ene gangs skyld sove i værkstedet oven på spånerne; hans kone ville i værelset ved siden af dele seng med sin svigerinde, og Fernande og Raphaële skulle ligge sammen. Louise og Flora blev anbragt ude i køkkenet på en madras på gulvet, og Rosa skulle tilbringe natten alene i et lille mørkt rum oppe over trappen lige ud for indgangen til et trangt og snævert aflukke, hvor der var redt op til den lille pige.

Da barnet kom hjem, regnede en syndflod af kys ned over hende; alle damerne ville kærtegne hende, drevet af den samme trang til stærke ømhedsytringer, den samme tilvante, professionelle kælenskab, der i kupéen havde tilskyndet dem alle til at kysse på ænderne. Hver af dem tog hende på skødet, lod fingrene glide gennem hendes lyse hår, trykkede hende i sine arme med pludselige og ubeherskede kærlighedsudbrud. Den lille pige fandt sig artigt og tålmodigt i det alt sammen, hun var i en from og højtidelig stemning, ligesom afsondret fra sine omgivelser i bevidstheden om den nylig erhvervede syndsforladelse.

Da dagen havde været trættende og besværlig for alle parter, gik de til ro, lige så snart de havde spist. Landets dybe, næsten andægtige stilhed, en ubegrænset, altomfattende, gennemtrængende stilhed, der syntes at fylde hele verdensrummet, havde sænket sig over landsbyen. Pigebørnene, som var vante til det støjende liv hjemme i forretningen, følte sig ganske betagne over den indsovede bys tavse hvile. Uvilkårlig gøs de, ikke af kulde, men af en uhyggelig, knugende og ængstelig følelse af ensomhed.

Så snart de var kommet i seng, to og to sammen, trykkede de sig ind til hinanden som for at forsvare sig mod jordens stille og dybe søvn, der lå over dem som en mare. Men Rosa, som var ganske alene i sit mørke rum, blev fuldstændig overvældet af denne ubestemte, næsten lammende ængstelse. Hun vendte og drejede sig på sit leje uden at kunne falde i søvn, da hun bag ved træskillevæggen, hvortil hendes hoved stødte op, opfangede en svag lyd, som om et barn lå og græd. Forskrækket kaldte hun sagte og en lille stemme svarede hende, afbrudt af hulken. Det var den lille pige, som ellers altid var vant til at sove i moderens værelse, og som var bange ved at være alene i det snævre kammer.

Henrykt stod Rosa op og listede sig forsigtigt, for ikke at vække nogen, ind og hentede barnet. Hun tog hende med sig op i sin varme seng, pressede hende ind til sig, kyssede hende, kærtegnede og klappede hende og overøste hende med de mest overstrømmende ømhedsbeviser, indtil hun også selv var blevet roligere; så faldt hun hurtigt i søvn. Og lige til dagen for hendes første altergang gryede, hvilede den lille pige sit hoved mod skøgens nøgne bryst.

Efter at landsbyens lille klokke klokken fem om morgenen havde ringet til Angelus, blev den ved at kime og vække damerne, der plejede at sove hele morgenstunden for at hvile ud efter nattens anstrengelser. Alle landsbyens bønder var for længst oppe. Kvinderne gik i travlt hastværk fra dør til dør, snakkede ivrigt og bar forsigtigt på korte, hvide musselinskjoler, der var strøget lige så stive som pap, eller på vældig store kærter, som på midten var smykket med en sløjfe af udfrynset silke, og hvorpå der i vokset var markeret plads til hånden. Solen stod allerede højt på en ren blå himmel, der ude mod horisonten endnu havde et svagt rosenskær som det sidste døende minde efter morgenrøden. Hønsefamilierne spankede frem og tilbage uden for deres huse, og enkelte steder strakte en sort hane med lysende fjer og højrød hovedprydelse hals, baskede med vingerne og udslyngede sin skingrende galen, som straks blev gentaget af de andre haner hele landsbyen over.

Fra de omliggende sogne kom kærrer og aflæssede udenfor dørene store, kraftige normannerfruentimmer i mørke kjoler med et sort sjal krydset over brystet og fæstet sammen med en århundredgammel sølvbroche. Mændene havde trukket den blå bluse over den nye frakke eller over den gamle, grønne klædeskjole, hvis skøder hang et godt stykke forneden.

Hestene blev sat ind i stalden, og snart var hele vejen opfyldt af en dobbelt række af landlige køretøjer, char-à-banc'er, kalechevogne, almindelige arbejdskærrer, vogne af alle former og af alle aldre, enten med næsen ned i jorden eller med bagdelen vippet over og vognstængerne ragende op mod himlen.

I snedkerens hus herskede et liv som i en bikube. Damerne var i nattrøje og skørt og med deres korte og sparsomme hår, der så ud, som om al farven var slidt af, hængende løst ned ad ryggen, ivrigt beskæftigede med at klæde barnet på.

Den lille stod på et bord uden at røre sig, mens fru Tellier dirigerede alle sin flyvende bataljons bevægelser. Barnet blev vasket, kæmmet og klædt på ved hjælp af en mangfoldighed af knappenåle. Kjolens folder blev ordnet, bæltet, som var alt for vidt, blev fæstet ind, og alt blev så elegant som muligt. Da toilettet endelig var erklæret fuldendt, fik det ulykkelige pigebarn streng befaling til at sætte sig på en stol uden at røre sig af pletten, mens den travle flok af kvinder spredtes til alle sider for selv at blive pyntet.

Den lille kirkeklokke begyndte igen at ringe. Dens stakkels, fattige og skrøbelige klemten tabte sig ud i luften som en alt for svag stemme, der hurtigt dør i den blå uendelighed.

De børn, der skulle til alters, kom ud fra husene og gik henimod den kommunale bygning, som indeholdt de to skoler og mairiet, og som lå ved byens ene ende, mens Guds hus herskede over den anden.

De festklædte forældre fulgte bag efter deres afkom, de så kejtede og forlegne ud uden herredømme over deres legemer, som til daglig var bøjet over arbejdet. De små piger blev borte under en sky af snehvidt tyl, der ledte tanken hen på pisket flødeskum, mens de små mandfolk, der med det pomadeblanke hoved så ud som udkast til opvartere, gik med skrævende ben for ikke at plette deres nye, sorte benklæder.

Det blev betragtet som en ære for familien, når en stor mængde slægtninge, der var kommet langvejs fra, omringede

barnet; derfor var snedkerens triumf fuldstændig. Hele regimentet Tellier med chefen i spidsen fulgte efter Constance; faderen gav sin søster armen, moderen gik ved siden af Raphaële, Fernande med Rosa og de to pumper sammen, det var et lige så majestætisk skuespil som en generalstab i gallauniform.

Den frembragte virkning i landsbyen var altovervældende.

I skolen ordnede pigebørnene sig i rækker bag de fromme søstres hovedtøj og drengene bag ved den statelige, repræsentative skolelærers hat; der blev istemt en salme og toget satte sig i bevægelse.

Drengene gik parvis i spidsen mellem de to rækker fraspændte vogne, pigebørnene fulgte efter i samme orden. Beboerne havde som tegn på deres agtelse givet plads for de fremmede by-damer, som derfor kom umiddelbart efter de små og, tre til venstre og tre til højre, forlængede processionens dobbelte linje med deres toiletter, der som et fyrværkeri strålede i alle regnbuens farver.

Deres indtog i kirken tog ganske vejret fra befolkningen. Der blev en trængsel, en skubben og en puffen for bedre at komme til at se dem. Og andagten forstyrredes ved højrøstede bemærkninger mellem landsbyfolkene, som var ganske forfjamskede ved synet af de pyntede damer, der var mere udstafferede end præsternes messehagler.
Sognerådsformanden rejste sig og bød dem sin stol, den forreste stol til højre lige ved koret, og fru Tellier satte sig ind i den med sin svigerinde, Fernande og Raphaële. Rosa og de to pumper tog plads i den anden stol sammen med snedkeren.

Kirkens kor var fuldt af knælende børn, pigebørnene på den ene side, drengene på den anden, og de lange lys, som de holdt i hånden, lignede sænkede lanser, der pegede i alle retninger.

Foran korpulten stod tre mænd og sang med fuld stemme. De trak de klingende, latinske stavelser ud i det evindelige, forlængede deres Amen med et a-a-a uden ende, som støttedes af basunens ustandselige, ensformige tone, der rungede ud fra instrumentets brede messinggab. En spinkel barnestemme svarede, og fra tid til anden rejste en præst med firkantet baret sig fra sit sæde, fremsnøvlede nogle sætninger og satte sig igen, mens de tre forsangere tog fat på ny med øjnene fæstet på den tykke messebog, som lå opslået foran dem, og som blev båret af den drejelige korpults træørn med de udfoldede vinger.

Så påfulgte en dyb tavshed. Hele forsamlingen rejste sig fra stolene og knælede på bedeskamlerne, og den præst, der skulle læse messen, kom ind; han var gammel og ærværdig, med hvide hår, og holdt hovedet bøjet over kalken, som han bar i den venstre hånd. Foran ham gik to kordrenge i røde kjortler og bag ved ham kom en mængde andre præster med grove sko; de stillede sig i række på begge sider i koret.

En lille spinkel klokke klingrede midt i stilheden. Gudstjenesten tog sin begyndelse. Præsten gik langsomt frem og tilbage foran alteret med det gyldne tabernakel, gjorde knæfald og fremmumlede med sin brudte stemme, der rystede af alderdom, de forberedende bønner. Så snart han tav, stemte præstekor og basunen samtidig i, også mændene nede i kirken sang, men med en svagere og mere ydmyg røst, således som det sømmer sig for menigheden at synge.

Pludselig, slynget i vejret fra alle struber og alle hjerter, steg *Kyrie Eleison* op mod himlen. Støvkorn og små stumper af ormædt træ dryssede ned fra den brøstfældige hvælving, som denne eksplosion af stemmer fik til at ryste. Solen, der brændte på tagets skifer, forvandlede den lille kirke til en bagerovn. En dyb bevægelse, en angstfyldt spænding af forventning om det uudgrundelige mysterium, der nærmede sig, sammensnørede børnenes hjerte og stemmede mødrene for brystet.

Præsten, som under sangen havde siddet henne i den ene side af koret, rejste sig og steg med blottet hoved op mod alteret; hans hvide hår lyste som sølv og med skælvende bevægelser begyndte han den overnaturlige handling.

Han vendte sig om mod menigheden med hænderne udbredte imod dem og sagde:

"*Orate fratres*, bed, mine brødre!"

De bad alle sammen.

Den gamle præst fremstammede derpå ganske sagte de hemmelighedsfulde og hellige ord. Den lille klokke klemtede gang efter gang; den knælende mængde anråbte Gud; børnene svimlede i overspændt angst.

I dette øjeblik kom Rosa, der skjulte ansigtet i sine hænder, pludselig til at tænke på sin moder, landsbykirken fra sin barndom og sin første altergang. Hun følte sig flyttet tilbage til den dag, da hun var så lille, at hun blev helt borte i sin hvide kjole; og hun gav sig til at græde. Først græd hun ganske sagte, langsomt piblede tårerne en efter en ud under hendes øjenlåg; men efterhånden som flere og flere minder dukkede frem, blev hendes bevægelse større og større, hendes bryst bølgede, det var som om en klump sad i hendes hals og ikke ville glide ned,

hun hulkede. Hun havde taget sit lommetørklæde frem, tørrede sine øjne og trykkede det op mod næsen og munden, for at gråden ikke skulle slippe ud. Det var forgæves, en slags rallen banede sig vej fra hendes strube og to andre dybe, sønderrivende suk svarede hende; thi Louise og Flora, der knælede ved siden af hende, var også overvældede af de samme fjerne erindringer og udgød ligeledes strømme af tårer.

Da gråd er smitsom, kom snart *Fruens* tur; hun følte sine øjne blive våde, og da hun vendte sig om mod sin svigerinde, så hun, at alle de andre i stolen også græd.

Præsten undfangede Herrens legeme. Børnene evnede ikke længere at tænke, en slags andægtig frygt havde bøjet dem helt ned mod fliserne. Nede i kirken forplantedes ved en mærkelig medfølelse den voldsomme i sindsbevægelse fra stol til stol blandt kvinderne, mødrene og søstrene; synet af de smukke damer, der skælvende og snøftende lå på knæ, bragte dem endnu mere ud af fatning, og det ternede bomuldstørklæde gennemvædedes af tårer, mens den venstre hånd pressedes fast ind mod brystet for at dæmpe hjertets heftige banken.

Ligesom en gnist i et nu kan få en moden mark til at flamme op, således smittede Rosas og hendes ledsagerskers gråd på et øjeblik hele skaren. Mænd, kvinder, oldinge og unge knøse i nye bluser hulkede snart alle sammen, og over deres hoveder syntes at svæve noget overmenneskeligt, som om et usynligt og almægtigt væsens guddommelige åndedræt bølgede gennem rummet.

Så lød i kirkens kor et kort, skarpt slag af klokken; skolelæreren gav ved at banke på sin bog tegnet til, at

kommunionen begyndte, og dirrende af febrilsk guddomsfrygt nærmede børnene sig det hellige bord.

De knælede i en lang række. Med den sølvforgyldte monstrans i hånden gik den gamle præst fra barn til barn og rakte dem mellem to fingre den hellige hostie, Kristi legeme, verdenens forløsning. De tog imod den med åben mund; de var ligblege, deres øjne var lukkede og krampagtig nervøse trækninger gled hen over deres ansigter; og den lange, hvide dug, der var udbredt under deres hager, skælvede som rindende vand.

Pludselig gik som et vindstød, der farer hen over skoven og bøjer dens toppe, et slags vanvid gennem kirken, en brusen fra en begejstret mængde, en orkan af hulken og halvkvalte skrig. Præsten var blevet stående ubevægelig med en hostie i hånden; han var lammet af bevægelse og sagde til sig selv:

"Det er Gud, det er Gud, som er iblandt os, som åbenbarer sig for os, som ved de ord, jeg har udtalt, stiger ned til sit knælende folk."

Og uden at kunne finde ord fremstammede han i sin sjæl, der betaget svang sig mod Himlen, glødende og taknemmelige bønner.

Han fuldendte uddelingen af nadveren med et sådant overmål af fanatisk tro, at benene var lige ved at svigte under ham, og da han selv havde drukket af Herrens blod, sank han sammen i tilbedende taksigelse.

Bag hans ryg blev menigheden lidt efter lidt roligere. Præstekoret intonerede på ny med lidt usikre, endnu tårevædede stemmer; også basunen klang hæs, som om selv instrumentet havde grædt.

Så løftede præsten hænderne for at påbyde tavshed og gik mellem de to rækker højtidsklædte børn ned til korets gitter.

Med en skrabende støj af stole satte forsamlingen sig og der blev nogle øjeblikkes almindelig pudsen næse. Så snart der var blevet stille, begyndte præsten at tale med en sagte, tilsløret og tøvende stemme:

"Mine kære brødre, mine kære søstre, kære børn. Jeg takker eder af mit inderste hjerte. I har skænket mig mit livs største glæde. Jeg har følt, at Gud ved min kalden steg ned til os. Han kom, han har dvælet iblandt os, han fyldte eders sjæle og fik eders øjne til at strømme over. Jeg er den ældste præst i mange miles omkreds, i dag er jeg tillige den lykkeligste. Et mirakel er sket iblandt os, et sandt, et stort, et ophøjet mirakel. Mens Jesus Kristus for første gang trængte ind i disse unges legemer, sænkede den Helligånd, den himmelske fugl, Herrens sendebud sig ned over eder, greb eder, bemægtigede sig eder og bøjede eder til jorden, som sivene bøjer sig under blæsten."

Så vendte han sig mod de to stole, hvor snedkerens gæster havde plads, og sagde med klarere stemme:

"Men frem for alt en tak til eder, mine kære søstre, som er kommet så langt borte fra, og som ved eders nærværelse iblandt os, ved eders overbevisende tro, og ved eders inderlige andagt har været et lysende eksempel for alle. I har været et opløftende forbillede for min menighed, eders fromhed har bragt varme ind i alles hjerter; uden eder ville denne store dag måske aldrig have fået et så sandt og guddommeligt præg. Et eneste udvalgt får er undertiden tilstrækkeligt til at få Herren til at lade sit velbehag hvile over hele hjorden."

Stemmen svigtede ham. Han tilføjede:

"Jeg ønsker eder al nåde og velsignelse. Amen!"

Og han gik atter tilbage til alteret for at slutte gudstjenesten.

Alle længtes nu efter at komme af sted. Selv børnene begyndte at røre på sig; de var sultne og trætte efter den lange åndsanspændelse. Lidt efter lidt listede forældrene bort uden at vente på det sidste evangelium, og skyndte sig hjem for at fuldende de sidste forberedelser til måltidet.

Der blev trængsel ved udgangen, en støjende trængsel, en larmen af skrigende stemmer i det rungende normanniske tonefald.

Befolkningen havde stillet sig op i to rækker udenfor kirken, og efterhånden som børnene kom ud, styrtede hver familie sig over sit.

Constance blev grebet, omringet og omfavnet af hele kvindeskaren. Rosa kunne især ikke blive træt af at kysse og knuge hende. Endelig gjorde fru Tellier hende fri, tog hendes hånd og begyndte at gå; Raphaële og Fernande løftede hendes lange musselinsnederdel op, for at den ikke skulle slæbe i støvet; Louise og Flora sluttede toget sammen med snedkerens kone; og andægtig, helt gennemtrængt ved tanken om, at hun bar Herren i sig, begav barnet sig på vej midt i denne æreseskorte.

Festmåltidet var anrettet inde i værkstedet på et langt bord, der var dannet af brædder, lagt på bukke.

Hele landsbyens glæde trængte ind gennem døren, der stod åben ud til gaden. Over alt herskede der feststemning. Indenfor hvert vindue sås dækkede borde, omgivet af søndagspyntede mennesker, og ud fra husene lød overstadig lystighed. Bønderne sad i skjorteærmer og drak ublandet æblemost af

svingende fulde glas, og midt i hvert selskab tronede to børn, her to piger, der to drenge; som regel slog familierne sig nemlig to og to sammen om middagen.

Nu og da skrumplede midt i solheden en char-à-banc, trukket af en gammel krikke, igennem byen. Den bluseklædte mand på bukken kastede misundelige blikke ind over alt det udkrammede frådseri.

I snedkerens bolig holdt munterheden sig dog indenfor visse grænser, gæsterne havde endnu ikke forvundet formiddagens sindsbevægelser. Hvert øjeblik så fru Tellier på uret, thi for ikke at forsømme forretningen to dage i træk måtte de tage med toget klokken 3:55, så kunne de være i Fécamp henimod aften.

Snedkeren gjorde sig al optænkelig umage for at bortlede opmærksomheden fra tiden i håb om at kunne beholde sine fremmede til næste dag; men fruen lod sig ikke narre, hun spøgte aldrig, når det drejede sig om forretningssager.

Så snart kaffen var drukket, befalede hun sine pensionærer hurtigst muligt at gøre sig i stand. Så vendte hun sig om imod sin broder:

"Vil du sørge for at spænde for lige med det samme."

Og hun gik ovenpå for at gøre sine sidste forberedelser.

Da hun kom ned igen, stod hendes svigerinde og ventede på hende for at tale til hende om datteren. De snakkede længe sammen, uden at der blev noget afgjort. Konen hyklede rørelse for at sleske sig ind, men fru Tellier, der sad med barnet på skødet, ville ikke forpligte sig til det mindste og spidsede hende af med undvigende løfter: hun skulle nok tænke nærmere over det, de havde jo tiden for sig, desuden sås de vel nok igen.

Imidlertid kørte vognen ikke frem og pigebørnene kom ikke ned. Oppe fra hørtes tilmed høje skrig, rungende lattersalver, håndklap og et spektakel, som om der var nogen oppe at slås. Fruen blev til sidst utålmodig, hun sendte snedkerens kone ud i stalden for at se, om køretøjet stod parat, og gik selv op ad trappen.

Stærkt drukken og halvt afklædt gjorde Rivet forgæves forsøg på at voldtage Rosa, der var lige ved at omkomme af grin. De to pumper havde fat i hans arme for at holde ham tilbage og søgte at berolige ham; de var synligt oprørte over denne scene ovenpå morgenens højtidelighed. Raphaële og Fernande stod derimod og vred sig af latter med hænderne i siden, og gjorde alt muligt for at hidse ham op; ved hver af snedkerens mislykkede anstrengelser udstødte de høje hvin. Med ildrødt ansigt og klæderne i uorden rev og sled manden som en rasende for at komme fri af de to kvinder, der klamrede sig til ham; samtidig halede han af alle kræfter i Rosa og lallede:

"Hvad for noget, vil du ikke? Sådan en snerpe!"

Harmfuld styrtede fruen til, greb sin broder om skuldrene og kastede ham udenfor med en sådan voldsomhed, at han tumlede over mod væggen overfor.

Et øjeblik senere hørte de, at han var ude under posten i gården for at tage sig et koldt styrtebad. Da han lidt efter viste sig i sin kærre, var han allerede igen blevet helt ædru.

De satte sig til rette i vognen ligesom den foregående dag og den lille hvide hest travede atter af med sine hoppende og stødende skridt.

Under den glødende sol vågnede den munterhed, der ikke var kommet rigtig frem under måltidet. Rivets unyttige forsøg

havde yderligere bragt pigebørnene i stemning; de morede sig vildt over ekvipagens skumplen og skubbede endog til hinandens stole; hvert øjeblik brød de ud i en skingrende latter.

Et ødselt lys strålede ud over marken, et glitrende lys, der blændede øjnene; og hjulene rejste to tykke støvstriber, der endnu længe efter at vognen var ude af syne svævede som to hvide skyer over landevejen.

Pludselig begyndte Fernande, som tilbad musik, at tigge Rosa om at synge; uden at lade sig bede, tog hun straks fat på sangen om "*Den tykke præst fra Meudon*". Men fruen bød hende tie, da hun ikke fandt, at denne vise var tilstrækkelig anstændig til at synges på en sådan dag. Hun tilføjede:

"Lad os hellere få noget af Béranger."

Efter at have betænkt sig nogle sekunder, bestemte Rosa sig til, hvilken hun ville synge, og begyndte med sin slidte stemme på visen om "*Bedstemoder*":

"Hør, hvad hun sagde, min bedstemama,
helt tankefuld på sin fødselsda',
da hun havde nydt to fingerbøl vin:
"En gang var man omstridt og buttet og fin!
Ak, var jeg det bare
på ny nogen tid
– jeg skulle ej spare
mig selv og min flid."

Og anført af fruen gentog damerne i kor:

Ak, var jeg det bare
på ny nogen tid
– jeg skulle ej spare
mig selv og min flid.

"Den er min salighed storartet!" erklærede Rivet, revet med af takten.

Rosa tog straks fat på andet vers og alle hylede omkvædet med. Rivet trampede løs på forsmækken og slog takt med tømmerne ned over den hvide krikkes ryg; og som om dyret selv var blevet smittet af rytmen, slog det over i en rasende galop, så pludseligt, at alle damerne ramlede sammen i en bunke på bunden af vognen.

Skoggerleende hjalp de hinanden op. Sangen vedblev; af fuld hals skrålede de den under den brændende himmel ud over markerne, tværs hen over den modnende sæd, og hver gang omkvædet kom tilbage, satte hesten med et ryk af sted i vild fart et temmelig langt stykke til stor fryd for passagererne på vognen.

Hist og her dukkede en skærveslager op og stirrede gennem sin jerntrådsskærm efter kærren med de hylende, gale mennesker, der ikke kunne skelnes gennem støvskyen.

Da snedkeren satte dem af foran banegården, begyndte han at blive rørt:

"Det er kedeligt, at I skal af sted; vi kunne have haft et vældigt sjov."

Fruen svarede snusfornuftigt:

"Alt til sin tid, man kan ikke more sig hele livet igennem."

Et pludseligt indfald lyste op i Rivets ansigt.

"Hør," sagde han, "jeg har forresten tænkt på en gang i næste måned at tage til Fécamp for at besøge jer."

Han så listigt hen på Rosa med et sigende blink i øjet.

"Nå," sluttede fruen, "få nu din forstand igen. Du kan komme, hvis du har lyst, men du får ikke lov til at gøre dumheder."

Han svarede ikke, og da han i det samme hørte toget fløjte, gav han sig uden betænkning til at omfavne dem alle sammen til afsked. Da turen kom til Rosa, ville han absolut kysse hende på munden; hun lo bag sine tæt sammenpressede læber og undgik ham hver gang ved en hastig bevægelse til siden. Han holdt sine arme om hende, men det lykkedes ham ikke at udføre sit forsæt, han blev alt for generet af den lange pisk, som han havde beholdt i hånden og som han under sine anstrengelser fægtede fortvivlet med bag pigens ryg.

"De rejsende til Rouen må stige ind!" råbte konduktøren. De gik op i kupéen.

En gennemtrængende piben skingrede gennem luften, efterfulgt af lokomotivets fyldige fløjten; derpå udspyede maskinen prustende sin første dampsky og med synlig anstrengelse begyndte hjulene at dreje rundt.

Rivet skyndte sig ud fra stationen og løb hen til leddet for endnu en gang at se Rosa; og da kupéen med de levende handelsvarer brusede forbi, gav han sig til at hoppe i vejret og knalde med sin pisk, mens han sang af alle kræfter:

Ak, var jeg det bare
på ny nogen tid
– jeg skulle ej spare
mig selv og min flid.

Og han blev stående, så længe han endnu kunne øjne et hvidt, viftende lommetørklæde.

III

De sov hele vejen i toget den gode samvittigheds trygge og fredelige søvn; og da de igen var i de vante omgivelser, følte de sig friske og udhvilede til aftenens sædvanlige arbejde. Fruen kunne ikke bare sig for at sige:

"Det er nu lige meget, jeg begyndte allerede at længes hjem."

De skyndte sig at spise, så klædte de sig om i deres stridsdragter og gav sig til at vente på stamgæsterne. Den lille, brændende lygte, den lille madonnalygte, kundgjorde for de forbipasserende, at hjorden atter var vendt tilbage til folden.

Med lynets fart spredtes nyheden ud over byen, ingen vidste hvorledes og ingen vidste gennem hvem; bankierens søn, den unge Philippe, var endog så elskværdig at sende et ekspresbud for at underrette Tournevau, der sad fanget i sin families skød.

Salteridirektøren havde som regel hver søndag nogle slægtninge til middag, og selskabet sad netop ved kaffen, da en mand fremstillede sig med et brev i hånden. Stærkt bevæget brød Tournevau konvolutten og blev meget bleg; der stod kun disse fire sætninger, kradset ned med en blyant:

"Torskeladningen genfundet; fartøjet løbet ind i havnen; udsigt til gode forretninger. Kom hurtigst muligt."

Han rodede efter i sine lommer og gav buddet tyve centimer. Så sagde han, idet han pludselig blev rød op over begge øren:

"Jeg bliver desværre nødt til at gå ud."

Han rakte sin kone den lakoniske og hemmelighedsfulde billet, ringede og sagde, da pigen viste sig i døren:

"Min overfrakke, skynd Dem, skynd Dem, og min hat."

Så snart han var ude på gaden, gav han sig til at løbe, mens han fløjtede en munter melodi. Hans utålmodighed var så stor, at vejen forekom ham dobbelt så lang som ellers.

Der var feststemning over fru Telliers etablissement. Nede i stueetagen skabte søfolkenes larmende stemmer et øredøvende spektakel. Louise og Flora vidste ikke, hvem de skulle svare; snart drak de med den ene og snart med den anden og gjorde sig mere end nogensinde før fortjent til øgenavnet "de to pumper". Fra alle sider blev der kaldt på dem på én gang, de kunne allerede ikke længere overkomme det alt sammen, og det tegnede til at blive en arbejdsom nat.

Ved ni-tiden var kredsen samlet oppe på første sal. Dommeren ved handelsretten, den velnærede Vasse, fruens officielle, men platoniske tilbeder, sad med hende henne i en krog; de talte sagte sammen og de smilede begge to, som om de var lige ved at blive enige om noget. Den forhenværende borgmester havde taget Rosa på skødet; ansigt til ansigt med ham sad hun og rev med sine korte, buttede hænder i den skikkelige mands hvide bakkenbarter. En stump ben stak frem under det gule silkeskørt og tegnede sig med sin røde strømpe, der holdtes oppe af det blå strømpebånd, gaven fra den handelsrejsende, skarpt mod hans benklæders sorte klæde.

Fernande lå, lige så lang hun var, på sofaen, hendes fødder var smækket op på Pimpesse, skatteopkræverens mave og hendes overkrop hvilede på den unge Philippe, hvis nakke hun holdt sig fast ved med sin højre hånd, mens hun i den venstre havde en cigaret.

Raphaële syntes at underhandle med assuranceagenten, Dupuis, og hun sluttede samtalen med disse ord:

"Ja, min skat, i aften vil jeg nok."

Og hun gav sig til at valse ganske alene rundt i stuen og råbte:

"I aften er jeg med til alt, hvad det skal være!"

Pludselig blev døren revet op og Tournevau åbenbarede sig. Han blev modtaget med begejstret hyldest:

"Tournevau længe leve!"

Og Raphaële, der stadig hvirvlede sig rundt, lod sig med en drejning falde i hans arme. Han omslyngede hende heftigt, og uden at sige et ord løftede han hende op fra gulvet, så let, som om hun kunne have været en fjer, bar hende tværs igennem stuen ud ad døren lige overfor og forsvandt under stormende bifald op ad trappen med sin levende byrde.

Rosa, der søgte at bedåre den forhenværende borgmester ved at kysse ham gang på gang, mens hun halede i begge hans bakkenbarter for at holde hans hoved lige, benyttede sig af eksemplet.

"Nå, gør nu ligesom han," sagde hun.

Den skikkelige mand rejste sig, rettede på sin vest og fulgte efter pigebarnet, mens han følte efter i lommen, hvor hans penge slumrede.

Fernande og fruen blev alene tilbage med de fire mænd. Den unge Philippe udbrød:

"Jeg giver champagne! Fru Tellier, send bud ned efter tre flasker."

Fernande fo'r hen og omfavnede ham, idet hun hviskede:

"Å, spil for os, at vi kan danse, vil du ikke nok, hvad?"

Han rejste sig og satte sig hen til det ældgamle, spinkle klaver, der stod og sov i en krog; og han aflokkede mekanikkens klagende indre en hæs, klynkende vals. Fernande inklinerede for skatteopkræveren og fruen lod sig føre af Vasse. Dommeren, der tidligere havde danset meget ude i selskabslivet, gjorde sig umage for at være gratiøs, og fruen så på ham med et betaget blik, et blik, som lovede et "Ja", som var mere diskret og mere veltalende end mange ord.

Frédéric kom med champagnen. Den første prop knaldede og den unge Philippe begyndte på en kvadrille.

De fire dansende førte den igennem på den mest fuldendte måde med ærbødige buk, yndefuld nejen og værdige selskabsmanerer.

Derefter satte de sig til at drikke. Lettet, strålende og veltilfreds kom Tournevau tilbage.

"Jeg ved ikke, hvad der går af Raphaële, men hun er enestående i aften," erklærede han.

Der blev rakt ham et glas champagne, som han tømte i et drag, idet han mumlede:

"Ja, sådan skal det være, lutter overdådighed!"

Philippe satte sig atter til klaveret og trommede løs på en hurtig polka. Tournevau svingede den smukke jødinde højt op i luften. Pimpesse og Vasse var begyndt forfra, lige ivrige. Fra tid til anden standsede et af parrene ved kaminen for at tømme et glas af den perlende drik. Dansen syntes at skulle vare ved i al evighed, da Rosa pludselig viste sig i døren med et lys i hånden.

Hendes hår hang løst ned ad nakken og på fødderne havde hun tøfler; hun var rød i hovedet og meget overgiven.

"Jeg vil danse," råbte hun.

Raphaële spurgte:

"Og borgmesteren?"

Rosa brød ud i latter:

"Borgmesteren – han sover. Han sover altid lige med det samme."

Hun greb fat i Dupuis, som sad ledig på sofaen, og dansen fortsattes.

Men flaskerne var tomme.

"Jeg giver en ny," erklærede Tournevau.

"Jeg også," kundgjorde Vasse.

Et stormende bifald kvitterede for de to herrers gavmildhed.

Der kom mere orden over det hele; det blev et rigtigt bal. Nu og da listede Louise og Flora sig hastigt op og valsede i en fart et par omgange, mens deres gæster nedenunder brummede af utålmodighed; så vendte de nødtvungent tilbage til deres arbejde med hjertet svulmende af misundelse.

Da klokken slog tolv, dansedes der endnu. Af og til forsvandt et af pigebørnene, og når der blev spurgt efter hende for at komplettere en kvadrille, viste det sig gerne, at også en af herrerne manglede.

"Hvor kommer I fra?" spurgte den unge Philippe spøgende, da Pimpesse kom ind sammen med Fernande.

"Vi har været oppe for at se Poulin sove," svarede skatteopkræveren. Dette svar gjorde vældig lykke. Tur efter tur måtte de alle op for at se Poulin sove, ledsaget af en eller anden af damerne, som den aften viste sig ligefrem ufatteligt imødekommende. Fruen lukkede øjnene til; i krogene havde hun lange afsides samtaler med dommeren Vasse, som for at

ordne de sidste småting ved en forretning, der allerede var afgjort.

Endelig klokken et erklærede de to gifte mænd, Tournevau og Pimpesse, at de måtte trække sig tilbage og forlangte deres regning. Der blev ikke beregnet andet end champagnen og endda til seks francs flasken, skønt den sædvanlige pris ellers var ti. Og da de forundrede sig over denne ædelmodighed, svarede fruen strålende:

"Det er ikke fest hver dag."

Simons fa'r

Klokken slog tolv. Skoleporten åbnedes og drengene stormede ud, skubbende og puffende til hinanden for at komme først. Men i stedet for hurtigt at spredes og skynde sig hjem til middag, således som de ellers plejede, standsede de lidt længere henne, samlede sig i grupper og gav sig til at hviske.

Der var nemlig hændet en begivenhed, Simon, Blanchottes søn, var den morgen kommet i skole for første gang.

De havde alle sammen i deres hjem hørt tale om Blanchotte; og skønt mødrene tilsyneladende var meget venlige imod hende, omtalte de hende imellem sig med en lidt foragtelig medlidenhed, som havde smittet børnene, uden at de søgte at gøre sig rede for den.

Hvad Simon angår, så kendte de ham ikke, for han fik aldrig lov til at komme ud og løb aldrig med de andre omkring i byens gader eller nede ved flodbredderne. Derfor kunne de ikke rigtig lide ham, og det var med en vis glæde, blandet med betydelig forbavselse, at de havde modtaget og gentaget mellem hinanden denne oplysning, som en fjorten-femten års knøs havde meddelt dem, idet han blinkede så fordægtigt, at det var klart, at han måtte vide god besked.

"I ved … ham … Simon … han har ingen far."

Nu kom Blanchottes søn ud ad skoleporten.

Han var syv eller otte år. Han var en lille smule blegnæbbet, meget ren, og så ud til at være frygtsom, næsten kejtet.

Han begyndte at gå hjemad, da kammeraternes grupper, stadigt hviskende, lidt efter lidt omringede ham og til sidst

indesluttede ham ganske. De stirrede på ham med det lurende og grusomme udtryk, der altid kommer frem i børns blikke, når de har en ondskabsfuld streg for. Han var standset og stod midt imellem dem, overrasket og forlegen, uden at forstå, hvad de ville gøre ved ham. Den samme dreng, som havde bragt nyheden, og som var vigtig over den succes, han allerede havde haft, spurgte:

"Hvad hedder du?"

Han svarede:

"Simon."

"Simon hvad for noget?" spurgte den anden videre.

Barnet gentog ganske forvirret:

"Simon."

Drengen vrængede efter ham:

"Simon … Man hedder Simon et eller andet … det er ikke et navn: Simon."

Han var lige ved at græde. For tredje gang svarede han:

"Jeg hedder Simon."

Alle drengene gav sig til at le. Den store dreng hævede triumferende stemmen:

"Der kan I selv se, han har ingen fa'r."

En dyb stilhed påfulgte, børnene var målløse over dette usædvanlige, umulige, ufattelige, – en dreng, som ingen fa'r har; – de betragtede ham som et fænomen, et væsen stridende imod naturen; og de følte deres mødres indtil nu uforklarlige foragt for Blanchotte vokse inden i sig.

Hvad Simon angår, så havde han måttet støtte sig til et træ for ikke at falde om; han blev stående ganske lamslået, som om en uoprettelig ulykke havde ramt ham. Han forsøgte at forklare

sig. Men han kunne ikke finde noget at svare dem, noget, der kunne modsige den skrækkelige beskyldning, at han ingen fader havde. Endelig skreg han gustenbleg og helt hen i vejret:

"Jo, vist har jeg så. Jeg har en fa'r."

"Hvor er han henne?" spurgte drengen.

Simon tav; han vidste det ikke. Børnene lo, meget ophidsede; og disse markens sønner, som står dyrene nærmest, gennemstrømmedes af den samme grusomme trang, der får hønsene i hønsehuset til at pine den af dem, som er såret, helt ihjel.

Simon fik pludselig øje på en lille nabo, som var søn af en enke og som han altid havde set gå ganske alene med sin moder ligesom han selv.

"Og du," sagde han, "du har heller ingen fa'r."

"Jo, jeg har," svarede den anden.

"Hvor er han da?" spurgte Simon.

"Han er død," erklærede barnet med overlegen stolthed, "han er på kirkegården, min fa'r."

En bifaldsmumlen løb igennem kredsen, som om den kendsgerning at have en fa'r, der lå død ude på kirkegården, gjorde deres kammerat så meget større og mere knusende for den anden, som slet ikke havde nogen. Og småfyrene, hvis fædre for størstedelen var brutale drukkenbolte, som mishandlede deres koner, snævrede kredsen mere og mere ind, som om de, de legitime, med deres trykken ville kvæle ham, der stod uden for loven.

Pludselig rakte en af dem, som var tæt inde på Simon, tunge ad ham og skreg med en spottende mine:

"Ingen fa'r! Ingen fa'r!"

Simon greb ham med begge hænder i håret og gav sig til at sparke løs på hans ben, mens han bed ham ordentligt i kinden. Der blev et vældigt oprør. De to kæmpende blev skilt og Simon blev pryglet, gennembanket, flået itu, kastet om på jorden og sparket, midt imellem alle drengene, der applauderede af alle kræfter. Da han rejste sig og mekanisk gav sig til at børste på sin lille bluse, som var helt snavset af støv, var der en, som råbte:

"Gå så hjem og sig det til din fa'r!"

Det var ham, som om alting styrtede sammen i hans hjerte. De var stærkere end han, de havde banket ham og han kunne ikke svare dem, for han vidste godt, at det var sandt, at han ingen fa'r havde. Han var for stolt til at give efter og søgte i nogle sekunder at stemme imod gråden, der var lige ved at kvæle ham. Han måtte snappe efter vejret for at få luft, så blev tårerne de stærkeste, og uden skrig brød han ud i en hulken, som rystede hele hans lille skikkelse.

Det blev signalet til en ubarmhjertig glæde hos hans fjender og uvilkårligt, aldeles som de vilde i deres skrækindjagende lystighed, tog de hinanden i hænderne og gav sig til at danse rundt om ham, mens de som et omkvæd blev ved at gentage:

"Ingen fa'r! Ingen fa'r!"

Men pludselig hørte Simon op med at græde. Et blindt raseri fik magt over ham. Der lå stene under hans fødder; han samlede dem op og slyngede dem med al sin kraft mod sine bødler. To eller tre blev ramt og løb skrigende bort, og han så så frygtindgydende ud, at de andre blev grebet af en panisk skræk. Feje, som mængden altid er det overfor den ene, der er drevet til det yderste, opløste de sig og flygtede.

Da den lille dreng var blevet alene, gav han sig til at løbe ud mod markerne, for et minde var dukket op i hans sind og havde fået ham til at tage en stor beslutning. Han ville drukne sig i floden.

Han var kommet til at huske på en stakkels tigger, som otte dage i forvejen havde kastet sig i vandet, fordi han ingen penge havde mere. Simon havde set ham blive fisket op; og den samme mand, der ellers havde forekommet ham så ynkelig, så smudsig og så hæslig, gjorde nu indtryk på ham ved sin dybe ro, sine blege kinder, sit lange våde skæg og sine ganske stille, åbne øjne. Der var blevet sagt rundt omkring ham:

"Han er død."

Og en havde tilføjet:

"Nu er han lykkelig."

Og Simon ville også drukne sig, fordi han ingen fa'r havde, ligesom tiggeren, der ingen penge havde. Da han kom ned til vandet, satte han sig på bredden og stirrede på det. Nogle kåde fisk boltrede sig i den klare strøm; nu og da gjorde de et lille hop op over vandskorpen for at snappe efter myggene, der dansede hen ad overfladen. Han holdt op at græde for at iagttage deres leg, som interesserede ham meget. Men ligesom vinden, når stormen er begyndt at løje af, pludselig i et heftigt stød kan fare frem og få træerne til at knage for atter at dø bort i horisonten, således dukkede som en stikkende smerte den tanke frem hos ham:

"Jeg vil drukne mig, fordi jeg ikke har nogen fa'r."

Vejret var højt og strålende. Den milde sol gød sin varme over græsset. Vandet blinkede som et spejl. Hele minutter igennem hensank Simon i et blødt velvære, indlullet i den behagelige

slaphed, som følger ovenpå tårer, og som gav ham stor lyst til at lægge sig til at sove der på græsset, midt i solvarmen.

En lille grøn frø hoppede ved hans fødder. Han prøvede på at fange den. Den slap fra ham. Han forfulgte den, men det slog fejl tre gange i træk. Endelig lykkedes det ham at gribe den ved enden af dens bagben, og han gav sig til at le ved at se de anstrengelser, den gjorde for at blive fri. Den trak de lange ben sammen, så rettede den dem med et sæt ud så stive som to pinde og baskede med forbenene i luften, som om de kunne være et par hænder, mens det runde øje med den gyldne kreds om den sorte pupil stirrede spændt. Det mindede ham om et legetøj, der var lavet af små, flade træstykker, som i zigzag var sømmet oven på hinanden, og som ved en lignende bevægelse fik små soldater, der var fastgjort på dem, til at gøre eksercits.

Så tænkte han på sit hjem, på sin moder, og overvældet af sorg begyndte han igen at græde. Hans lemmer skælvede og han lagde sig på knæ for at fremsige sin bøn, ligesom om aftenen, når han skulle sove. Men han kunne ikke komme igennem den, gråden trængte sig på, så voldsom og uimodståelig, at den helt tog magten fra ham. Han tænkte ikke mere, han så intet mere om sig, han kunne ikke andet end bare græde.

Pludselig lagde en hånd sig tungt på hans skulder og en grov stemme spurgte:

"Hvad er det, der gør dig så megen sorg, lille ven?"

Simon vendte sig om. En stærktbygget arbejder med fuldskæg og tæt krøllet sort hår stod og så godmodigt ned på ham. Med øjnene fulde af tårer forsøgte han at svælge gråden og svarede:

"De har slået mig ... fordi ... jeg ... jeg ... jeg ikke har ... nogen fa'r ... nogen fa'r."

"Det er noget snak," sagde manden smilende, "alle mennesker har jo en fa'r."

Barnet fik med besvær svaret hulket frem midt i sin sorg:

"Ikke jeg ... jeg ... jeg har ingen."

Arbejderen blev alvorlig; han havde genkendt Blanchottes søn, og skønt han først for nylig var kommet til egnen, havde han dog allerede hørt noget om hendes historie.

"Nå, min dreng," sagde han trøstende, "græd nu ikke mere. Gå pænt med mig hjem til din moder. Vi skal nok se at skaffe en fader til dig."

De begav sig på vej. Arbejderen havde taget barnet i hånden og smilede igen; han var på ingen måde ked af at få den omtalte Blanchotte at se, for efter hvad der blev fortalt, skulle hun være en af de smukkeste piger i lang omkreds. Måske sagde han også helt nede på bunden af sine tanker til sig selv, at ungt blod, der en gang havde fejlet, nok kunne være tilbøjelig til at fejle igen.

De standsede udenfor et lille hvidt og propert hus.

"Her er det," sagde drengen og råbte:

"Mo'r!"

En kvinde kom frem og arbejderen holdt pludselig op med at smile, thi han forstod lige straks, at det ikke gik an at fjase med denne høje, blege pige, der streng og afvisende blev stående på dørtærsklen, som for at forsvare mod ham adgangen til det hus, hvor hun allerede en gang var blevet forrådt af en anden mand.

Uvilkårligt rev han kasketten af hovedet og stammede forknyt:

"Jeg kommer bare med Deres lille dreng, som var faret vild nede ved floden."

Men Simon sprang om halsen på sin moder og sagde til hende, idet han igen begyndte at græde:

"Nej, mo'r, jeg ville drukne mig, fordi de andre havde slået mig ... Havde slået mig ... fordi jeg ingen fa'r har."

En brændende rødme bredte sig udover den unge kvindes ansigt, og ydmyget lige til sin inderste sjæl slog hun heftigt armene om sit barn og kyssede det, mens tårerne løb hende ned ad kinderne. Manden var bevæget blevet stående uden at vide, hvorledes han skulle bære sig ad med at gå. Men pludselig løb Simon hen imod ham og sagde:

"Vil De være min fa'r?"

Der blev et øjebliks stilhed. Tavs og pint af skam støttede Blanchotte sig mod dørkarmen og pressede begge hænderne op mod hjertet. Da barnet så, at det ikke fik noget svar, tilføjede det:

"Hvis De ikke vil, går jeg igen tilbage og drukner mig."

Arbejderen tog det som en spøg og svarede leende:

"Jo vist vil jeg så."

"Hvad hedder du?" fortsatte drengen, "det må jeg vide for at svare de andre, når de spørger om dit navn."

"Philippe," svarede manden.

Simon tav et øjeblik for rigtigt at banke sig navnet ind i hovedet; så strakte han fuldstændig trøstet armene ud og sagde:

"Godt, Philippe! Så er du min fa'r."

Arbejderen løftede ham op fra jorden og kyssede ham hastigt på begge kinder; så flygtede han skyndsomst med lange skridt.

Da barnet næste morgen kom ind i skolen, blev det modtaget med en ondskabsfuld latter.

Men da den store dreng, så snart undervisningen var forbi, igen ville til at begynde på sit drilleri, slyngede Simon, som om han kastede en sten, ham disse ord lige i ansigtet:

"Han hedder Philippe, min fa'r."

Vilde glædeshyl brød frem fra alle sider:

"Philippe hvem? ... Philippe hvad for noget? ... Hvad er det for noget, Philippe? ... Hvor har du fået ham fra, den Philippe?"

Simon svarede intet; urokkelig i sin tro sendte han dem udæskende blikke, han var rede til hellere at lade sig plage til døden end flygte for dem. Skolelæreren befriede ham og sendte ham hjem til hans moder.

I tre måneder gik den kraftige arbejder, Philippe hyppigt forbi Blanchottes hus, og nu og da dristede han sig til at tale til hende, når han så hende sidde og sy ved vinduet. Hun svarede ham høfligt, men bestandig lige alvorlig og uden at indlade sig på at le sammen med ham; han blev heller aldrig bedt inden for. Da han imidlertid som alle mandfolk var en lille smule forfængelig, bildte han sig ind, at hun ofte var rødere end sædvanlig, når hun passiarede med ham.

Men har et rygte først lidt skade, er det vanskeligt at bygge op igen, og det bliver altid ved at være skrøbeligt; derfor begyndte sladderen, til trods for Blanchottes ængstelige tilbageholdenhed, hurtigt at tage fart.

Hvad Simon angår, så holdt han meget af sin nye fader og spadserede næsten hver aften med ham, når dagens arbejde var endt. Han passede flittigt sin skole og spankede værdigt forbi kammeraterne uden nogensinde at svare dem.

Men en dag sagde den samme dreng, som første gang havde angrebet ham:

"Du har løjet; du har ingen far, der hedder Philippe."

"Hvorfor ikke det?" spurgte Simon i stærk sindsbevægelse.

Knøsen gned sig i hænderne og svarede:

"Fordi hvis du havde en, så ville han være din moders mand."

Simon blev forvirret overfor det logiske i dette ræsonnement; ikke desto mindre svarede han:

"Han er nu min fa'r alligevel."

"Det kan godt være," sagde drengen, "men han er ikke *rigtig* din fa'r."

Blanchottes søn bøjede hovedet og gik drømmende hen i retning af Loizons smedje, hvor Philippe arbejdede.

Smedjen lå ligesom begravet under træer. Der var ganske mørkt derinde; kun skæret fra et mægtigt bål kastede sit flakkende røde skin henover fem bararmede smedesvende, der med vældig larm slog løs på deres ambolte. De stod op, indhyllede i flammer som dæmoner, og med blikket stift fæstet på det glødende jern, som de behandlede; deres tunge tanker steg og sank sammen med deres hamre.

Simon var kommet ind, uden at nogen havde lagt mærke til ham; han listede sig hen og trak sin ven i ærmet. Philippe vendte sig. Pludselig afbrødes arbejdet og alle mændene så meget opmærksomt hen på de to. Simons spinkle stemme hævede sig midt i denne uvante stilhed.

"Hør du, Philippe, Michaudes dreng sagde til mig for lidt siden, at du ikke rigtig var min fa'r!"

"Hvorfor ikke det?" spurgte arbejderen.

"Fordi du ikke er min mo'rs mand."

Ingen lo. Philippe, der støttede sig med hammeren på ambolten, bøjede hovedet ned mod sine hænder og syntes at gruble. Hans fire kammerater så hen på ham, og ganske lille ved siden af de kraftige kæmper stod Simon spændt og ventede. Pludselig sagde en af svendene som et svar på en fælles tanke til Philippe: "Det er alligevel et bravt stykke pigebarn, den Blanchotte, så tapper og flink midt i sin ulykke; det var en kone, en hæderlig mand godt kunne være tjent med."

"Ja, det er sandt," bekræftede de tre andre.

Arbejderen fortsatte:

"Er det hendes skyld, hvis hun er kommet til skade? Der var blevet lovet hende giftermål, og jeg kender flere end en, som har gjort akkurat det samme, og som nu er respekteret af alle og enhver."

"Det er sandt nok," svarede de tre mænd i kor.

Han vedblev:

"Og sådan som hun har slidt i det, den stakkel, for ganske alene at opdrage sin dreng; og alt det hun har grædt i den lange tid, hun aldrig er gået ud andet end som til kirke, det ved Vorherre alene."

"Ja, det er også sandt," sagde de andre.

Der hørtes ingen anden lyd end blæsebælgen, der fik ilden til at flamme op. Pludselig bukkede Philippe sig ned til Simon:

"Gå hjem og sig til din moder, at jeg kommer hen for at tale med hende i aften."

Så tog han drengen om skuldrene og skød ham blidt udenfor.

Han tog igen fat på sit arbejde og med et eneste slag faldt alle fem hamre samtidig ned på ambolten. Lige til mørket faldt på, blev de ved at slå løs, kraftige, mægtige og glade, som om det

var hamre, der var tilfredse med sig selv. Men ligesom den dybe klokke helligdagsmorgen toner igennem de andre klokkers skingrende klemten, således dominerede Philippes hammer alle de andres larmen. Hvert sekund fo'r den ned med et øredøvende spektakel. Og med strålende øjne smedede han lidenskabeligt løs, mens gnisterne føg om ham.

Stjernerne stod allerede højt på himlen, da han bankede på Blanchottes dør. Han havde sin søndagsbluse og en ganske ren skjorte på, og hans skæg var blevet studset. Den unge kvinde kom ud og lukkede op, hun så bedrøvet ud:

"Det er ikke smukt af Dem at komme, efter at det er blevet mørkt, hr. Philippe," sagde hun.

Han ville svare, men blev forvirret og stammede i det.

Hun vedblev:

"De må jo dog kunne forstå, at der ikke mere bør komme anledning til sladder om mig."

"Hvad gør det, hvis De vil være min kone," fo'r det ud af ham.

Ingen svarede, men han syntes inde fra værelsets mørke at høre en støj, som om et legeme sank sammen. Han trådte hastigt over tærsklen og Simon, der var lagt til ro i sin seng, opfangede lyden af et kys og nogle ord, som hans moder mumlede ganske sagte. Så følte han sig pludselig grebet af to hænder, og hans store ven løftede ham op i sine herkuliske arme og sagde:

"Nu kan du hilse dine kammerater og sige til dem, at din fa'r, det er smeden Philippe Remy, og at alle de, der prøver på at gøre dig noget, skal han komme og trække i ørene."

Næste morgen, da alle drengene var kommet i skole og den første time skulle til at begynde, rejste Simon sig fra sin plads;

han var bleg og hans læber skælvede:

"Min far," sagde han med klar stemme, "det er smeden Philippe Remy, og han har lovet at komme og trække alle dem i ørene, der vil gøre mig noget."

Denne gang var der ingen mere, som lo, for de kendte alle Philippe Remy, smeden, og de vidste, at det var en far, som alle ville kunne være stolte over.

Ved forårstid

Når de første smukke dage indfinder sig, når jorden vågner og atter grønnes og når luftens milde vellugt kærtegner vor hud, indåndes af vore lunger og synes at trænge ind i selve vort hjerte, bliver vi grebet af vage længsler mod en ubestemmelig lykke, af lyst til at løbe, til at give sig tilfældet i vold, til at jage efter eventyr, til i fulde drag at drikke af forårets bæger.

Da vinteren det år havde været meget hård, fik i maj måned denne fornyede livstrang en særlig stærk magt over mig; den var som en rus, som en uimodståelig svulmende fylde.

En morgen, da jeg vågnede, så jeg gennem mit vindue himlens blå flade hvælve sig ren og solskinsstrålende over nabohusene. Kanariefuglene kvidrede lystigt i deres bur, i alle etagerne sang pigerne af fuld hals, og en glad støj steg op mod mig nede fra gaden. Jeg gik ud med fest i sindet, uden at vide hvorhen.

Alle de folk, jeg mødte, så smilende ud, en brise af lykke bølgede i det unge forårs varme lys. Man skulle tro, at en kærlighedsluftning åndedes hen over byen; de unge kvinder, der gik forbi mig, havde i deres blik et udtryk af skjult ømhed og i deres gang en blødere ynde, som fyldte mit hjerte med forvirring.

Uden at vide hvorledes, og uden at vide hvorfor, var jeg kommet ned til Seinen. Små dampbåde pilede af sted i retning mod Suresnes, og pludselig fik jeg en umådelig lyst til at løbe omkring ude i en skov.

Bådebroen var fuld af passagerer, for det første solskin har en sjælden evne til at lokke en ud af stuerne. Alle føler trang til bevægelse, til at gå og komme, til at tale med den, som står ved deres side.

Det var en kvinde, jeg havde ved siden af mig; rimeligvis en lille arbejderske. Hun var så graciøs, som kun en pariserinde kan være det, et henrivende hoved dukkede sig under en sky af viltre, blonde krøller; håret, der så ud som et brus af lys, var strøget ned bag ørene, voksede langt ned i nakken, dansede i vinden, og blev så længere nede til så fine, lette og lyse dun, at man næsten ikke kunne se dem, men måtte kæmpe mod en uimodståelig lyst til netop dér at anbringe en syndflod af kys.

Mit bliks påtrængenhed fik hende til at vende ansigtet om imod mig; så slog hun hastigt øjnene ned, mens en let fold, som et smil, der er lige ved at fødes, trak mundvigen en lille smule ned efter og fik mig til også dér at opdage nogle fine, silkebløde og blege dun, som skinnede gyldne i solen.

Den stille flod videde sig ud. En lun fred svævede i atmosfæren og en mumlen af liv fyldte rummet. Jeg stirrede stadig på den unge pige, indtil hun igen slog øjnene op; denne gang smilede hun afgjort. Hun var aldeles bedårende således; i hendes flygtende blikke åbenbarede sig tusinde ting for mig, tusinde ting, som jeg indtil nu havde været uvidende om. Jeg så ukendte dybder, al elskovens trylleri, al den poesi, som vi drømmer om, og al den lykke, vi bestandig uden frist jager efter. Jeg følte en vanvittig længsel efter at tage hende i mine arme og bære hende langt bort for i hendes øre at kunne hviske elskovsordenes blide musik.

Jeg skulle lige til at åbne munden og tale til hende, da der var nogen, som rørte ved min skulder. Jeg vendte mig overrasket om og så for mig en ret almindeligt udseende mand, der stod og iagttog mig med en bedrøvet mine.

"Jeg ville gerne snakke lidt med Dem," sagde han.

Jeg skar en grimasse, som han formodentlig bemærkede, for han tilføjede:

"Det er meget vigtigt."

Jeg rejste mig og fulgte med ham hen i den anden ende af båden.

"Når vinteren nærmer sig," begyndte han, "med slud og kulde, regn og sne, siger Deres læge hver dag til Dem: "Pas på at holde Deres fødder varme; tag Dem i agt for at få forkølelse, bronkitis, lungebetændelse ..." Så tager De hundrede forsigtighedsregler, De sørger for at have uld på kroppen, pakker Dem ind i en varm vinterfrakke og går med tykke sko, hvad der alt sammen ikke altid hindrer Dem fra at tilbringe to måneder i sengen. Men når foråret kommer med sine blade og sine blomster og sine blide og varme vinde, og markerne udsender deres duft, som forvirrer og beruser og bevæger en uden grund, så er der ingen, som kommer og siger: "Pas på kærligheden! Den ligger i baghold over alt; den lurer på en i alle kroge; alle dens snarer er udspændte, alle dens våben hvæssede, al dens bedrag lagt til rette! Tag Dem i agt for kærligheden! ... Tag Dem i agt for kærligheden! Den er farligere end både forkølelse, bronkitis og lungebetændelse! Den giver ingen pardon, og den får os alle til at begå uoprettelige dumheder." Ja, min herre, efter min mening skulle regeringen hvert år på alle mure lade opslå store plakater med de ord: "*Foråret er kommet.*

Franske borgere, pas på, kærligheden er løs!" ligesom der skrives på dørene: "Pas på, her er malet!" – Men eftersom regeringen ikke gør det, træder jeg i dens sted og siger til Dem: Tag Dem i agt for kærligheden; den er i færd med at få magt over Dem, og det er min pligt at advare Dem, ligesom man i Rusland advarer den forbigående, hvis næse er begyndt at fryse."

Jeg følte mig aldeles målløs overfor denne mærkelige mand. Endelig lykkedes det mig at anlægge en værdig mine:

"Undskyld, min herre, men det forekommer mig, at De blander Dem i ting, som egentlig ikke kommer Dem ved."

Han gjorde en hastig bevægelse og svarede:

"Tilgiv mig, men hvis jeg opdager, at en mand er lige ved at drukne på et farligt sted, skal jeg så stå roligt og se på hans undergang? Lad mig fortælle min historie, så vil De forstå, hvorfor jeg tør tale således til Dem.

Det var på denne tid akkurat for et år siden. Jeg må først sige Dem, at jeg er ansat i Marineministeriet, hvor vore chefer, de herrer skrivende officerer, tager deres kontor-distinktioner så alvorligt, at de anser sig forpligtet til at behandle os som topsgaster. – Åh! hvis alle vore overordnede var civile! – Men jeg går videre. – Altså, fra mit kontor fik jeg øje på en lille stump blå himmel, hvor svalerne fløj op og ned, og jeg fik pludselig lyst til at danse midt imellem mine protokoller.

Min friluftslængsel voksede sig så stærk, at jeg til trods for min modvilje gik ind til min chef. Det var en lille gnaven abekat, som altid var gal i hovedet. Jeg sagde, jeg var blevet syg. Han gloede mig lige op i ansigtet og skreg: "Det tror jeg ikke et muk af! Men det er lige meget, gå De bare! Tror De, at et kontor kan være tjent med sådanne embedsmænd?"

Jeg listede stille af og drev ned mod Seinen. Det var et vejr som i dag og jeg gik ombord i den lille dampbåd for at tage ud til Saint-Cloud.

Åh, min herre! Gud give, min chef havde nægtet mig udgangstilladelse!

Det forekom mig, at jeg først ude i solskinnet kunne trække vejret. Jeg var begejstret over alt, over båden, floden, træerne, husene, mine medpassagerer, alt. Jeg havde lyst til at omfavne lige meget hvem, ligegyldigt hvad: det var kærligheden, som opstillede sin fælde.

Ved Trocadéro steg en ung pige ombord; hun havde en lille pakke i hånden og satte sig lige overfor mig.

Hun var nydelig, ubetinget, min herre; men det er forbavsende, hvor kvinderne bliver forskønnede i de første forårsdage, når solen skinner: de får en egen tillokkelse, et trylleri, noget særligt, jeg ved ikke hvad. Det går med dem ligesom med vin, når den drikkes efter osten.

Jeg så på hende og hun så også på mig, – men kun nu og da ligesom Deres derhenne for lidt siden. Da vi havde set så længe på hinanden, at jeg syntes, vi nu kendte hinanden tilstrækkeligt til at indlede en samtale, talte jeg til hende. Hun svarede. Hun var ganske afgjort overordentlig nydelig. Hun berusede mig, kære!

Hun gik i land i Saint-Cloud, – jeg fulgte efter hende. – Hun skulle overbringe en besked. Da hun igen viste sig, var båden lige sejlet. Jeg gav mig til at gå ved siden af hende, og luftens mildhed aflokkede os begge et suk.

"Der må være dejligt inde i skoven," sagde jeg til hende.

Hun svarede:

"Åh ja!"

"Skal vi ikke spadsere lidt derind, hvis De har lyst, frøken?"

Hun tilkastede mig fra siden et lynsnart øjekast som for at gøre et overslag over, hvor meget jeg kunne være værd; så, efter at have betænkt sig et lille øjeblik, samtykkede hun. Og lidt efter gik vi side om side inde mellem træerne. Gennem det endnu noget tynde løv skinnede solen på det høje, tætte, lysende, næsten som lakerede, grønne græs, der var fuldt af sværmende insekter. Allevegne fra lød nattergalesang. Min ledsagerske gav sig til at løbe og springe omkring, hidset af luften og planternes vellugt. Og jeg, jeg løb bagefter og hoppede, ligesom hun. Hvor kan man ikke i visse øjeblikke bære sig tosset ad!

I overstrømmende glæde begyndte hun at synge, hundrede forskellige ting mellem hinanden, stumper af operamelodier og visen om Musette! Visen om Musette! Hvor forekom den mig ikke den gang fuld af poesi! … Jeg græd næsten. Ak! det er alle den slags fjanterier, som fordrejer hovedet på en. Tro mig, tag aldrig en kvinde, som synger, når hun er på landet, især ikke, hvis hun synger visen om Musette.

Hun blev snart træt og satte sig på en grøn skråning. Jeg tog plads ved hendes fødder og greb hendes hænder; hendes stakkels fingre var ganske forstukne af synålen, og det rørte mig. Jeg sagde til mig selv: "Det er arbejdets hellige mærker!" – Sig mig, min herre, ved De, hvad arbejdets hellige mærker betyder? De betyder: systuesladder, slibrige bagvaskelser, et sind, der er besudlet af omgivelsernes smuds, og en uskyld, som er gået til grunde; al vrøvlets dumhed, alle de daglige vaners elendighed, alt det snæversyn, der kendetegner simple

kvinder, er uvægerligt installeret hos den, som på sine fingerspidser bærer arbejdets hellige mærker.

Vi så hinanden dybt og længe ind i øjnene.

Ah, hvilken magt ligger der ikke i et kvindeblik! Hvor det kan forvirre, byde, herske, tage i besiddelse! Hvor synes det ikke dybt, rigt på løfter, uendeligt! Det kalder man at se hinanden ind i sjælen! Du gode Gud, hvilken misforståelse! Hvis man virkelig kunne se hinanden ind i sjælen, så ville man bære sig fornuftigere ad, kan De tro.

Kort sagt, jeg var aldeles betaget, komplet vanvittig. Jeg ville tage hende i mine arme. "Væk med poterne!" sagde hun til mig.

Så knælede jeg ned foran hende og åbnede mit hjerte; al den ømhed, der var lige ved at kvæle mig, øste jeg ud i hendes skød. Hun syntes forundret over min forandrede holdning og så fra siden ned på mig, som om hun sagde til sig selv: "Nå, det er således, du skal behandles, min rare ven. Godt! Vi skal få at se."

I kærlighed er vi mænd altid de godtroende og kvinderne spekulanterne.

Uden tvivl havde jeg kunnet besidde hende; senere hen fik jeg øjnene op for min egen dumhed; men det, som jeg søgte, det var ikke et legeme; det var ømhed, idealet. Jeg fortabte mig i følelser, mens jeg havde kunnet benytte min tid på en bedre måde.

Da hun havde fået nok af mine erklæringer, rejste hun sig, og vi gik tilbage til Saint-Cloud. Jeg skiltes først fra hende i Paris. Hun så så bedrøvet ud, at jeg måtte spørge hende om grunden.

Hun svarede:

"Jeg tænker på, at det var en dag, som man ikke har mange af i sit liv."

Mit hjerte bankede, så at mit bryst var lige ved at sprænges.

Den næste søndag så jeg hende igen, og søndagen derefter og alle de påfølgende søndage. Jeg tog hende med til Bougival, Saint-Germain, Maisons Lafitte og Poissy, alle de steder i omegnen af Paris, hvor de elskende tager ud for at sværme.

Nu var det det lille snedige pigebarn, der spillede på "den store lidenskabs" strenge.

Kort sagt, jeg endte med fuldstændig at tabe hovedet, og tre måneder senere giftede jeg mig med hende.

Hvad skal man sige til det! Man er embedsmand og står ene i verden, uden familie og uden rådgivere! Så siger man til sig selv, at livet ved en kvindes side ville være behageligt! Og så gifter man sig med denne kvinde!

Så skælder hun ud fra morgen til aften, kan ingenting og forstår ingenting, pjatter løs hele dagen igennem, skråler af fuld hals visen om Musotte (åh, visen om Musotte, hvilken rædsel!) slås med kulmanden, indvier portnersken i hele sin husførelse, betror naboens pige alle sine ægteskabelige sovekammerhemmeligheder, rakker sin mand ned til kvarterets handlende og har hovedet spækket med historier, så stupide, indbildninger så idiotiske, meninger så groteske og fordomme så kæmpemæssige, at jeg kan græde af fortvivlelse, hver gang jeg taler med hende."

Han tav, lidt stakåndet og meget bevæget. Jeg så på ham og fik medlidenhed med den stakkels skikkelige djævel, og jeg ville lige til at svare ham et eller andet, da båden lagde til ved Saint-Cloud.

Det lille pigebarn, som havde bedåret mig, rejste sig for at gå i land. Hun gik tæt forbi og tilkastede mig fra siden et blik,

ledsaget af et skjult smil, et smil af den slags, der får en til at miste herredømmet over sig selv. Så sprang hun over på bådebroen.

Jeg styrtede frem for at følge efter hende, men min sidemand greb fat i mit ærme. Med en heftig bevægelse rev jeg mig løs, men han klyngede sig til mine frakkeskøder og halede mig tilbage, idet han gentog:

"De får ikke lov til at gå! De får ikke lov til at gå!"

Han talte så højt, at alle vendte sig om.

En fnisen lød rundt omkring os, og jeg måtte opgive enhver modstand; jeg var rasende, men jeg savnede mod til at trodse latteren og skandalen.

Og båden sejlede videre.

Pigebarnet var blevet stående på broen og så med en skuffet mine efter mig, mens min forfølger gned sig i hænderne og hviskede til mig:

"Der har jeg gjort Dem en ordentlig tjeneste, kan De bande på!"

En landtur

Fem måneder i forvejen var det blevet bestemt, at de på fru Dufours navnedag – hun hed Pétronille – skulle køre ud og spise frokost et sted i omegnen af Paris. Eftersom denne tur var blevet imødeset med stor utålmodighed, stod de den dag, da den endelig skulle gå for sig, meget tidligt op.

Hr. Dufour havde lånt mælkemandens vogn og kørte selv. Den var på to hjul og meget propert holdt; den var overdækket med et tag, som blev båret af fire jernstænger, til taget var fæstet et omhæng, som de på de tre sider havde rullet op for bedre at kunne se ud over landskabet. Kun den bageste del af omhænget flagrede i vinden som en fane. Ved siden af manden sad konen og bredte sig i en pragtfuld kirsebærrød silkekjole. Den gamle bedstemoder og en ung pige var anbragt på to stole bag i vognen. Og endelig kunne man se noget lyst hår stikke frem, det var en ung mand, som i mangel af en siddeplads havde strakt sig ud på bunden af vognen, således at kun hovedet ragede op over kanten.

De kørte igennem Champs-Elysées, og da de var kommet forbi fæstningsværkerne og Porte Maillot, gav de sig til at se på omegnen.

Da de var nået til Neuillybroen, havde Dufour sagt:

"Så, nu er vi endelig på landet."

Det var signalet til, at hans kone øjeblikkelig faldt i rørelse over naturen.

Ved Courbevoie blev de betaget af beundring over horisontens vidder. Nede til højre lå Argenteuil, hvis kirkespir

ragede højt i vejret, ovenover hævede sig højderne ved Sannois og Moulin d'Orgemont. Til venstre tegnede akvædukten ved Marly sig mod den klare morgenluft og langt borte kunne man skelne Saint-Germains terrasseformede skrænter; og lige overfor, ved enden af en række høje, antydede en mængde opgravede jorddynger, at her skulle Corneilles nye fort ligge. Helt ovre bag ved, langt, langt væk skimtedes ovenover marker og landsbyer en mørkegrøn skovlinje.

Solen begyndte at brænde i ansigterne; øjnene blev hele tiden fyldte af støv, og på begge sider af vejen oprullede sig et uendeligt bart, smudsigt og stinkende landskab. Det så ud, som hele egnen var ramt af spedalskhed og at den skrækkelige sygdom endog havde gnavet sig ind i husene, for skeletter af sammenfaldne og forladte bygninger og små hytter, der aldrig var blevet færdige, fordi der ikke havde været penge til at betale håndværkerne med, stod og gabede med deres fire mure uden tag.

Hist og her voksede frem af den ufrugtbare jordbund lange fabriksskorstene, det eneste, som kunne gro i de rådne marker, over hvilke forårsvinden førte en stank af petroleum og skifer, blandet med en anden, endnu mindre behagelig lugt.

Endelig kørte de for anden gang over Seinen og på broen blev der almindelig begejstring. Floden lå blændende blank og en lys soltåge dirrede over en; de følte sig gennemstrømmede af en blid fred og en velgørende friskhed ved endelig at indånde en renere luft, der ikke var svanger med sort fabriksrøg eller lossepladsernes uddunstninger.

En mand, som gik forbi, sagde dem navnet på stedet: Bézons.

Vognen standsede og Dufour gav sig til at læse på det lokkende skilt over en beværtning:

"Restaurant Poulin, fortrinlige fiskeretter, selskabskabinetter, have og gynger."

"Nå, madam Dufour! Hvad synes du om det? Skal vi tage derind?"

Det var konens tur til at læse:

"Restaurant Poulin, fortrinlige fiskeretter, selskabskabinetter, have og gynger."

Så så hun længe og opmærksomt op og ned ad huset.

Det var en almindelig, hvidkalket landsbykro, som lå lige ud til landevejen. Gennem den åbentstående dør kunne man se ind i stuen, hvor to søndagspyntede arbejdere stod foran den lysende zinkdisk.

Endelig bestemte hun sig:

"Ja, der ser hyggeligt ud," sagde hun, "og så er der udsigt."

Vognen drejede ind bag om kroen på en stor plads, som var beplantet med høje træer og som kun ved en smal vej var skilt fra Seinen.

De steg af vognen. Manden sprang først ned, så åbnede han sine arme for at tage mod sin kone. Vogntrinnet, der blev båret af to korte jernstænger, var så langt nede, at fru Dufour for at nå det var nødt til at fremvise det nederste af et ben, hvis oprindelige finhed nu forsvandt under en overflod af hængende fedt.

Dufour, som allerede følte sig helt oprømt ved at være på landet, kneb hende hastigt i læggen, så tog han fat under hendes arme og satte hende som en vældig pakke tungt ned på jorden.

Hun slog med hånden ned ad sin silkekjole for at børste støvet af, så begyndte hun at se sig omkring for at gøre sig rede for, hvor hun var.

Hun kunne omtrent være en seks og tredive år, hun var stor og svær og fornøjelig at se på. Hun var så voldsomt indsnøret i sit korset, at hun kun med besvær kunne trække vejret, og trykket fra denne maskine tvang brystets overflod af bævrende fylde opad, helt op til den dobbelte hage.

Derefter lagde den unge pige hånden på sin faders skulder og sprang uden hjælp let ned på jorden. Den lyshårede unge mand var kommet ned ved at sætte foden på hjulet, og han hjalp nu Dufour med at aflæsse bedstemoderen.

Derpå blev hesten spændt fra og bundet til et træ, og vognen faldt lige på næsen med de to stænger ned i jorden. De to mænd havde trukket deres frakker af og vaskede deres hænder i en spand vand, hvorefter de sluttede sig til damerne, som allerede havde fundet hen til gyngerne.

Frøken Dufour prøvede på at stå op og gynge, men det kneb med kræfterne til at få gyngen frem. Det var en smuk ung pige i alderen fra atten til tyve, en af den slags kvinder, som blot i forbigående på gaden kan vække et pludseligt begær, der bringer sanserne i oprør og lige til aften fylder en med en ubestemmelig uro. Hun var høj, slank i livet og bred om hofterne, hun var meget mørk i huden, havde meget store øjne og meget sort hår. Under hendes kjole tegnede hendes legemes faste rundinger sig skarpt og tydeligt, endnu mere fremhævede ved de anstrengelser, hun gjorde med hofterne for at komme i bevægelse. Hendes strakte arme holdt fast i tovene oppe over hendes hoved, så at hendes bryst ved hvert af hendes skub

fremefter hævede sig højt opad. Hendes hat, som et vindstød havde revet af, var faldet ned på jorden bag ved hende. Lidt efter lidt kom gyngen i fart, og hver gang den fløj tilbage, kunne man se hendes slanke ben helt op til knæene, mens den berusende duft fra hendes skørter slyngedes ud mod de to mænd, der leende stod og så på hende.

Fru Dufour havde sat sig i den anden gynge og blev enstonigt og klynkende ved med at tigge:

"Å, Cyprien, kom og skub mig; kom dog og skub mig, Cyprien."

Omsider føjede han hende; han smøgede sine skjorteærmer op, som om han skulle tage fat på et stykke hårdt arbejde og fik med uendelig møje sin kone sat i gang.

Hun klamrede sig krampagtigt fast til tovene og holdt benene lige stift ud for ikke at komme til at støde mod jorden; hun følte henrykt, at hun blev ganske bedøvet af den gyngende bevægelse. Hendes overflødige fedt bævrede uafbrudt ligesom sky på et fad. Men da farten blev større, mærkede hun, at det svimlede for hende, og hun blev bange. Hver gang gyngen fo'r tilbage, udstødte hun et gennemtrængende skrig, som fik alle egnens drenge til at strømme til; og længere henne foran hende, ovenover havehækken, skelnede hun utydeligt en række nysgerrige ansigter, som latteren fik til at skære de skrækkeligste grimasser.

En pige var kommet ud, og frokosten blev bestilt:

"Små stegte seinefisk, haresteg, salat og dessert," befalede fru Dufour overlegent.

"Og så kan De bringe to liter almindelig rødvin og en flaske bordeaux," sagde hendes mand.

"Vi vil spise i græsset," tilføjede den unge pige.

Bedstemoderen havde ved synet af husets kat pludselig fået et anfald af ømhed; i de sidste ti minutter havde hun forfulgt den, idet hun samtidig ødslede med den mest lokkende, men alligevel unyttige kalden. Dyret, der sikkert indvendigt følte sig smigret over denne opmærksomhed, holdt sig hele tiden ganske nær ved den skikkelige kones hånd, uden dog alligevel at lade sig fange, og vandrede roligt omkring alle træerne, som den med halen løftet ret op i vejret gned sig op imod, småknurrende af velbehag.

"Næ," råbte pludselig den unge lyshårede mand, der havde givet sig til at slentre rundt i haven, "her skal I bare se nogle storartede både!"

De gik hen for at se på dem. Inde i et lille træskur var der ophængt to pragtfulde kaproningsbåde, der var lige så fint byggede og omhyggeligt forarbejdede, som om det kunne være luksusmøbler. De hang side om side ligesom to slanke søstre, blanke og lysende i deres langagtige smalhed; uvilkårligt gav de en lyst til at fare hen over vandet smukke lune aftener eller på en klar sommermorgen, til at glide langs med blomstersmykkede bredder, hvor træerne bader deres grene i vandet, hvor sivene skælver i deres evige gys og hvor guldsmede svirrer forbi som blå lyn.

Hele familien betragtede bådene med ærbødighed.

"Ja, de er minsandten storartede," gentog Dufour.

Og som en kender gik han dem efter i alle enkeltheder. Han havde selv i sine unge dage været med til at ro, sagde han; og han lod endog forstå, at han med dette her i hånden – og han gjorde en bevægelse, som om han trak på årerne – ikke havde

stukket op for nogen i hele verden. Han havde i fordums tid i Joinville overvundet mere end én englænder i kaproning. Han forklarede, at de to tolde, som holder årerne, gik under navnet "*damerne*", og sagde spøgende, at de unge rosportsmænd af gode grunde aldrig tog ud uden deres "*damer*". Han blev helt ophedet af sin egen udvikling og erklærede sig parat til at vædde med hvem som helst om, at han endnu med sådan en båd magelig ville kunne ro sine seks mil i timen.

Pigen viste sig ved indgangen til skuret og sagde:

"Frokosten er færdig."

De skyndte sig tilbage, men uheldigvis var den bedste plads, som fru Dufour i tankerne havde udvalgt sig til dem, i mellemtiden blevet indtaget af to unge mænd, som allerede var i færd med at spise. Det var formodentlig de to bådes ejermænd, for de var begge i rosportskostume.

De sad lænet så mageligt tilbage, at de næsten lå på deres stole. Deres ansigter var brændt ganske brune af solen, og deres bryst var kun beskyttet af en tynd trikottrøje, som lod armene, der var lige så kraftige som smedearme, være nøgne. De var begge to stærkt og solidt byggede og gik øjensynlig ud på at vise deres styrke, mens dog samtidig alle deres bevægelser var prægede af den spændstige ynde, som kun kan erhverves gennem legemsøvelser og som er så vidt forskellig fra den misdannelse af lemmerne, der skæmmer arbejderen, som bestandig ved den samme anspændelse tvinges ind i den samme stilling.

De to roere vekslede et smil, da de så moderen, og et blik, da de fik øje på datteren.

"Lad os give dem vor plads," foreslog den ene, "det vil give os anledning til at stifte bekendtskab."

Den anden rejste sig øjeblikkelig og tilbød med sin hue, der var halvt rød og halvt sort, i hånden galant at afstå damerne det eneste sted i haven, hvor der ikke var for stærk sol. Med en masse undskyldninger blev tilbuddet modtaget, og for at det skulle være mere landligt, satte hele familien sig til rette i græsset uden hverken borde eller stole.

De to unge mænd flyttede deres kuverter nogle skridt længere bort og satte sig igen til at spise. Deres nøgne arme, som de gjorde sig umage for rigtig at vise frem, gjorde den unge pige lidt forlegen. Hun vendte endog med vilje hovedet bort, for ikke at blive nødt til at se på dem, mens fru Dufour derimod adskilligt dristigere og plaget af en ægte kvindelig og måske en lille smule sanselig, nysgerrighed hvert øjeblik så hen på dem og formodentlig i sit stille sind med et suk sammenlignede dem med sin mands legemlige grimhed.

Hun havde sat sig på hug i græsset med benene på skræddermanér lagt over kors, og hvert øjeblik rørte hun på sig under påskud af, at der var myrer, som hun kunne mærke krøb op ad hende.

Dufour, der var blevet gnaven over de fremmedes nærværelse og elskværdighed, søgte en bekvem stilling, som det for resten ikke lykkedes ham at finde, og den unge mand med det lyse hår sad og åd i stilhed som en tærsker.

"Det er et herligt vejr i dag," sagde den tykke dame til den ene af de to sportsmænd. Hun ville vise sig elskværdig som tak for, at de havde overladt hende deres plads.

"Ja, frue," svarede han. "Kommer De ofte på landet?"

"Nej, kun én eller to gange om året for at trække lidt frisk luft."

"Jeg tager ud og overnatter hver aften."

"Å, er det ikke dejligt?"

"Jo, overordentlig behageligt, frue."

Og han gav sig til at fortælle om sit daglige liv i så lyriske vendinger, at det fik hjertet til at banke i livet på de stakkels småborgere, som hungrede efter grønne træer og spadsereture i det frie, og led under den dumme længsel efter naturen, der hele året igennem bag butiksruden står lokkende for deres tanker.

Den unge pige løftede bevæget øjnene og så på roeren.

Dufour talte for første gang:

"Ja, det er et liv," sagde han.

Og han tilføjede:

"Vil du ikke have lidt mere hare, lille kone?"

"Nej tak, min ven."

Hun vendte sig igen om mod de unge mennesker og spurgte, idet hun pegede på deres arme:

"Fryser De aldrig, når De går således rundt?"

De gav sig begge til at le og forfærdede familien ved beretninger om deres vidunderlige udholdenhed, om iskolde bade, som de tog, dryppende af sved, og om roture i nattetåge; og de slog sig voldsomt for brystet for at vise, at det gav genlyd.

"Ja, De ser ud til at have gode kræfter," sagde Dufour, som ikke længere talte om den tid, da han sejrede over englænderne.

Frøken Dufour iagttog dem forskende fra siden. Den unge mand med det lyse hår fik vinen i den gale hals; han var lige ved at kvæles af hoste og sendte et helt vandspring af rød vin ud

over fruens silkekjole. Hun blev rasende og forlangte vand til at vaske pletterne af med.

Imidlertid var det blevet mere og mere lummert. Den blinkende flod syntes som et bål, og varmen og vinen steg dem alle til hovedet.

Dufour, der gennemrystedes af en heftig hikke, havde knappet sin vest op ovenfor benklæderne, mens hans kone, som næsten ikke mere kunne få vejret, lidt efter lidt hægtede sit kjoleliv op. Kommis'en sad glad og svingede med sin gule hørdusk, og fyldte gang på gang sit glas. Bedstemoderen, som følte, at vinen gjorde virkning på hende, holdt sig meget stiv og meget værdig. Hvad den unge pige angår, så kunne der ikke ses noget på hende; der var kommet lidt stærkere glød i hendes øjne og hendes brune hud farvedes i kinderne af et let rosenskær.

Kaffen gjorde det ganske af med dem. De talte om at synge og hver af dem gav en vise til bedste, hvorefter de andre klappede med fanatisk begejstring.

Så rejste de sig med en del besvær, og mens kvinderne, halvt bedøvede, pustede ud, prøvede de to mænd, som var aldeles berusede, på at gøre gymnastiske øvelser. Tunge og slatne, med skarlagenrødt ansigt, hængte de sig kejtet i ringene uden at det lykkedes dem at hæve sig op; og deres skjorter truede hele tiden med at kravle op af benklæderne og give sig til at flagre i vinden som vimpler.

Imidlertid havde roerne fået deres både sat i vandet og kom nu høfligt tilbage for at foreslå en tur op ad floden.

"Å, Dufour, vil du give lov? Jeg beder dig!" råbte hans kone.

Han så drukkent på hende uden at forstå, hvad hun mente. Så kom en af roerne hen til dem med to medestænger i hånden. Håbet om at kunne fange noget flammede op i den skikkelige mands sløve øjne, og han gav tilladelse til alt, hvad det skulle være.

Han satte sig til rette i skyggen under broen med benene hængende ud over vandet, ved siden af den unge lyshårede mand, som strakte sig ud, lige så lang han var, for at sove.

Den ene af roerne opofrede sig: han tog moderen. "Til den lille skov på Englænderøen," råbte han, idet han roede bort.

Den anden båd kom langsommere af sted. Den unge mand havde så travlt med at se på sin passager, at han ikke kunne tænke på andet, og han var så betaget af bevægelse, at det lammede hans styrke. Den unge pige, der sad på styrmandens sæde, lod sig rive med af glæden over at være på vandet.

Hun havde en følelse, som om alle tanker gled fra hende, som om der faldt ro over hendes lemmer, og som om hun var kommet langt bort fra sig selv og over i en betagende rus. Hun var blevet meget rød i hovedet og hendes åndedrag var blevet kortere. Vinen havde gjort hende svimmel og svimmelheden tog til under den tropiske hede, der dirrede rundt omkring hende; hun syntes, at alle træerne inde på bredden bøjede sig og hilste på hende. En ubestemt trang til nydelse, en opbrusning i hendes blod strømmede igennem hendes legeme, der var hidset af solglød. Og samtidig var hun også forvirret over at være ude på vandet, mellem mennesketomme bredder, hvorfra himlens flammer havde skræmmet alle bort, ganske alene med en ung mand, som fandt hende smuk, hvis blik kærtegnede hendes hud og hvis attrå trængte ned i hende ligesom solstrålerne.

Følelsen af, at de ikke var i stand til at tale, forøgede deres bevægelse, og de gav sig til at se på omgivelserne. Endelig gjorde han vold på sig selv og spurgte om hendes navn.

"Henriette," sagde hun.

"Nej, tænk hvor morsomt, jeg hedder Henri," svarede han.

Lyden af deres stemmer havde gjort dem roligere; de gav sig til interesseret at betragte bredden. Den anden båd var standset og syntes at vente på dem. Dens ejermand råbte til dem.

"Vi kan støde til jer i skoven; vi ror ned til Robinson, fordi fruen er tørstig."

Så lænede han sig langt tilbage, førte årerne kraftigt gennem vandet og båden fjernede sig så hastigt, at den snart var ude af syne.

De havde i nogen tid kunnet skelne en fjern, vedvarende brusen, nu lød det, som om den hurtigt kom nærmere. Selve floden syntes at dirre, som om den dumpe lyd steg op fra dens dybder.

"Hvad er det, man kan høre?" spurgte hun.

Det var vandets fald ned over dæmningen, der ved øens spids skar floden over i to dele. Han begyndte at fortabe sig i en forklaring, da midt igennem vandfaldets larmen en svag fuglekvidder, som syntes at være meget langt borte, nåede deres øren.

"Nej da," udbrød han, "det er en nattergal, der synger nu ved højlys dag, så må hunnerne være i færd med at ruge."

En nattergal! Hun havde aldrig før hørt en nattergal synge, og tanken om at komme til det fik hendes hjerte til at banke i poetisk længsel. En nattergal! Det vil sige det usynlige vidne til det elskovsmøde, Julie ventede på sin balkon, den musik, som

Himlen skænker til menneskenes favntag, den evigt inspirerende kilde til alle de kælne romancer, som får alle stakkels små sværmeriske pigehjerter til at banke for et rosenrødt ideal.

Hun skulle altså virkelig få en nattergal at høre.

"Gør ingen støj," sagde hendes ledsager, "vi kan gå i land i skoven og sætte os lige tæt ved den."

Båden syntes at glide. Øen var dækket af træer og bredden var så lav, at blikket uhindret kunne søge ind i det tætte krat. De lagde til; båden blev bundet fast. Henriette støttede sig til Henris arm og de listede sig forsigtigt frem mellem grenene.

"Buk Dem ned," sagde han.

Hun bøjede sig, og gennem et sammenvokset virvar af slyngplanter, blade og siv trængte de ind på en lille overskygget plet, der var så godt gemt, at man måtte kende den for at kunne finde den. Den unge mand kaldte den leende sit "private kabinet".

Lige over deres hoveder, skjult i et af de træer, der bredte sin skygge over dem, fløjtede nattergalen stadig. Den kvidrede løb og triller, så udsendte den høje, skælvende toner, som skar gennem den hede stilhed, der tyngende hvilede over jorden, de fyldte luften, rullede ned ad floden, svævede hen over markerne og syntes til sidst at forsvinde ude i horisonten.

De talte ikke af skræk for at den skulle flyve sin vej. De sad ganske tæt ved siden af hinanden, og langsomt listede Henris arm sig med et blidt tryk om livet på Henriette. Uden vrede blev hun ved at tage den dristige hånd og skyde den til side, hver gang den nærmede sig, uden at hun for øvrigt følte sig det

mindste forlegen ved dette kærtegn; det var som noget ganske naturligt, som hun lige så naturligt søgte at unddrage sig.

Hensunken i ekstase lyttede hun til fuglens kvidren. Uendelige længsler efter lykke dukkede frem i hende, en pludselig ømhedstrang strømmede igennem hende, en uanet verden af overmenneskelig poesi åbnede sig for hende, og hun følte en sådan slaphed i sit hjerte og i sine nerver, at hun græd uden at vide hvorfor. Den unge mand trykkede hende igen ind til sig; hun stødte ham ikke længere tilbage; hun tænkte ikke mere på det.

Nattergalen tav pludselig. Noget borte råbte en stemme:

"Henriette!"

"Svar ikke," hviskede han ganske sagte, "så får De fuglen til at flyve bort."

Hun havde for resten heller ikke tænkt på at svare.

I nogen tid blev de siddende således. Fru Dufour måtte have taget plads et sted i nærheden, for fra tid til anden opfangede de utydeligt et par småhvin; den anden roer blev åbenbart lidt nærgående mod den fyldige dame.

Den unge pige blev ved at græde, hun følte sig indsvøbt i en uendelig blød stemning, og det var hende som en ukendt kildren rislede ned over hendes varme hud. Henris hoved lå på hendes skulder; på én gang kyssede han hendes mund. Hun blev oprørt over hans frækhed og kastede sig bag over for at undgå ham. Men han bøjede sig med hele sit legeme hen over hende og forfulgte længe den mund, der hele tiden flygtede for hans. Så fangede han den og pressede sine læber fast ind imod den. Hele hendes modstand faldt til jorden, som om den var knust under en alt for tung vægt, en vild længsel tog magten fra

hende og hun knugede ham ind mod sit bryst og gengældte hans kys.

Alt var stille omkring dem. Fuglen gav sig igen til at synge. Den udstødte først tre gennemtrængende toner, der lød som en elskovskalden; så, efter et øjebliks tavshed, begyndte den med svagere røst på nogle langsomme og dæmpede overgange.

En mild brise gled hen over skoven og fremlokkede en sagte mumlen i løvet, og frem under grenenes dybder hævede sig to elskovsfyldte suk, der blandede sig med nattergalens sang og med skovens lette åndepust.

En rus rev fuglen med sig, lidt efter lidt forstærkedes dens røst, ligesom en ild, der griber om sig, eller en lidenskab, der vokser, og syntes at akkompagnere en sang af kys under træet. Så brød begejstringen i dens strube over alle skranker. Den dvælede så længe på én tone, indtil den betaget af svimmelhed gik over i en række melodiøse trækninger.

Nu og da hvilede den sig lidt og nøjedes med at udstøde to eller tre lette fløjt, som den pludselig afsluttede med en høj skærende tone. Eller også kvidrede den løs i vanvittig overstadighed med et væld af skalaer, af skælvende triller og af dirrende tremoloer, som en rasende kærlighedshymne, efterfulgt af et sejrsskrig.

Så tav den og lyttede til en stønnen, der neden under den bævede så dybt, at man kunne have taget den for en sjæls farvel. Lyden vedvarede i nogen tid og endte i en hulken.

De var begge meget blege, da de forlod deres grønne leje. Den blå himmel forekom dem formørket; den glødende sol var slukket for deres øjne; de følte ensomheden og stilheden om dem. De gik hurtigt ved siden af hinanden, uden at tale til

hinanden og uden at røre ved hinanden, for de syntes at være blevet uforsonlige fjender, som om der var opstået lede mellem deres legemer og had mellem deres tanker.

Med mellemrum råbte Henriette:

"Mo'r!"

Der blev røre under nogle buske og Henri syntes, at han så et hvidt skørt hastigt blive slået ned over en tyk læg; og måske noget for nær til sin sidemand viste den svulmende dame sig, en lille smule forvirret og endnu mere rød i hovedet, med skinnende øjne og højt bølgende bryst. Hendes ledsager måtte have set løjerlige ting, for hans ansigt gennemkrydsedes af pludselige latterfordrejninger, som det ikke lykkedes ham at beherske.

Fru Dufour klyngede sig ømt til hans arm og de gik ned mod bådene. Henri, der stadig tavs gik foran ved siden af den unge pige, troede et par gange at skelne lyden af et halvkvalt kys.

Endelig nåede de tilbage til Bézons.

Dufour, som i mellemtiden var blevet ædru, var bristefærdig af utålmodighed. Den unge lyshårede mand var i færd med at tage sig endnu en bid, inden de skulle køre bort fra kroen. Vognen stod forspændt i gården, og bedstemoderen, der allerede havde sat sig op, var ude af sig selv af angst for at blive overfaldet af mørket, inden de nåede byen, da omegnen af Paris skulle være i højeste grad usikker.

Der blev udvekslet håndtryk og familien Dufour kørte af sted.

"På gensyn!" råbte roerne efter dem.

Et suk og en tåre var svaret.

To måneder senere, da Henri en dag gik igennem Rue des Martyrs, læste han over en dør: *Dufour, Isenkræmmer*.

Han gik ind.

Den svære dame fyldte ved kassen. Hun genkendte ham øjeblikkelig og efter en mængde høflige talemåder spurgte han til familiens medlemmer.

"Og hvorledes har frøken Henriette det?"

"Tak, rigtig godt, hun er gift."

"Åh! ..."

Han var blevet helt bleg af bevægelse, og han tilføjede:

"Og ... med hvem?"

"Med den unge mand, De ved nok, som var med os den dag. Det er ham, der skal have forretningen efter os."

"Nå således ... jeg forstår."

Han ville gå; han følte sig meget bedrøvet, uden rigtig at vide hvorfor.

Fru Dufour holdt ham tilbage:

"Og Deres ven?" spurgte hun forlegen.

"Tak, han har det udmærket."

"De vil nok hilse ham fra mig, ikke? Og sig til ham, om han ikke vil kigge indenfor, hvis hans vej skulle falde forbi ..."

Hun rødmede stærkt og lagde til:

"Sig ham, at det ville glæde mig overordentlig meget."

"Det skal jeg ikke glemme. Farvel!"

"Farvel ... kom snart igen!"

En meget varm søndag i det påfølgende år dukkede pludselig alle enkelthederne ved dette eventyr, som Henri aldrig havde

glemt, så tydeligt og længselsvækkende frem for ham, at han ganske alene søgte tilbage til sit tilflugtssted i skoven.

Han blev stående aldeles målløs. Hun var der. Sørgmodig sad hun på græsset ved siden af sin ægtefælle, den unge lyshårede mand, der, stadig i skjorteærmer, lå og sov så samvittighedsfuldt som et murmeldyr.

Hun blev så bleg, da hun så Henri komme ind, at han troede, hun skulle besvime. Så gav de sig til at passiare meget naturligt sammen, som om slet intet var hændt imellem dem.

Men da han fortalte hende, at han holdt meget af dette sted, og at han ofte om søndagen kom derhen for at hvile sig og drømme om mange minder, så hun ham længe ind i øjnene:

"Jeg tænker på det hver aften," sagde hun.

Hendes mand vågnede og gabede.

"Nå, min skat, nu er det vist på tide, vi ser at komme hjem."

Familieliv

Dampsporvognen til Neuilly var kommet igennem Porte Maillot og kørte nu videre gennem den store avenue, som ender ved Seinen. Det lille lokomotiv foran hovedvognen tudede i hornet for at fjerne alle hindringer, udspyede damp og stønnede ligesom et menneske, der er blevet forpustet af at løbe; dets stempler frembragte en klaprende lyd, som om det var ben af jern, der skridtede ud. Sommeraftenens lumre hede lagde sig over vejen, hvorfra der, skønt ikke en vind rørte sig, hævede sig en hvid, blyholdig, tæt, kvælende og ophedet sky af støv, der klæbede sig fast til den fugtigvarme hud, fyldte øjnene og trængte ned i lungerne.

Ved hver port stod folk, som var søgt udenfor for at få luft.

Vognvinduerne var slået ned og alle gardinerne flagrede i lufttrækket, som frembragtes ved den hurtige fart. Kun nogle få passagerer sad indeni (for på så varme dage foretrak de fleste enten at gå ovenpå eller stå bagpå). Der var kun nogle latterligt påklædte, svære damer, som øjensynligt hørte til i forstæderne, og som bestræbte sig for at erstatte den fornemhed, de manglede, med en overdreven stiv værdighed, og enkelte embedsmænd, som så ud til at være trætte efter dagens slid på kontoret; deres ansigter var blevet gule, deres skikkelse forvrængede og den ene skulder højere end den anden af de mange års arbejde, bøjet over pulten. Deres ængstelige og bekymrede ansigter talte om huslige ærgrelser, uophørlige pengesorger og tilintetgørelse af længe nærede forhåbninger; for de var alle af den samme race af stakkels, forhutlede

eksistenser, der så sparsommeligt som muligt vegeterer "ude på landet" i et usselt lille hus med et blomsterbed til have midt imellem de affaldsmarker, som omgiver Paris.

Lige inden for døren sad en lille, tyk, helt sortklædt mand med ordensbånd i knaphullet, et oppustet ansigt og en hængemave, der faldt ned mellem hans skrævende ben, og passiarede med en anden høj og mager passager, hvis hele ydre gjorde et stærkt usoigneret indtryk; han var i en meget snavset hvid sommerdragt og på hovedet havde han en gammel panamahat.

Den første talte langsomt og gjorde så tit et ophold for at betænke sig, at man til tider kunne tro, at han stammede; han hed Caravan og var første-fuldmægtig i Marineministeriet. Den anden havde tidligere været læge ombord i et koffardiskib, og havde endt med at bosætte sig lige ved den runde plads i Courbevoie, på hvis ynkelige befolkning han ofrede den sidste rest af de tarvelige medicinske kundskaber, han havde tilbage efter et meget eventyrligt liv. Han hed Chenet og lod sig kalde doktor. Der gik rygter om, at hans moralitet ikke var aldeles, som den burde være.

Caravan havde levet det for alle bureaukrater normale liv. Tredive år i træk havde han ufravigelig hver morgen begivet sig til sit kontor ad den samme vej, hvor han på samme tid og samme sted altid mødte de samme mennesker, der ligesom han gik til deres forretninger; og hver eftermiddag vendte han hjem igen ad den samme vej, hvor han atter mødte de samme ansigter, som han havde set ældes.

Hver dag gik han, efter på hjørnet af Faubourg-Saint-Honoré at have købt sit blad til en sou, ind hos en bestemt bager for at

hente sine to små brød, og drejede derpå ind ad ministeriets port, ligesom en skyldig, der frivilligt melder sig som fange; han sneg sig hastigt op på sit kontor med hjertet opfyldt af uro i evig angst for at skulle få en røffel for en eller anden forsømmelse, som han måtte have begået.

Aldrig var noget kommet og ændret den ensformige regelbundethed i hans tilværelse; for udover kontorforretningerne og spørgsmålene om avancement og gratialer fandtes der ikke den begivenhed, som var i stand til at gøre indtryk på ham. Hvad enten han var i ministeriet eller han var hjemme (han havde giftet sig med en kollegas datter, en ung pige uden medgift), talte han aldrig om andet end kontoret. I hans af det daglige sløvende arbejde svækkede ånd opstod der aldrig en tanke, et håb eller en drøm, som ikke vedrørte ministeriet. Men én ting ødelagde for ham den tilfredsstillelse, han følte ved at være embedsmand og fyldte ham med bitterhed: at der blev tilstået skibs-intendanterne, "blikkenslagerne", som de hånligt betegnedes på grund af deres sølvtresser, adgang til kontorchef-embederne.

Hver dag holdt han ved middagsbordet et ivrigt foredrag for sin kone, der ærgrede sig med ham, for at bevise hende det uretfærdige i at besætte en stilling i Paris med folk, som var bestemt til at beskæftige sig med sejladsen.

Han var nu blevet ældre, uden at han havde følt sit liv glide hen, for fra skolen var han uden overgang kommet lige ind i kontoret, og inspektøren, som han hidtil havde skælvet for, var blevet erstattet af hans overordnede, for hvem han nærede en skrækkelig frygt. Disse stue-despoters dørtærskel fik ham til at ryste fra hoved til fod, og det var den stadige rædsel, han gik i,

som gjorde hans optræden kejtet, hans holdning ydmyg og fremkaldte hans nervøse stammen.

Han kendte ikke mere til Paris end en blind, som hver dag af sin hund bliver ledet hen til den samme port; og når han i sit skillingsblad læste om skandaler og sensationelle hændelser, stod de for ham som fantastiske historier, der var blevet opdigtet med det formål at adsprede alle mindre embedsmænd. Han gennemgik samvittighedsfuldt de politiske begivenheder, som hans blad gav meddelelser om, rigtignok altid i en forvansket form for at tjene den sag, der betalte; han var en tilhænger af det regelmæssige, reaktionær, uden dog at høre til noget bestemt parti, men en fjende af alle "nye påfund". Når han hver eftermiddag gik op gennem Champs-Elysées, så han på den bølgende mængde af spadserende og den rullende flod af ekvipager på samme måde, som en rejsende, der, langt borte fra sit hjemland, ser på de egne, han kommer igennem.

Da han dette år havde været de pligtige tredive år i ministeriet, havde han den 1. januar fået tildelt Æreslegionens kors, der i den militære administration bruges som belønning for de stakkels protokolslavers elendige trælleri – "*lange og tro tjeneste*", hedder det officielt. Denne uventede værdighed, der gav ham en høj og ny mening om hans egen dygtighed, havde i et og alt forandret hans sædvaner. Han havde for bestandig lagt sine kulørte benklæder og sine fantasiveste til side og gik fra nu af kun med sorte benklæder og lange diplomatfrakker, hvorpå hans meget brede *bånd* tog sig mere ud; han barberede sig hver morgen, rensede sine negle med større omhu end ellers, og tog, ledet af følelsen af de hensyn og den ærbødighed, han skyldte den *nationale* orden, han bar på sit bryst, hver anden dag rent

linned på; kort sagt, han var med ét slag blevet en hel anden, en ny pillen, majestætisk og nedladende Caravan.

Hjemme talte han ved alle mulige lejligheder om "mit kors". Han svulmede af en sådan stolthed, at han ikke mere kunne tåle i andres knaphul at se et noget som helst bånd af nogen som helst slags. Han blev især ude af sig selv ved synet af udenlandske ordner, – "som man ikke burde have tilladelse til at bære i Frankrig", og i særdeleshed bar han stærkt nag til doktor Chenet, som han hver dag kørte hjem sammen med i sporvognen, og som altid bar et eller andet hvidt, blåt, brandgult eller grønt ordensbånd.

De to mænds samtale, der varede fra Triumfbuen til Neuilly, var forresten altid den samme; den dag, ligesom alle de foregående, beskæftigede de sig først med forskellige lokale misbrug, som mairen i Neuilly havde gjort sig skyldig i, og som krænkede dem begge to. Derpå begyndte Caravan, som man altid gør, når man er i selskab med en læge, på at tale om sygdomme i håb om, at han, hvis han bar sig snedigt ad, så at den anden ikke mærkede uråd, kunne tilluske sig nogle gratis råd eller måske en hel lille konsultation. Hans moder voldte ham i øvrigt i den sidste tid en del bekymring. Hun havde hyppige og lange besvimelsesanfald, men skønt hun var halvfems år gammel, ville hun ikke samtykke i at lade sig behandle af en læge.

Hendes høje alder rørte Caravan, som gang efter gang spurgte doktor Chenet:

"De ser vist ikke mange komme så vidt, vel?"

Og han gned tilfreds sine hænder, ikke fordi han måske satte så særlig pris på at se den gode dame holde sig i live til evige

tider, men fordi han i den moderlige eksistens' langvarighed så ligesom et løfte for sig selv.

Han vedblev:

"Ja, vi lever længe i min familie. Nu for eksempel jeg – jeg er vis på at jeg, hvis der ikke hænder mig en ulykke, dør meget gammel."

Lægen tilkastede ham et medlidende blik. Et sekund betragtede han sin sidemands rødblissede ansigt, hans korte tykke hals, hans hængende mave mellem de laskede ben, hele hans ældede, blødhjernede og apoplektiske embedsmands-fedme; så skød han med den ene hånd den grålige panamahat, der dækkede hans hoved, lidt tilbage og svarede med en hånlig latter:

"Det skal De ellers ikke være så vis på, min gode; Deres moder er en benrad, men De er en fedtklump."

Caravan tav forvirret.

Sporvognen standsede ved stationen. De to mænd steg ud og Chenet bød på en vermouth lige overfor i Café "Globen", hvor de begge var stamgæster. Værten, som de betragtede som en ven, strakte to fingre frem, som de trykkede over flaskerne på disken; og de gik hen og satte sig ved siden af tre ivrige dominospillere, som havde siddet ved deres bræt lige siden klokken tolv. Et par venskabelige ord med det uundgåelige: "Hvad nyt?" blev vekslet imellem dem. Derpå henvendte de spillende igen al deres opmærksomhed på deres brikker. Da vermouthen var drukket, ønskede Caravan og Chenet dem godaften. De rakte hænderne frem uden at løfte hovedet.

Caravan boede ikke langt derfra i et lille to etages hus; i stuen boede en barber.

To soveværelser, en spisestue og et køkken, møbleret med sammenlimede stole, der, eftersom der var brug for dem, blev rykket fra værelse til værelse – det var hele lejligheden, som Caravans kone tilbragte hele sin tid med at gøre ren, mens datteren, Marie Louise, der var tolv år gammel, og sønnen, Philippe-Auguste, der var ni, løb om og legede ude på gaden sammen med alle kvarterets unger.

Ovenpå havde Caravan installeret sin moder, hvis gerrighed var berygtet vidt omkring. Hun var så mager, at det var blevet en stående vittighed at sige, at "Vorherre havde anvendt hendes egne gnierprincipper på hende selv". Hun var altid i dårligt humør og levede aldrig en dag til ende uden at komme op at skændes eller få anfald af blindt raseri. Fra sit vindue slyngede hun fornærmende tilråb ud til naboerne, der stod i deres døre, til sælgekonerne med deres trækvogne, til gadefejerne og til børnene, som for at hævne sig fulgte efter hende i lang afstand, når hun gik ud, og skreg:

"Æh, sådan et gammelt uglebillede!"

En lille utrolig forfjamsket normannisk tjenestepige hjalp til i huset og sov om natten oppe ved siden af den gamle for det tilfælde, at der skulle indtræffe noget.

Når Caravan kom hjem, var hans kone, som led af kronisk renlighedssyge, gerne i færd med at gnide en af de i stuernes ensomhed spredte mahognistole blank med en ulden klud. Hun havde altid trådhandsker på og smykkede sit hoved med en kappe, som var garneret med brogede bånd og altid var gledet skævt ned over det ene øre. Hver gang en eller anden overraskede hende, når hun var beskæftiget med at skure, børste, banke eller vaske, gentog hun regelmæssigt:

"Jeg er ikke rig; hos mig er alting tarveligt, men renligheden er min luksus, og det er en luksus, som er bedre end mange andre."

Da hun var begavet med en udpræget sans for det praktiske, ledede hun i alle retninger sin mand.

Hver aften ved bordet og senere, når de var kommet i seng, talte de længe sammen om forholdene på kontoret, og, skønt hun var tyve år yngre end han, betroede han sig til hende som til en skriftefader og fulgte hendes råd i alt.

Hun havde aldrig været køn; nu var hun hæslig, lille af vækst og mager. Det klodsede i hendes påklædning havde alle dage skjult hendes få kvindelige ynder, som mere forstandige klæder ville have fremhævet. Hendes nederdele så altid ud, som om de var drejet hen på den ene side, og hun kløede sig ofte, uden at bryde sig om, hvor hun var, med ophøjet ligegyldighed for det tilstedeværende publikum; det var en slags mani, som grænsede til St. Veitsdans. Den eneste pynt, hun tillod sig, bestod i den overflødighed af sammenblandede silkebånd på de udfordrende kapper, hun bar inden døre.

Så snart hun fik øje på sin mand, gik hun ham i møde og kyssede hans bakkenbarter:

"Har du husket på Potin?" spurgte hun.

Det var et ærinde, som han havde lovet at besørge.

Han faldt tilintetgjort om på en stol; han havde igen glemt det, for fjerde gang:

"Det er en skæbne," sagde han, "en skæbne; jeg tænker på det hele dagen igennem, og når jeg så går fra kontoret, glemmer jeg det alligevel."

Da han så meget ulykkelig ud, skyndte hun sig at trøste ham:

"Så må du huske det i morgen, det er det hele. Er der noget nyt i ministeriet?"

"Ja, en stor nyhed: der er igen en blikkenslager, som er blevet kontorchef."

Hun blev meget alvorlig:

"I hvilket kontor?"

"I kontoret for de udenrigske indkøb."

Vreden arbejdede sig op i hende:

"I stedet for Ramon altså, netop den plads, jeg mente, at du skulle have. Og han, Ramon? Har han fået sin afsked?"

Han stammede:

"Ja, han har."

Hun kogte af raseri, kappen var gledet helt ned på skulderen:

"Det er forbi, ser du, der er ikke mere at stille op i den anstalt. Hvad hedder han, den nye kontorchef?"

"Bonassot."

Hun tog marinens håndbog, som hun altid havde parat, og slog op:

"Bonassot – Toulon – født 1851 – elev 1871 – underintendant 1875."

Hun spurgte:

"Har han været ude at sejle, fyren her?"

Ved dette spørgsmål glattedes Caravans ansigt. En munter latter fik hans mave til at hoppe:

"Lige så meget som Balin – akkurat lige så meget som min chef, Balin."

Han lo endnu højere og tilføjede en gammel vittighed, der oppe i ministeriet blev anset for at være aldeles mageløs:

"Man må passe på ikke at sende dem ad søvejen hen for at inspicere bådestationen ved Point-du-Jour-broen, for så bliver de syge i Seinedamperne."

Men hun blev stående så alvorlig, som om hun ikke havde hørt, hvad han sagde. Så mumlede hun, idet hun langsomt kløede sig på hagen:

"Kendte man endda bare en deputeret! Hvis kammeret kunne få at vide alt, hvad der foregår deroppe, så ville ministeren være færdig med et knald ..."

Nogle høje skrig ude på trappen hindrede hende i at fuldføre sætningen; det var Marie-Louise og Philippe-Auguste, som kom ind ude fra gaden og som ved hvert trin tildelte hinanden lussinger og spark. Moderen fo'r rasende ud, greb hver af dem i en arm og smed dem ind i stuen, idet hun gennemrystede dem kraftigt.

Så snart de så deres fader, styrtede de hen til ham; han kyssede dem ømt og længe; så satte han sig ned, tog dem op på sit skød og gav sig til at snakke med dem.

Philippe-Auguste var en grim dreng med uredt hår, snavset fra øverst til nederst og med et idiotisk ansigt. Marie-Louise lignede allerede sin moder, hun talte som hende, gentog hendes ord og efterlignede endog hendes bevægelser. Også hun spurgte:

"Hvad nyt i ministeriet?"

Han svarede muntert:

"Din ven Ramon, som kommer her en gang om måneden til middag, forlader os, min pige. Der er kommet en ny chef i hans sted."

Hun løftede øjnene og så på faderen med gammelklog medfølelse:

"Altså igen én, der er sprunget forbi dig."

Han holdt op med at le, men svarede ikke. Så, for at lede opmærksomheden hen på noget andet, vendte han sig om til sin kone, der var begyndt at pudse på vinduerne, og spurgte:

"Har moder det godt deroppe?"

Fru Caravan hørte op med at gnide, drejede sig om, rettede på sin kappe, der var kommet langt ned i nakken, og svarede med skælvende læber:

"Ja, lad os bare tale lidt om din moder! Hun har lavet mig en nydelig ballade! Tænk dig, for lidt siden kom fru Lebaudin, barberens kone, op for at låne en pakke stivelse af mig, og da jeg var gået nogle ærinder, smed din moder hende ud og kaldte hende en "tiggerske". Men du kan tro, at jeg ikke lagde fingrene imellem overfor den gamle. Hun lod, som om hun ikke hørte det, som altid, når man siger hende sandheden. Men hun er ikke mere døv end som jeg, ser du. Det er humbug alt sammen, og det bedste bevis er, at hun straks efter uden at sige et ord gik op på sit værelse."

Caravan tav forvirret; den lille tjenestepige kom farende ind for at sige, at maden var færdig. For at lade moderen vide, at de gik til bords, tog Caravan en fejekost, der altid stod skjult i en krog, og bankede med skaftet tre slag i loftet. De gik ind i spisestuen, og mens de ventede på den gamle, øste fru Caravan suppen op. Hun kom ikke, og suppen begyndte at blive kold. Så gav de sig til at spise ganske langsomt; da tallerkenerne var tømte, ventede de igen. Fru Caravan var blevet rasende og lod det gå ud over sin mand:

"Hun gør det med vilje, forstår du. Det er følgen af, at du altid holder med hende."

Han følte sig aldeles rådvild i sin pinlige stilling midt imellem de to, og sendte Marie-Louise op for at hente bedstemoderen, mens han blev siddende ubevægelig med nedslåede øjne og hans kone med spidsen af sin kniv hamrede ivrigt løs på foden af sit glas.

Pludselig blev døren revet op og barnet viste sig alene, ligblegt og ganske forpustet:

"Bedstemoder er faldet på gulvet," råbte hun.

Caravan fo'r op med et sæt, kylede servietten på bordet og styrtede ud på trappen, hvorfra hans tunge, ilfærdige skridt rungede gennem hele huset; hans kone, der troede, at det var en ondskabsfuld streg, hendes svigermoder havde fundet på, trak foragteligt på skuldrene og fulgte sindigt bagefter.

Den gamle lå, lige så lang hun var, på maven midt i værelset, og selv da hendes søn havde fået hende vendt om, blev hun liggende lige ubevægelig og indtørret med sin gule, rynkede og furede hud, sine lukkede øjne og hele den magre krop fuldstændig stiv.

Caravan smed sig på knæ ved siden af hende og stønnede:

"Å, stakkels mo'r! Stakkels mo'r!"

Hans kone så et øjeblik på hende og erklærede:

"Pyt, hun er besvimet igen, det er det hele. Du kan være vis på, at det bare er for at ødelægge vort middagsmåltid."

Det stivnede legeme blev båret hen på sengen og klædt helt af, og alle sammen, Caravan, hans kone og tjenestepigen, gav de sig til at gnide den gamle. Men til trods for deres anstrengelser kom hendes bevidsthed ikke tilbage. Så blev

Rosalie sendt af sted efter doktor Chenet. Han boede lige ved Seinen, et stykke henad Suresnes til. Det var temmelig langt borte og ventetiden blev lang. Endelig kom han, og efter at have undersøgt og befølt den gamle kone, erklærede han:

"Det er forbi."

Caravan kastede sig hen over liget, gennemrystet af en krampagtig hulken; han dækkede sin moders kolde ansigt med kys og græd så voldsomt, at hans tårer trillede som store vanddråber ned over den dødes ansigt.

Fru Caravan lagde en passende sorg for dagen, hun stod bagved sin mand og udstødte med mellemrum en svag klynken, mens hun hårdnakket gned sine øjne.

Caravan, som med sit opsvulmede ansigt og sit tynde hår i uorden var ligefrem hæslig i sin oprigtige sorg, rejste sig pludselig:

"Ja, men doktor ... er De nu også vis på det ... rigtig vis på det ...?"

Lægen gik helt hen til sengen og tog på den døde på en vis professionel måde, ligesom en handelsmand, der arrangerer sine varer for kunderne:

"Se her, min gode, se på øjet."

Han løftede øjenlåget lidt op og den gamle kones øje kom til syne under hans finger; det var slet ikke forandret, kun var pupillen måske lidt større end ellers. Caravan følte et stik i hjertet og det løb ham koldt ned ad ryggen. Doktor Chenet tog den sammentrukne hånd og tvang med magt fingrene fra hinanden.

"Se en gang på den hånd," sagde han med en fornærmet mine, som om han stod overfor én, der gik ud på at sige ham

imod, "De kan være ganske rolig; jeg tager aldrig fejl."

Caravan væltede sig igen næsten skrigende hen over sengen, mens hans kone, stadig smågrædende, gjorde alt, hvad der skulle gøres. Hun stillede natbordet nærmere, lagde en serviet over og satte fire lys, som hun tændte, på det; så tog hun en kvist af den indviede buksbomgren, der var stukket op bagved kaminspejlet, og lagde den mellem lysene på en tallerken, som hun havde fyldt med frisk vand, da hun intet vievand havde ved hånden. Men efter et øjebliks betænkning kastede hun en lille smule salt ned i vandet, åbenbart i den forestilling, at hun derved foretog en slags indvielse.

Da hun således havde ordnet dødens ydre ramme, stillede hun sig op uden at røre sig. Så hviskede lægen, der havde hjulpet hende med at sætte alt til rette, ganske sagte til hende:

"Vi må se at få Caravan bort."

Hun nikkede samtykkende og gik hen til sin mand, der stadig lå på knæ og hulkede; hun løftede ham op ved den ene arm, mens Chenet tog fat i den anden.

De satte ham først på en stol; hans kone kyssede ham på panden og snakkede fornuft til ham. Lægen støttede hende i hendes bestræbelser og rådede ham til at vise fasthed, mod og resignation, kort sagt, alt det, man straks mister, når man rammes af en stor og pludselig ulykke. Så tog de ham igen begge to under armene og trak af med ham.

Han tudede som et barn, hans gråd blev afbrudt af en krampagtig hikken, hans arme hang viljeløst ned og hans knæ var slappe; uden at vide hvad han gjorde, gik han ned ad trappen, rent mekanisk flyttede han benene.

De anbragte ham i lænestolen, som han altid plejede at sidde i ved bordet, foran den næsten tømte tallerken, hvor hans ske endnu stod i en rest af suppe. Han blev siddende uden at gøre en eneste bevægelse; hans blik var stift fæstet på glasset og han var så sløv, at han ikke en gang formåede at tænke en tanke.

Henne i en krog talte fru Caravan med doktoren; hun spurgte ham ud om de nødvendige formaliteter og skaffede sig alle praktiske oplysninger. Omsider tog Chenet, der hele tiden syntes at have ventet på noget, sin hat, hilste og erklærede, at han måtte gå, da han endnu ikke havde spist til middag.

"Hvad for noget?" udbrød hun, "har De ikke spist endnu? Men så må De dog endelig blive, doktor, De må endelig blive! Men De må tage til takke med, hvad vi har, for De kan nok forstå, at vi ikke lever særlig flot."

Han afslog undskyldende hendes indbydelse, men hun trængte ind på ham:

"Nej, De må endelig blive. Netop i sådanne øjeblikke gør det en godt at have sine venner hos sig; og desuden kan De måske få min mand til at nyde lidt for at styrke sig; han behøver mange kræfter."

Doktoren bukkede og stillede sin hat fra sig på et møbel:

"I så tilfælde siger jeg ja, frue."

Hun sagde besked til Rosalie, der fløj forfjamsket omkring, satte sig derefter selv til bords, "for at lade som om hun spiste", sagde hun, "og holde doktoren med selskab".

Den kolde suppe blev øst op. Chenet spiste to portioner. Så kom der en ret flæskesteg, som udsendte en liflig duft af løg, og som fru Caravan bestemte sig til at smage på.

"Det er udmærket," sagde doktoren.

Hun smilede:

"Ja, ikke sandt?"

Så vendte hun sig om imod sin mand:

"Du skulle tage en lille smule, stakkels Alfred, blot for at få noget ned, tænk på, at du skal våge hele natten."

Han rakte villigt sin tallerken frem, ligesom han ville være gået i seng, om det var blevet befalet ham; han lystrede i alt uden modstand og uden tænkeevne. Og han spiste.

Doktoren, der sørgede for sig selv, tog tre gange af fadet, mens fru Caravan fra tid til anden tog et stort stykke på sin gaffel og slugte det med kunstlet åndsfraværelse.

Da der derefter blev bragt en salatskål med macaroni ind, mumlede doktoren:

"Aha – det ser min sandten lækkert ud."

Og denne gang rettede fru Caravan an til dem alle sammen. Hun fyldte endog underkopperne foran børnene, som havde benyttet sig af, at ingen lagde mærke til dem, til at drikke ublandet vin, og allerede begyndte at sparke til hinanden under bordet.

Chenet mindede om Rossinis forkærlighed for denne italienske ret. Pludselig udbrød han:

"Ih! det rimer jo; man kunne godt begynde et vers sådan:

Det var sig mester Rossini,
han spiste helst macaroni …"

Der var ingen, som hørte på ham. Fru Caravan var pludselig blevet eftertænksom og sad og overvejede de sandsynlige følger af begivenheden, mens hendes mand trillede brødkugler, som han lagde foran sig på bordet og derefter stirrede på med en idiotisk mine. Som om han pintes af en ulidelig tørst, førte han

hvert øjeblik det fyldte glas op til munden; og hans forstand, der allerede var forvirret af rystelsen og sorgen, flød ganske ud; alting syntes at danse for ham i den pludselige svimmelhed, som fulgte med den besværlige fordøjelse.

Doktoren drak for øvrigt som en svamp og var synligt i færd med at blive beruset. Selv fru Caravan følte den reaktion, som kommer efter enhver nervøs ophidselse; hun flyttede sig uafbrudt på stolen, havde uro i hele kroppen, og skønt hun kun drak vand, mærkede hun, at hendes hoved blev lidt omtåget.

Chenet havde givet sig til at tale om forskellige dødsfald og fortalte historier, der forekom ham morsomme. I denne parisiske udkant, som er beboet af en hel provinsbefolkning, møder man nemlig den samme ligegyldighed, som bonden udviser overfor døden, om det så end er hans moder og fader, det drejer sig om, den samme mangel på ærbødighed og den samme ubevidste råhed, der er så almindelig ude på landet og så sjælden i Paris. Han sagde:

"Se nu for eksempel i forrige uge; jeg blev kaldt hen i Rue de Puteaux, jeg skynder mig og finder den syge død og omkring sengen hele familien, der i ro og mag var beskæftiget med at tømme en flaske anisette, som var blevet købt den foregående dag for at tilfredsstille et af den døendes luner."

Men fru Caravan hørte ikke efter, hun sad stadig og tænkte på arven; og Caravan, som var fuldstændig hjernetom, forstod ikke et ord af, hvad der blev sagt.

Kaffen blev budt om, den var blevet lavet meget stærk for at stramme sindet op. For hver ny kop, der blev ledsaget af et glas cognac, steg en pludselig rødme op i kinderne, og de sidste tanker i de allerede vaklende hjerner blandedes sammen.

Så bemægtigede doktoren sig pludselig cognacsflasken, skænkede rundt og hældte et glas op i hver kop til at "skylle efter med". Og uden at tale, sløvede af fordøjelsens milde varme og mod deres vilje indlullede i det rent dyriske velvære, som alkohol fremkalder efter en middag, slubrede de langsomt i sig den søde cognac, der på bunden af kopperne afsatte et bundfald af gullig sirup.

Børnene var faldet i søvn, og Rosalie bragte dem i seng.

Så tyede Caravan, der mekanisk adlød den trang til at døve sig, som er fælles for alle, der er ulykkelige, flere gange til cognacsflasken, og der kom liv i hans sløve øjne.

Endelig rejste doktoren sig for at gå. Han tog sin vens arm og sagde:

"Nå, kom nu med mig, lidt frisk luft vil gøre Dem godt; når man har sorger, må man ikke sidde og falde hen."

Den anden adlød villigt, tog sin hat og sin stok og gik med; og med hinanden under armen spadserede de under de klare stjerner i retning ned mod Seinen.

En mild vellugt bølgede dem i møde i den varme nat, for alle haverne rundt omkring stod fulde af blomster, der sov om dagen, men ved aftenens frembrud syntes at vågne og udånde deres duft, som blandede sig med mørkets lette brise.

Den brede avenue var øde og tavs med sine to rækker gaslygter, der fortsattes lige op til Triumfbuen. Længere borte larmede Paris i en rødlig tåge. Det var en slags vedvarende brusen, som undertiden fra det fjerne syntes at få svar gennem den skarpe fløjten fra et tog, der kom ilende med fuld fart eller også flygtede bort ud gennem provinserne i retning mod havet.

Luften udenfor, der slog de to mænd i møde, tog et øjeblik vejret fra dem, var nær ved at berøve doktoren ligevægten og forstærkede den svimmelhed, der efter middagen havde bemægtiget sig Caravan. Han gik som i drømme, han følte ingen skærende sorg, hans sind var sløvet, lammet af en slags moralsk slappelse, der hindrede ham i at lide; han følte endog en vis lettelse, der forøgedes af nattens lune blomsterånde.

Da de var nået til broen, drejede de af til højre, og floden slyngede dem et frisk pust i ansigtet. Rolig og tungsindig flød den afsted foran et tæppe af høje poppeltræer, og flimrende i strømmen syntes stjerner at flyde på vandet. Over den modsatte bred lå en tynd, hvidlig tåge, der bragte en fornemmelse af fugtighed ned i lungerne. Caravan standsede pludselig; den våde lugt, som steg op fra floden, havde vakt gamle minder til live i hans hjerte.

Han så pludselig sin moder for sig, således som hun havde været langt tilbage, i hans barndom, når hun i Picardiet lå på knæ foran deres dør og i det smalle vandløb, der løb igennem deres have, vaskede linnedet, som lå i en bunke ved siden af hende. Han hørte igen lyden af vasketræets slag, der brød stedets stille ro, og hendes stemme råbe:

"Alfred, ræk mig sæben!"

Og han mærkede den samme duft af rindende vand, den samme tåge fra de våde jorder, det samme moseagtige dis, som stod uforglemmelig for ham, og som han nu atter skulle genfinde den samme aften, hans moder var død.

Han standsede, stivnet i et nyt anfald af stormende fortvivlelse. Det var for ham som om en stråle i et nu kastede et skarpt lys over hele udstrækningen af hans ulykke; den fugtige

lugt kastede ham lige ned i den uhjælpelige sorgs sorte afgrund. Han følte sit hjerte sønderrives af den evige adskillelse. Hans liv var blevet skåret midt over og hele hans ungdom forsvandt, revet med af døden. Alt det "tidligere" var borte; alle hans ungdoms erindringer svandt bort; ingen ville mere kunne tale til ham om gamle dage, om de mennesker, han fordum havde kendt, om hans fødested, om ham selv, om hele hans foregående liv. Det var en del af hans væsen, der var hørt op med at eksistere; nu var det den anden dels tur til at dø.

Og han lod minderne passere forbi. Han så igen sin moder for sig i en yngre skikkelse, klædt i kjoler, som hun sled op på sig og som hun havde båret så længe, at de syntes uadskillelige fra hende selv; han huskede hende i tusinde glemte begivenheder, lidt afbleget, hendes gestus, hendes tonefald, hendes vaner, hendes ejendommeligheder, hendes vredesudbrud, rynkerne i hendes ansigt, de bevægelser, hun gjorde med sine magre fingre, alle de velkendte småting i hendes ydre, som han nu aldrig mere skulle få at se.

Han klyngede sig krampagtigt til doktoren og begyndte at klynke. Hans slatne ben skælvede, hele hans svære skikkelse gennemrystedes af gråd og han stammede:

"Mo'r, mo'r, stakkels mo'r! ..."

Men hans ledsager, som endnu ikke havde forvundet sin rus og som drømte om at afslutte sin aften på steder, han i al hemmelighed plejede at besøge, blev utålmodig over dette nye overstrømmende anfald af sorg; han fik ham til at sætte sig i græsset på flodbredden og forlod ham næsten med det samme, idet han som påskud mumlede noget om en syg, han måtte hen og se til.

Caravan græd længe; så da han ikke havde flere tårer, da al hans fortvivlelse så at sige var rundet ud, følte han igen en lettelse, en hvile, en pludselig ro.

Månen var stået op; horisonten lå badet i dens milde, blege lys. De høje poppeltræer rankede sig i sølvglans og tågen, der svævede over markerne, så ud som sne. Floden, hvori der ikke længere flød stjerner, syntes dækket med perlemor og fortsatte sit utrættelige løb, gennemfuret af skinnende lys. Luften var blød, vinden svanger med vellugt. En uendelig mildhed bredte sig over jordens søvn, og Caravan inddrak den begærligt. Han åndede dybt og længe og syntes at føle en friskhed, ro og en overmenneskelig trøst strømme helt ud i sine lemmer.

Alligevel gjorde han af samvittighedsfuldhed modstand mod dette voksende velvære og gentog: "Min moder, min stakkels moder!" for at hidse sig op til at græde, som han følte, var hans pligt; end ikke sine tanker kunne han længere få presset ind under den sørgmodighed, der for lidt siden havde fået ham til at græde så heftigt.

Så rejste han sig for at gå hjem og begav sig på vej med små skridt, indlullet i den fredelige naturs dæmpede ro og mod sin vilje med lettet hjerte.

Da han nåede broen, fik han øje på lygten på den sidste sporvogn, som lige skulle til at køre, og bagved den Café "Globen"s oplyste vinduer.

Han blev pludselig grebet af en uimodståelig trang til at fortælle ulykken til en eller anden, til at opvække medynk, gøre sig interessant. Han lagde ansigtet i begrædelige folder, stødte døren til etablissementet op og gik henimod disken, bag hvilken værten fremdeles tronede. Han gjorde regning på at

fremkalde en vis virkning; alle ville rejse sig og komme hen imod ham med udstrakte hænder:

"Ih, men hvad er der dog i vejen med Dem?" Men ingen lagde mærke til hans ansigts trøstesløse udtryk. Så satte han begge albuerne på disken, pressede panden mod sine hænder og stønnede:

"Å, min Gud! Min Gud!"

Værten så på ham:

"Er De syg, hr. Caravan?"

Han svarede:

"Nej, min stakkels ven, men min moder er for lidt siden død."

Den anden udstødte et adspredt: "Herregud da!" og da en gæst fra baggrunden af salen i det samme råbte:

"Kan jeg få et glas øl?" svarede han øjeblikkelig med rungende stemme:

"Javel … nu kommer jeg!" og styrtede frem for at servere, mens Caravan blev stående ganske målløs.

Ved det samme bord som før middag sad, stadig lige ubevægelige og optagne, de tre dominospillere. I sin trang til deltagelse gik Caravan hen til dem. Da ingen af dem lod til at lægge mærke til ham, besluttede han sig til at tale:

"Siden jeg før så Dem," sagde han, "er der hændet mig en stor ulykke."

De løftede alle tre samtidig hovedet, men blev ved at se lige spændt på spillet foran dem.

"Nej, hvad er det da?"

"Min moder er død."

Den ene mumlede:

"Fy for fanden!"

med den forlorent bedrøvede mine, som man anlægger, når man er fuldstændig lige glad.

Den anden kunne ikke finde noget at sige og indskrænkede sig til at ryste på hovedet og udstøde en sørgmodig fløjten. Den tredje spillede bare videre, som om han tænkte:

"Nå, er det ikke andet?"

Caravan havde ventet sig et af de ord, der, som man siger, "kommer fra hjertet". Han blev skuffet ved denne modtagelse og fjernede sig, oprørt over den ligegyldige ro, de udviste overfor en vens smerte, selv om denne smerte for øjeblikket var så sløvet, at han ikke mærkede noget videre til den.

Han gik ud af caféen.

Hans kone sad i natkjole på en lav stol foran det åbne vindue og ventede på ham; hun tænkte stadig på arven.

"Klæd dig af," sagde hun, "vi kan snakke sammen, når vi er kommet i seng."

Han løftede hovedet og viste med øjnene op imod loftet:

"Men ... deroppe ... der er jo ingen."

"Undskyld, Rosalie sidder hos hende; klokken tre, når du har sovet noget, kan du gå op og afløse hende."

Han beholdt alligevel sine underbenklæder på for at være parat i påkommende tilfælde, bandt et silketørklæde om issen og lagde sig op til sin kone, som allerede havde puttet sig ned under tæpperne.

I nogen tid blev de liggende tavse side om side. Hun grundede.

Hendes hoveddækning, der selv på denne tid var prydet med en rosenrød sløjfe, var gledet lidt skævt ned mod det ene øre;

det var, som om det var en uovervindelig vane hos alle de kapper, hun bar.

Pludselig drejede hun hovedet om imod ham:

"Ved du, om din moder har gjort testamente?" spurgte hun.

Han betænkte sig lidt:

"Det … det tror jeg ikke … nej, det har hun ganske bestemt ikke."

Fru Caravan så sin mand stift ind i øjnene og erklærede med indædt, rasende stemme:

"Det er lige ud skammeligt, ser du. Vi, som i ti år har huset hende og underholdt hende og pint sjælen ud af livet på os for at pleje hende! Du kan være sikker på, at det havde din søster såmænd aldrig gjort for hende – jeg forresten heller ikke, hvis jeg havde vidst, hvorledes jeg skulle blive lønnet for det! Ja, det er en plet på hendes minde! Du vil måske indvende, at hun betalte for sig; men det er ikke med penge, at man betaler sine børns omsorg, man viser dem sin taknemmelighed i sit testamente, når man er død. På den måde opfører hæderlige folk sig. Det er altså alt, hvad jeg får for mit besvær og mine bryderier! Å, det er nydeligt! Det er nydeligt!"

Caravan gentog forfjamsket:

"Ja, men min søde ven, min søde ven, jeg beder dig, jeg bønfalder dig …"

Langt om længe blev hun roligere og fortsatte i sin sædvanlige tone:

"I morgen formiddag må du underrette din søster om det."

Det gav et sæt i ham:

"Ja, det er sandt, det havde jeg slet ikke tænkt på. Så snart det bliver dag, må jeg telegrafere til hende."

Men hun afbrød ham som én, der har forudset alt:

"Nej, det er tidsnok mellem ti og elleve, så at vi kan have tid til at tænke os lidt om forinden. Hun behøver allerhøjst to timer for at komme fra Charenton og hertil. Vi kan sige, at du fuldstændig havde tabt hovedet. Når vi først lader hende det vide op ad formiddagen, får vi ro til at trække vejret!"

Pludselig slog Caravan sig for panden og sagde i den frygtsomme tone, han altid anslog, når han talte om sin chef, om hvem blot tanken fik ham til at skælve:

"Jeg må også sende bud til ministeriet."

Hun svarede:

"Hvorfor sende bud? Ved en lejlighed som denne er det altid undskyldeligt at glemme. Følg mit råd og send slet ikke bud; din chef vil ikke kunne sige noget til det og du sætter ham i en slem forlegenhed."

"Det er jeg vis på," svarede han, "og han vil blive lynende vred, når han ser, at jeg ikke kommer. Ja, du har ret, det er en storartet idé. Og når jeg så meddeler ham, at min moder er død, vil han være nødt til at tie stille."

Og mens den gamles døde legeme hvilede ovenpå ved siden af den indsovede pige, gned han sig i hænderne, henrykt over at kunne spille sin overordnede denne streg, og tænkte på det ansigt, chefen ville sætte op.

Fru Caravan syntes optaget af noget, som det faldt hende vanskeligt at komme frem med. Endelig bestemte hun sig til det:

"Hvorledes var det, har din moder ikke givet dig sit taffelur med kvindefiguren?"

Han granskede efter i sin hukommelse:

"Jo, jo; hun sagde til mig – men det er længe siden, det var den gang, hun kom i huset til os – hun sagde til mig: Det ur skal du have, hvis du sørger godt for mig."

Fru Caravan blev beroliget og hendes ansigt klaredes:

"Så må vi gå op og hente det, for hvis vi venter til din søster kommer, vil hun sætte sig imod, at vi tager det."

Han tøvede:

"Tror du?"

Hun blev vred:

"Ja, vist tror jeg det; men er det først hernede, så ved vi slet ingenting: det er vort. Det er ligesom med kommoden i hendes værelse, den med marmorpladen; den forærede hun mig en dag, da hun var i godt humør. Den kan vi tage ned på samme tid."

Caravan indvendte lidt ængstelig:

"Ja, men kære kone, det er et stort ansvar!"

Hun vendte sig rasende om imod ham:

"Nå, det finder du? Du vil altså aldrig blive anderledes? Du ville hellere lade dine børn dø af sult end at røre dig af pletten. I det øjeblik, hun har givet mig den kommode, tilhører den os, ikke sandt? Og hvis din søster ikke er fornøjet, så kan hun bare komme til mig! Jeg vil blæse hende et langt stykke. Så, stå nu op, at vi straks kan få bragt ned, hvad din moder har givet os."

Overvundet og rystende steg han ud af sengen og ville til at trække sine benklæder på, men hun hindrede ham i det:

"Det er ikke umagen værd at klæde sig på; du har jo dine underbenklæder, det er tilstrækkeligt. Jeg går, som jeg er."

Og begge to listede sig i natdragt op ad trappen, lukkede forsigtigt døren op og trådte ind i værelset, hvor de fire lys

omkring tallerkenen med den indviede buksbomgren syntes ene om at våge over den gamles stivnede søvn; for lige så ubevægelig som den døde sad Rosalie sammensunken i lænestolen med benene strakt ud fra sig, med hænderne over kors i skødet, hovedet faldet ned på den ene skulder, og sov med en let snorken.

Caravan tog uret. Det var en af de groteske "kunst"-genstande, hvoraf der under kejsertiden produceredes en større mængde. En ung pige af forgyldt bronze og med hovedet smykket med forskellige blomster, stod og legede med en bilboquet, hvis kugle tjente til perpendikel:

"Giv mig det," sagde hans kone, "og tag du marmorpladen fra kommoden."

Han adlød og fik pustende og stønnende og med betydelig anstrengelse pladen læsset op på sin skulder.

Så vandrede parret af sted. Caravan bukkede sig for at komme under døren og gav sig skælvende til at stige ned ad trappen, mens hans kone gik baglæns i forvejen, med lyset i den ene hånd og uret under den anden arm.

Da de var kommet ned, udstødte hun et dybt suk.

"Nu er det værste overstået," sagde hun, "lad os så komme op og hente resten."

Men alle skufferne i møblet var fulde af den gamles sager. De måtte anbringes et eller andet sted. Fru Caravan fik en idé: "Gå ned og hent fyrretræskufferten, som står i forstuen. Den er ikke to francs værd, den kan vi godt sætte her op."

Og da kufferten var kommet til stede, tog de fat på omflytningen.

De tog alting op, manchetter, kraver, chemiser, kapper, al den pynt, som havde tilhørt den gamle kone, der lå stiv og kold bagved dem, og lagde det omhyggeligt og ordentligt tilrette i kufferten for at narre fru Braux, den afdødes andet barn, som skulle komme den følgende dag.

Da de var færdige, bar de først skufferne ned og derefter selve møblet, holdende hver i sin side. Så gav de sig til at undersøge, hvor det ville tage sig bedst ud. Efter længere tids forløb bestemte de sig endelig til at anbringe det i soveværelset, lige over for sengen mellem vinduerne.

Så snart kommoden var sat på plads, fyldte fru Caravan den med sit eget linned. Uret blev stillet op på kaminen i spisestuen, og parret iagttog virkningen. De var begge to lige henrykte over den.

"Den passer godt dér," sagde hun.

Han svarede:

"Ja, glimrende."

Så gik de igen i seng.

Hun pustede lyset ud, og snart lå hele huset, både oppe og nede, i dyb søvn.

Det var højlys dag, da Caravan atter åbnede øjnene. Hans tanker var ligestraks noget omtågede og der gik nogle minutter, inden han huskede, hvad der var sket. Så, da begivenheden stod klar for ham, var det ham, som om han fik et stød for brystet; han sprang ud af sengen, på ny meget bevæget og parat til at græde.

Han skyndte sig op ovenpå, hvor Rosalie sad og sov i den samme stilling som den foregående aften, hun havde ikke været vågen en eneste gang. Han sendte hende til sit arbejde, satte

nye lys i stagerne i stedet for de andre, der var brændt ned; så gav han sig til at betragte sin moder, mens han tumlede med de forlorne dybe tanker og religiøse og filosofiske floskler, som påtrænger sig middelmådige hjerner, når de befinder sig overfor døden.

Men da hans kone kaldte på ham, gik han nedenunder. Hun havde affattet en liste over alt det, der skulle udrettes i løbet af morgenen, og rakte ham sedlen, hvis længde forfærdede ham.

Han læste:

1. Gøre anmeldelse i mairiet.
2. Få dødsattesten udstedt.
3. Bestille kiste.
4. Sørge for kirken.
5. Gå til bedemanden.
6. Få trykt breve.
7. Til notaren.
8. Til telegrafstationen for at underrette familien.
9. En mangfoldighed af mindre ærinder.

Så tog han sin hat og gik ud for at besørge det alt sammen.

Da nyheden allerede havde bredt sig, begyndte naboerne at komme for at bede om at måtte se den døde.

Nede i stuen, hos frisøren, var det endog i den anledning kommet til en scene mellem konen og manden, som var i færd med at barbere en kunde.

Konen, der strikkede på en strømpe, mumlede:

"Så er der en mindre her i verden, og det endda et gerrigt kvindemenneske, som det ikke var let at finde mage til. Jeg var

ikke begejstret for hende, det var synd at sige; men jeg bliver alligevel nødt til at gå op og se hende."

Manden brummede, mens han sæbede kundens ansigt ind:

"Det var da også et indfald! Sådan noget kan minsandten kun I kvinder hitte på. Det er ikke nok, at I ærgrer livet af hinanden, mens I lever, ikke en gang efter døden kan I lade hinanden være i fred."

Men hans ægtemage vedblev uden at lade sig røre:

"Det er stærkere end mig selv; jeg må op og se hende. Det sidder i mig lige fra i morges. Hvis jeg ikke fik hende at se, ville jeg tænke på det hele mit liv. Men hvis jeg bare rigtig får set hendes ansigt, vil jeg være tilfreds bagefter!"

Manden med barberkniven trak på skuldrene og betroede den herre, hvis kind han var optaget af at skrabe:

"Har De kendt mage, hvad de satans fruentimmere kan brygge sammen! Det ville da aldrig more mig at kigge på en død!"

Men hans kone, der havde hørt, hvad han sagde, svarede uden at lade sig forvirre:

"Når det er sådan, så er det sådan!"

Så lagde hun sit strikketøj fra sig på bordet og gik op på første sal.

To naboersker havde allerede indfundet sig og sad og drøftede begivenheden med fru Caravan, som berettede alle enkelthederne.

Derefter viste hun vej til dødsværelset. De fire kvinder listede sig ind på tåspidserne, overstænkede den ene efter den anden lagenet med det salte vand, knælede, gjorde korsets tegn og fremmumlede en bøn. Så rejste de sig og stirrede med

opspilede øjne og halvt åben mund længe på liget, mens den dødes svigerdatter holdt sit lommetørklæde for ansigtet og fremhyklede en fortvivlet hulken. Da de vendte sig for at gå, fik de øje på Marie-Louise og Philippe-Auguste, der stod henne ved døren og nysgerrigt så til. Så glemte hun sin pligtmæssige sorg, styrtede hen imod dem med løftet hånd og skreg med arrig røst:

"Vil I se til, I kommer af sted, I skarns unger!"

Da hun ti minutter senere på ny var gået ovenpå med en ny samling naboersker og igen havde rystet buksbomgrenen over sin svigermoder, bedt, klynket og opfyldt alle øjeblikkets fordringer, fandt hun atter sine to børn stående andægtige bag ved sig. Af samvittighedsfuldhed tildelte hun dem endnu et par ørefigener; men den påfølgende gang lagde hun ikke mere mærke til dem, og ved hvert nyt besøg fulgte de to børn bestandig bagefter hende, knælede ligeledes henne i en krog og gentog ufravigeligt alt, hvad de så deres moder gøre.

Hen på eftermiddagen formindskedes tilstrømningen af nysgerrige. Snart kom der ikke flere. Fru Caravan havde travlt nedenunder med forberedelserne til sørgehøjtiden; og den døde blev liggende alene.

En glødende, støvfyldt hede trængte ind gennem det åbentstående vindue; de fire lys' flammer flimrede ved siden af det ubevægelige legeme, og på lagenet, på ansigtet med de lukkede øjne og på de foldede hænder fløj fluer fra og til og kravlede og krøb.

Men Marie-Louise og Philippe-Auguste var løbet ud på gaden. De blev snart omringede af deres kammerater, især af småpigerne, som er mere opvakte og hurtigere fanger

interessen for livets mysterier. Og ligesom de voksne gav de sig til at spørge ud:

"Er din bedstemoder død?"

"Ja, i går aftes."

"Hvordan er en død?"

Og Marie-Louise forklarede, fortalte om lysene, buksbommen, ansigtet. En stærk nysgerrighed vågnede hos børnene, og de spurgte, om de ikke også kunne få den døde at se.

Straks arrangerede Marie-Louise den første tourné, fem piger og to drenge: de største og dristigste. Hun gav dem ordre til først at tage deres sko af for ikke at blive opdagede; truppen sneg sig ind i huset og listede sig forsigtigt som en flok mus op ad trappen.

Da de var kommet op til dødsværelset, ledede den lille pige efter sin moders eksempel hele ceremonien. Hun førte højtideligt kammeraterne ind i stuen, knælede, gjorde korsets tegn, bevægede læberne, rejste sig igen og stænkede vand ud over sengen; og da børnene i en sammentrykket klump, forskrækkede, nyfigne og henrykte, vovede sig nærmere for at se på den dødes ansigt og hænder, lod hun pludselig, som om hun kom til at hulke og skjulte øjnene i sit lille lommetørklæde. Men hurtigt trøstet ved tanken om de andre, der stod nedenfor og ventede, slæbte hun af med hele selskabet for snart efter at indfinde sig med en anden flok og derefter med en tredje, for alle børnene i hele kvarteret lige til de små pjaltede tiggerunger strømmede til for at få del i denne nye fornøjelse; og hver gang efterabede hun med den største fuldkommenhed moderens fagter.

Til sidst blev hun træt af det. En ny leg drev børnene længere bort, og den gamle bedstemoder blev liggende ene og glemt af alle.

Mørket sænkede sig over værelset, lysenes viftende flammer jog dansende skær hen over det tørre og rynkede ansigt.

Henimod klokken otte kom Caravan op, lukkede vinduerne og satte nye lys i stagerne. Han gik omkring i stuen så roligt, som om der intet særligt var på færde; han havde allerede vænnet sig til liget, som om det havde ligget der i månedsvis. Han overbeviste sig endog om, at der endnu ikke var det ringeste tegn til forrådnelse, og han gjorde en bemærkning om det til sin kone, da de satte sig til middagsbordet.

Hun svarede:

"Åh, hun er af træ; hun kunne holde sig et helt år."

Suppen blev spist i tavshed. Børnene, som havde haft deres frihed hele dagen, var udmattede af træthed og sad og halvsov på deres stole, heller ingen af forældrene sagde noget.

Pludselig begyndte lampen at dale.

Fru Caravan skruede den op, men brænderen gav en hul lyd fra sig, flammen blafrede nogle øjeblikke, så slukkedes den. Der var ingen, som havde husket på at købe petroleum! Skulle der sendes bud til urtekræmmeren, ville middagen blive forsinket; det ville være bedre at tage et par lys, men der var ikke flere i huset end de, som stod tændte deroppe på natbordet.

Fru Caravan, som altid var rask i sine beslutninger, sendte Marie-Louise op for at hente to af dem; og de ventede i mørket.

De kunne tydeligt følge den lille piges skridt op ad trinnene. Så blev der nogle sekunders stilhed, og barnet kom styrtende ned ad trappen. Hun flåede døren op, snappede efter vejret og

stammede, endnu mere forvildet og ude af sig selv, end da hun den foregående dag havde kundgjort ulykken:

"Å, fa'r! … fa'r, bedstemoder klæder sig på!"

Caravan fo'r op med en sådan voldsomhed, at hans stol væltede over mod væggen:

"Hvad siger du? … Hvad er det, du siger?"

Halvkvalt af sindsbevægelse gentog Marie-Louise: "Bedste … bedste … bedstemo'r klæder sig på … hun kommer herned."

Som en vanvittig ilede han op ad trappen, fulgt af konen, der var aldeles fortumlet; men oppe på anden sal blev han stående, rystende af rædsel, foran døren, uden at turde åbne den. Hvad ville han få at se?

Men fru Caravan, der var mere dristig, drejede håndtaget om og gik ind.

Midt i stuen, som syntes at være blevet mørkere, bevægede en høj mager skygge sig. Den gamle stod på gulvet; idet hun var vågnet op af sin lethargiske søvn, endnu inden hun helt var kommet til bevidsthed igen, havde hun drejet sig om på den ene side, løftet sig op på albuen og pustet tre af de lys ud, der brændte ved siden af sengen. Så, da hun var kommet lidt til kræfter, var hun stået op for at lede sine klæder sammen. Det havde til at begynde med forvirret hende noget, at hendes kommode var forsvundet, men lidt efter lidt havde hun fundet sine sager helt nede på bunden af kufferten og havde roligt givet sig til at klæde sig på. Derefter havde hun tømt tallerkenen, som var fyldt med vand, stukket buksbomgrenen tilbage op bag spejlet og stillet stolene på deres plads. Hun var parat til at gå ned, da hendes søn og svigerdatter viste sig for hende.

Caravan styrtede hen til hende, greb hendes hænder og omfavnede hende med tårer i øjnene, mens hans kone bag ved ham med fremhyklet henrykkelse blev ved at sige:

"Hvilken lykke! Nej, hvilken lykke!"

Men uden at røres, uden en gang at se ud til at forstå, hvad der foregik om hende, blev den gamle stående stiv som en støtte og spurgte kun med et isnende blik:

"Er middagen snart færdig?"

Han tabte aldeles hovedet og stammede:

"Ja vist så, mo'r, vi ventede blot på dig."

Og med en uvant iver bød han hende sin arm, mens fru Caravan den yngre tog lyset for at lyse for dem og gik i forvejen baglæns ned ad trappen, trin for trin, ligesom hun havde gjort om natten, foran manden, da han slæbte på marmorpladen.

Da de kom til første sal, var hun lige ved at støde imod et par, som kom op ad trappen. Det var familien fra Charenton, Caravans søster, fru Braux, fulgt af hendes gemal.

Konen, som var stor og svær, med en fed, svulmende mave, der tvang overkroppen bagover, spærrede rædselsslagen øjnene op og var lige ved at løbe sin vej. Men manden, som var skomager, glødende socialist og så stærkt behåret lige op til næsen, at han lignede en abe, mumlede uden at lade sig anfægte:

"Halløj, hvad betyder det? Står hun op fra de døde?"

Så snart fru Caravan havde set, hvem det var, gjorde hun fortvivlet tegn til dem, idet hun meget højt sagde:

"Næ! … hvad for noget? … Er I der? … Det var da en storartet overraskelse!"

Men fru Braux var aldeles forfjamsket og forstod slet intet; med dæmpet stemme svarede hun:

"Det er jeres telegram, som har fået os til at komme, vi troede, at det var forbi."

Manden bagved hende kneb hende, for at hun skulle tie stille. Han lo ondskabsfuldt i sit tykke skæg og tilføjede:

"Det var rigtig venligt af jer at indbyde os. Vi er også kommet lige straks."

Det skulle være en stikpille til det fjendtlige forhold, der i lang tid havde bestået mellem de to familier. Så, da den gamle kone i det samme var nået ned til det sidste trin, skubbede han sig ivrigt frem, gnubbede alt det meget hår, som dækkede hans ansigt, mod hendes kinder og råbte på grund af hendes døvhed lige ind i øret på hende:

"Nå, det går nok godt, svigermo'r! Stadig så frisk som en fisk, hvad?"

I sin forfærdelse over at se moderen, som hun ventede at finde død, lyslevende for sig, turde fru Braux ikke en gang kysse hende; og hendes vældige mave spærrede hele trappeafsatsen og hindrede de andre i at komme frem.

Urolig og mistænksom, men stadig uden at sige noget, så den gamle rundt på dem; hendes små grå øjne hæftede sig, hårde og inkvisitoriske, snart på den ene og snart på den anden, og de tanker, der tydeligt stod at læse i hendes blikke, gjorde hendes børn forlegne.

For at komme med en forklaring sagde Caravan:

"Hun har været en lille smule dårlig, men nu er hun rask igen, fuldstændig rask, ikke sandt, mo'r?"

Den gamle kone satte sig atter i bevægelse og svarede med sin sprukne, ligesom fjerne stemme:

"Det var en besvimelse; jeg kunne høre jer hele tiden."

En pinlig tavshed fulgte ovenpå disse ord. De gik alle sammen ind i spisestuen; efter nogle minutters forløb satte de sig foran det i hast omdækkede middagsbord.

Kun Braux alene havde bevaret sin sikkerhed. Hans ondsindede gorilla-ansigt skar grimasser, og han udslyngede sætninger, der rummede hentydninger, som ikke var til at misforstå, og som øjensynligt generede dem alle sammen.

Men hvert øjeblik ringede klokken ude i forstuen og Rosalie kom forfjamsket farende ind for at hente Caravan, der kastede sin serviet fra sig og skyndte sig ud. Hans svoger spurgte ham til sidst, om det var hans modtagelsesdag. Han stammede:

"Nej, det er blot nogen besked, slet ingen ting."

Da der i det samme blev bragt en pakke, åbnede han den uden at tænke over det, og sørgebrevene, indrammede i sort, kom til syne. Han blev rød op over begge ørene, lukkede hastigt konvolutten og lod den forsvinde i sin lomme.

Men hans moder havde intet set; hun stirrede hårdnakket på sit taffelur, hvis forgyldte perpendikel svingede frem og tilbage henne på kaminen. Og den trykkede stemning øgedes midt i den isnende stilhed.

Så vendte den gamle sit rynkede hekse-ansigt om imod sin datter og sagde med et ondt glimt i øjnene:

"Kom herhen med den lille på mandag, jeg vil se hende."

Med strålende mine råbte fru Braux:

"Ja, så gerne, mo'r."

Fru Caravan den yngre var blevet ganske bleg og var lige ved at falde om af beklemthed.

Imidlertid havde de to mænd lidt efter lidt givet sig til at snakke; og på grund af en ren ubetydelighed kom de i et større politisk skænderi. Braux, som hævdede de kommunistiske og revolutionære teorier, blev hidsig, hans øjne lyste i det lodne ansigt og han skreg:

"Al ejendom … al ejendom er et tyveri fra dem, som arbejder; – jorden tilhører os alle; – alt, hvad der hedder arv, er en nederdrægtighed og en skændsel!"

Han holdt pludselig inde, flov og forvirret som én, der har sagt en dumhed; så tilføjede han i en mere sagtmodig tone:

"Det er forresten ikke øjeblikket til at drøfte den slags ting."

Døren gik op og doktor Chenet viste sig i den. Han blev et øjeblik stående, målløs af befippelse, så besindede han sig og gik lige hen til den gamle kone:

"Se se, bedstemoder er bedre. Det går jo helt godt i dag! Ja, det anede mig nok, ved De. Jeg sagde netop til mig selv, idet jeg gik op ad trappen: Jeg tør vædde på, at hun er oppe, den gamle."

Og han gav hende et let slag på ryggen:

"Hun er så stærk som Pont-Neuf; hun vil komme til at begrave os alle sammen, skal De få at se."

Han satte sig, tog imod den kop kaffe, der blev budt ham, og blandede sig snart ind i de to mænds samtale. Han holdt i et og alt med Braux, for han havde selv været indblandet i kommunen.

Men den gamle begyndte at føle sig træt og ville til ro. Caravan styrtede frem. Hun så ham stift i øjnene og sagde:

"Vil du sørge for straks at bringe min kommode og mit ur op!"

Så, idet han stammede: "Ja, mo'r!" tog hun sin datters arm og forsvandt sammen med hende.

Caravans blev stående forbløffede, stumme og aldeles sønderknuste, mens Braux gned sig i hænderne og velbehageligt slubrede kaffen i sig.

Pludselig gav fru Caravan sig til, ude af sig selv af raseri, at angribe ham:

"De er en tyv, en skurk, en slyngel ..." hylede hun. "Jeg – jeg spytter Dem i ansigtet ... jeg ... jeg ..."

Hun kunne ikke finde på mere og var lige ved at kvæles; han lo bare og blev ved at drikke.

Så, da hans kone i det samme kom tilbage, fo'r svigerinden løs på hende; og begge, den ene fed og vældig med sin truende mave, den anden mager og epileptisk, med forandret røst og dirrende hænder, slyngede de mest hånende og fornærmende skældsord i ansigtet på hinanden.

Chenet og Braux lagde sig imellem; den sidste tog sin ægtehalvdel ved skulderen og kastede hende udenfor, idet han råbte:

"Ud med dig, dit gale fruentimmer, du skræpper for højt!"

Og de andre kunne høre dem kævles ned ad gaden, mens de bortfjernede sig.

Doktor Chenet sagde farvel.

Caravans blev alene tilbage.

Så lod manden sig falde ned på en stol og mumlede, mens den kolde sved bristede frem på hans pande:

"Hvad skal jeg dog sige til min chef?"

En bondepiges historie

I

Da det var et strålende smukt vejr, havde gårdens folk spist deres middag hurtigere, end de plejede, og var gået ud i marken.

Rose, pigen, blev ganske alene tilbage i det mægtige køkken, hvor en sidste rest af gløder henne på ildstedet ulmede under en gryde fuld af varmt vand. Med mellemrum øste hun op af dette vand og fortsatte langsomt opvaskningen; af og til afbrød hun sit arbejde for at betragte de to lysende firkanter, solen gennem vinduet afsatte på det lange bord, og hvori fejlene i ruderne tydeligt kunne ses.

Tre meget dristige høns pikkede krummerne op under stolene. Gennem den åbne dør trængte lugten ind ude fra gården, blandet med lune luftninger fra staldene, og i den brændende middagshedes stilhed skingrede hanernes galen.

Da pigen var færdig med sit arbejde, havde tørret bordet af, renset ildstedet og stillet tallerkenerne op i den høje række i baggrunden af køkkenet ved siden af det store træ-ur med den lydelige dikken, trak hun vejret dybt; uden at vide hvorfor følte hun sig lidt svimmel og beklemt. Hun kastede et blik på de sodede lervægge og på de sværtede loftsbjælker, ned fra hvilke der hang edderkoppespind, røgede sild og rækker af løg; så satte hun sig ned, besværet af den rådne dunst, som denne dags stærke hede fik til at stige op fra det stampede lergulv, hvor så

mange forskellige ting i tidernes løb var blevet spildt og havde fået lov til at tørre ned. Deri blandede sig også den syrlige lugt fra den oplagte mælk, som i rummet ved siden af stod og afsatte fløde. Alligevel ville hun give sig til at sy, som hun plejede, men kræfterne svigtede hende og hun stillede sig hen i døren for at trække lidt frisk luft.

Det glødende sollys kærtegnede hende, hun blev let om hjertet og en følelse af velbefindende strømmede igennem hendes lemmer.

Uden afbrydelse steg en skinnende damp i vejret fra møddingen udenfor døren. Hønsene lå og væltede sig på den, de smed sig om på den ene side og skrabede lidt med det ene ben for at finde orme. Midt imellem dem knejsede hanen i al sin pragt. Hvert øjeblik udvalgte han sig en af dem og gav sig til at kredse rundt om hende med en kaldende klukken. Hønen rejste sig ligegyldigt, tog roligt imod ham, lagde sig lydigt ned og støttede ham med sine vinger; så rystede hun sine fjer, så at der stod en støvsky omkring hende, og strakte sig igen ud på møddingen, mens han gav sig til at gale, opregnende sine triumfer; og alle hanerne i nærheden svarede ham, som om de fra gård til gård udæskede hinanden til en elskovs-kappestrid.

Pigen så tankeløs på dem; så løftede hun øjnene og blev blændet af glansen over de blomstrende æbletræer, som var helt hvide ligesom pudrede hoveder.

Pludselig fo'r en ung plag i et anfald af overstrømmende livsglæde i galop forbi hende. Den løb gården to gange rundt, så blev den med et ryk stående og drejede hovedet, som om den var forundret over at være alene.

Også hun fik lyst til at løbe, til at røre sig, men på samme tid følte hun en uimodståelig trang til at lægge sig ned, strække sine lemmer ud og hvile i den varme og stille luft. Hun gjorde nogle skridt og blev så ubeslutsomt stående med lukkede øjne, betaget af et dyrisk velvære; så gik hun langsomt over i hønsehuset for at hente æg. Der var tretten, som hun tog med tilbage. Da hun havde lukket dem ind i forrådsskabet, kvalmede køkkendunsten hende på ny og hun gik ud for at sætte sig lidt i græsset.

Hele gården, der var helt omgivet af træer, syntes at sove. Det høje græs, hvori de gule fandens mælkebøtter lyste som flammer, var blændende friskt og forårsgrønt. Æbletræerne kastede en kredsformet skygge rundt om deres stammer, og over bygningernes tage, hvorpå der voksede blomstrende iris med sabelspidse blade, lå en svag damp, som om fugtigheden fra staldene og laderne trængte sig op gennem strået.

Pigen gik over til vognskuret. Lige ved siden af det var der et dybereliggende sted, hvor skråningen var brudt igennem og hvor jorden var helt dækket med violer, som udsendte en mild duft; gennem åbningen kunne man se ud over markerne, hvor kornet stod tæt, enkelte steder ragede en samling træer op som en buket, og hist og her øjnedes nogle markarbejdere, der i den lange afstand lignede små dukker, og hvide heste, som ikke var større end legetøj, trak en barneplov, bag hvilken der gik en mand, som ikke var højere end en finger.

Hun gik ind i en af længerne og hentede et knippe halm, som hun kastede ned i sænkningen for at sætte sig på det; men da hun ikke kunne komme til at sidde bekvemt, løste hun knippet

op, spredte det ud og lagde sig på ryggen med armene under hovedet og benene strakt lige ud.

Hun lukkede langsomt øjnene, hensunken i en behagelig døs. Hun var endog lige ved at sove helt og holdent ind, da hun følte to hænder tage om hendes bryst; med et sæt fo'r hun op. Det var gårdskarlen, Jacques, en høj, kraftigt bygget knøs fra Picardiet; allerede i nogen tid havde han gjort kur til hende. Han havde netop haft noget at bestille inde i fårestalden, og da han så hende lægge sig i skyggen, havde han med tilbageholdt åndedræt, med skinnende øjne og med halmstrå i håret forsigtigt listet sig hen til hende.

Han prøvede på at kysse hende, men hun var lige så stærk som han og tildelte ham en ordentlig lussing; han bad listigt om nåde. Så satte de sig ved siden af hinanden og gav sig til at snakke venskabeligt sammen. De talte om vejret, som var heldigt for høsten, om årsudsigterne, som tegnede gunstigt, om husbonden, der var en brav mand, så om naboerne, om hele egnen, om dem selv og deres landsby, om deres ungdom, om deres erindringer og om deres forældre, som de havde forladt for lang tid siden og måske for bestandig. Hun blev rørt ved at tænke på det, mens han, der stadig ikke gav slip på sin fikse idé, rykkede nærmere og gnubbede sig op ad hende, gennemtrængt og skælvende af attrå.

Hun sagde:

"Det er en evighed siden, jeg har set mo'r; det er alligevel hårdt at være skilt på den måde."

Og hendes blik søgte ud i det fjerne, langt bort gennem rummet til den lille landsby, hun havde forladt, højt oppe mod nord.

På én gang tog han hende om halsen og kyssede hende igen; men med sin knyttede hånd slog hun ham så voldsomt lige i ansigtet, at hans næse sprang op at bløde. Han måtte rejse sig for at stille sig hen og støtte panden mod et træ. Så blev hun rørt og gik hen til ham.

"Gør det ondt?" spurgte hun.

Men han gav sig til at le. Nej, det var ingenting; hun var blot kommet til at slå lige på midten. Han mumlede:

"Satan til fruentimmer!"

og han så beundrende på hende, betaget af respekt og af en hel ny følelse, en begyndelse til en virkelig kærlighed for det store, kraftige pigebarn.

Da blodet var holdt op at løbe, foreslog han hende at gå en tur, da han, hvis de blev siddende side om side, var bange for igen at få hendes næve at føle. Af sig selv tog hun hans arm, således som kærestefolkene gør, når de om aftenen driver op og ned ad vejen, og sagde:

"Det er ikke pænt af dig, Jacques, at du vil fornærme mig sådan."

Han protesterede. Nej, han ville ikke fornærme hende, han var bare så forelsket i hende, det var det hele.

"Vil du da gifte dig med mig?" spurgte hun.

Han betænkte sig og så på hende fra siden. Hun gik og stirrede lige ud for sig, hendes kinder var runde og røde, hendes barm hvælvede sig under livets bomuldsstof, hendes læber var friske og fyldige og hendes blottede hals var oversået med små svedperler. Begæret dukkede igen op i ham og med sin mund tæt ind mod hendes øre hviskede han:

"Ja, jeg vil."

Så slyngede hun sine arme om hans hals og kyssede ham så længe, til de begge var lige ved at miste vejret.

Fra det øjeblik begyndte kærlighedens evige historie imellem dem. De fjasede sammen i krogene, holdt stævnemøder i måneskin bag ved en høstak og sparkede hinanden under bordet med deres jernbeslåede sko, så at de fik blå pletter op ad benene.

Så lidt efter lidt lod Jacques til at blive ked af hende; han undgik hende, talte ikke videre med hende og gjorde sig ikke længere umage for at være alene med hende. En ængstelig tvivl og en inderlig bedrøvelse voksede frem i hende, og efter nogen tids forløb opdagede hun, at hun skulle have et barn.

Hun blev først aldeles fortumlet, så steg vreden op i hende, og for hver dag, der gik, blev den stærkere, fordi det ikke lykkedes hende at komme til at tale med ham i enerum, så omhyggeligt gik han af vejen for hende.

Til sidst listede hun sig en nat, da alle sov, forsigtigt i skørt og med nøgne fødder ud af huset og over gården og stødte døren op ind til stalden, hvor Jacques sov ovenover sine heste i et kammer, der var fyldt med hø. Da han hørte hende komme, lod han, som om han snorkede; men hun kravlede op ved siden af ham, stemmede sit knæ mod madrassen, tog fat i ham og rystede ham så længe, til han satte sig op i sengen og spurgte:

"Hvad er det, du vil?"

Dirrende af raseri svarede hun med sammenbidte tænder:

"Hvad jeg vil, jeg vil ha', at du gifter dig med mig, som du har lovet det."

Han slog en latter op og svarede:

"Det manglede bare! Skulle man gifte sig med alle de tøse, man har haft noget at gøre med, så fik man såmænd nok at bestille."

Men hun greb ham i struben og kastede ham bag over, uden at det var ham muligt at gøre sig fri af hendes tag; hun trykkede til, så at hun var lige ved at kvæle ham, og skreg ham lige ind i ansigtet:

"Jeg er frugtsommelig, hører du, jeg er frugtsommelig."

Han stønnede og snappede efter vejret, og de blev liggende ubevægelige og tavse i den mørke stilhed, der kun afbrødes af støjen fra en af hestenes kæber, når dyret trak noget hø ud af krybben og langsomt gav sig til at tygge på det.

Da Jacques forstod, at hun var den stærkeste, stammede han:

"Nå ja, så tager jeg dig, siden det forholder sig på den måde."

Men hun troede ikke længere på hans løfter.

"Lige straks," sagde hun, "du lader lyse for os med det samme."

Han svarede:

"Ja, lige straks."

"Vil du sværge det ved Vorherre?"

Han betænkte sig nogle sekunder, så tog han sit parti:

"Jeg sværger det ved Vorherre."

Uden at tilføje et ord, løsnede hun sine fingres greb og forlod ham.

Der gik nogle dage, uden at hun kunne komme til at tale med ham; stalddøren var hver nat lukket i lås og af frygt for skandale turde hun ikke gøre støj.

Så en dag så hun en anden karl komme ind til morgenmåltidet. Hun spurgte:

"Er Jacques rejst?"

"Ja vist er han så," svarede den anden, "jeg er jo kommet i hans sted."

Hun kom til at ryste så stærkt, at hun ikke kunne få sin gryde taget af ilden, og så snart de alle var gået ud til arbejdet, gik hun op på sit kammer og græd med ansigtet presset ned i sin hovedpude for ikke at blive hørt.

I løbet af dagen forsøgte hun at få noget nærmere at vide; men hun var så forpint af tanken om sin ulykke, at hun syntes, at alle dem, hun spurgte, smilede ondskabsfuldt. Forresten kunne de ikke sige hende andet, end at han fuldstændig havde forladt egnen.

II

Et liv fuldt af kvaler begyndte for hende. Hun arbejdede aldeles mekanisk uden at vide, hvad hun foretog sig, stadig med den fikse idé i sine tanker:

"Hvis nogen vidste det!"

Denne vedvarende angst satte hende i den grad ude af stand til at tænke sig om, at hun ikke en gang søgte at finde på midler til at undgå den skandale, som hun for hver dag, der svandt, følte komme nærmere, uafvendelig som døden.

Hver morgen stod hun op længe før de andre og prøvede med hårdnakket udholdenhed på at undersøge sin skikkelse i den lille stump itubrækket glas, som hun brugte til at kæmme sig foran; hun rystede af skræk for at det skulle blive i dag, at nogen lagde mærke til det.

Og hele dagen igennem afbrød hun hvert øjeblik sit arbejde for at se ned ad sig, om ikke hendes underlivs tiltagende fylde

røbede sig under forklædet.

Flere måneder gik hen. Hun talte næsten ikke mere, og når hun blev spurgt om noget, forstod hun det ikke, men stod forfjamsket og forvildet med et sløvt blik og rystende hænder, hvad der fik hendes husbond til at sige:

"Hvor du er blevet dum i den sidste tid, stakkels pige."

I kirken skjulte hun sig bag en pille og turde ikke længere gå til skrifte; og hun gik i en bestandig frygt for at møde præsten, hvem hun tillagde en overnaturlig evne til at læse i samvittighederne.

Ved bordet var hendes medtjenendes blikke lige ved at få hende til at besvime af skræk, og hun bildte sig hele tiden ind, at røgterdrengen, en lille snu og fiffig fyr, hvis stikkende øjne altid hvilede på hende, havde opdaget det alt sammen.

En morgen overrakte postbuddet hende et brev. Hun havde aldrig før fået noget, og det gjorde så stærkt et indtryk på hende, at hun var nødt til at sætte sig ned. Det var måske fra ham? Men da hun ikke kunne læse, blev hun siddende angst og skælvende og stirrede på det hvide papir med de sorte blækstreger. Hun stak det i lommen uden at turde betro sin hemmelighed til nogen; men hun holdt tit op med at arbejde for at betragte linjerne med den regelmæssige afstand og underskriften nedenunder, som om hun ubevidst håbede på, at indholdet på en gang skulle gå op for hende. Endelig, da hun var lige ved at blive vanvittig af uro og utålmodighed, besluttede hun sig til at gå hen til skolemesteren, som lod hende sætte sig og læste:

"Min kære datter!

Nærværende for at meddele dig, at det er meget dårligt med mig; vor nabo, hr. Dentu, har taget pennen for at opfordre dig til at indfinde dig, såfremt det måtte være dig muligt.

På din kærlige moders vegne

Césaire Dentu,
prokurator."

Uden at sige et ord gik hun fra ham, men så snart hun var blevet alene, svigtede benene under hende, og hun sank sammen ved kanten af vejen; der blev hun siddende, lige til mørket faldt på.

Da hun kom hjem, fortalte hun sin husbond om brevet; han gav hende lov til at rejse og blive borte, lige så længe hun ville; i mellemtiden ville han så tage en pige i dagevis, og når hun kom tilbage, skulle pladsen stå hende åben.

Hendes moder lå i dødskamp og døde om eftermiddagen samme dag, hun var kommet. Dagen efter nedkom Rose med et syv måneders barn, et lille, usselt skelet, som var så magert, at det kunne få en til at gyse, og som hele tiden syntes at lide smerter, så forpint knugede det de små kødfattige hænder, der lignede små krabbekløer, sammen.

Alligevel levede det.

Hun fortalte, at hun var gift, men at hun ikke selv kunne tage sig af den lille; og hun lod ham blive tilbage hos nogle naboer, som lovede at pleje ham godt.

Hun tog tilbage til sin plads.

Men da var det, som om der i hendes længe mishandlede hjerte hævede sig en morgenrøde, en ukendt kærlighed til det

lille skrøbelige væsen, hun havde forladt deroppe. Men selve denne kærlighed voldte hende ny lidelse; hver time på dagen, hvert minut led hun, fordi hun var skilt fra barnet.

Hvad der især forbitrede hendes liv var en vild længsel efter at kysse sin dreng, at tage ham i sine arme og føle varmen fra hans spæde krop trænge ind til hendes legeme. Hun sov ikke mere om natten; hele dagen drømte hun om det, og når hun om aftenen var færdig med sit arbejde, satte hun sig foran ilden og stirrede stift ind i den som folk, der tænker på noget langt borte.

De andre begyndte endog i den anledning at snakke om hende og spurgte hende drillende ud, om den tilbeder, hun måtte have, om han så godt ud, om han var høj, om han var rig og om hvornår brylluppet skulle fejres og barnedåben holdes? Hun flygtede tit bort for at græde ud i enerum, for alle disse spørgsmål stak hende som knappenåle.

For at lede sine tanker bort fra disse drillerier tog hun fat på sit arbejde som en rasende, og, stadig med henblik på barnet, pønsede hun på midler til at samle penge sammen.

Hun besluttede at slide så voldsomt, at husbonden måtte blive nødt til at forhøje hendes løn.

Lidt efter lidt tilranede hun sig mere og mere af arbejdet, fik en tjenestepige, som var blevet overflødig, da hun selv tog fat for to, sendt væk, sparede på brødet, på petroleummen og på lysene, på kornet, der blev kastet alt for flot for hønsene, og på kvægfoderet, som der blev ødslet lidt med. Hun viste sig lige så gerrig med sin husbonds penge, som om det kunne have været hendes egne, og da hun bestandig forstod at købe fordelagtigt ind, sælge dyrt alt, hvad der gik ud af huset, og gennemskue

bøndernes snedighed, når de falbød deres produkter, blev det efterhånden hende, der ene fik opsigten med salg og køb, med arbejdsfolkene og med gårdens regnskaber; og efter en kort tids forløb var hun blevet uundværlig. Hun udviste en sådan påpasselighed, at gårdens velstand under hendes ledelse øgedes betydeligt. I to miles omkreds blev der talt om "Vallins pige" og husbonden gentog over alt:

"Det pigebarn er mer end guld værd."

Imidlertid gik tiden og lønnen blev ved at være den samme. Hendes ihærdige arbejde blev modtaget som noget, ethvert hengivent tyende er skyldig, som et naturligt udslag af en god vilje; og med en lille smule bitterhed begyndte hun at tænke, at skønt husbonden, takket være hende, stak halvtreds eller hundrede daler mere i sin lomme hver måned, så blev hun ved at tjene sine 240 francs om året, hverken mere eller mindre.

Hun besluttede at forlange en forhøjelse. Tre gange opsøgte hun sin husbond, men da hun stod overfor ham, gav hun sig til at snakke om noget andet. Hun følte en slags blufærdighed ved at skulle bede om penge, som det var en ting, hun måtte skamme sig lidt over. Endelig en dag, da manden spiste frokost alene i køkkenet, sagde hun med en forlegen mine til ham, at der var noget, hun gerne ville tale med ham om. Han løftede overrasket hovedet og satte begge sine hænder på bordet, i den ene holdt han kniven, der stak med spidsen lige op i luften, og i den anden en mundfuld brød, og så stift på sit tyende. Hans blik gjorde hende forvirret og hun bad om otte dages frihed for at tage hjem til sin fødeegn, da hun ikke følte sig rigtig rask.

Han gav hende straks lov til det; så tilføjede han, selv lidt forlegen:

"Jeg har også noget at tale med dig om, når du kommer tilbage."

III

Barnet var næsten otte måneder gammelt: hun kendte det ikke igen. Han var blevet ganske rosenrød, rundkindet og buttet over det hele og lignede en lille klump levende fedt. Hans fingre, der spiledes fra hinanden af små pølser af fedme, bevægede sig med synlig tilfredshed.

Hun kastede sig over ham som et bytte, med en ubændig ivrighed, og kyssede ham så voldsomt, at han gav sig til at skrige af skræk. Så gav hun sig selv til at græde, fordi han ikke kendte hende igen, og fordi han rakte armene ud imod sin amme, så snart han fik øje på hende.

Men allerede den næste dag havde han vænnet sig til hendes ansigt og lo til hende, da han så hende. Hun tog ham med ud i markerne, løb om som en vanvittig med drengen i armene eller satte sig i træernes skygge; så, skønt han ikke forstod hende, åbnede hun for første gang i sit liv sit hjerte for et andet væsen og fortalte ham om sine sorger, sit arbejde, sine bekymringer og sine forhåbninger. Og uafbrudt plagede hun ham med sine lange og heftige kærtegn.

Det var hende en uendelig glæde at føle ham mellem sine hænder, at vaske ham, at klæde ham på; hun var endog lykkelig ved at skifte på ham efter hans barnlige urenheder, som om denne intime pleje var en stadfæstelse af hendes moderrettigheder. Hun så beundrende på ham, stadig lige forbavset over, at han var hendes, og med halv stemme gentog hun for sig selv, idet hun lod ham gynge i sine arme:

"Det er min lille, det er min lille."

Hele vejen hjem til gården hulkede hun uden ophør. Hun var næppe kommet tilbage, førend hendes husbond kaldte hende ind i sit værelse. Meget forbavset og meget bevæget uden at vide hvorfor gik hun ind til ham.

"Sæt dig ned," sagde han.

Hun satte sig, og i nogle øjeblikke blev de på bondemanér siddende ved siden af hinanden, begge to lige forlegne, uden at vide hvad de skulle gøre af deres dorske hænder, og uden at se hinanden ind i ansigtet.

Gårdejeren, der var en kraftig, gemytlig og stivsindet mand på en fem og fyrre år, var to gange enkemand. Han var øjensynlig bytte for en pinlig forlegenhed, der ellers ikke plejede at trykke ham. Endelig bestemte han sig, og snublende lidt over ordene gav han sig til at tale med en ligegyldig mine og med blikket stirrende ud over markerne.

"Rose," sagde han, "har du aldrig tænkt på at sætte foden under dit eget bord?"

Hun blev så bleg som en død. Da hun ikke svarede, vedblev han:

"Du er en flink og ordentlig pige; du er både arbejdsom og sparsommelig. En kone som dig ville være en lykke for en mand."

Hun sad stadig uden at røre sig, hendes øjne flakkede forvildet om og hun prøvede ikke en gang på at forstå, hvad der blev sagt til hende; alle hendes tanker hvirvlede rundt i hendes hoved, som om en stor fare nærmede sig. Han ventede et sekund, så fortsatte han:

"Ser du, en gård uden kone, det kan ikke gå i længden, ikke en gang med en pige som dig."

Han tav, da han ikke vidste, hvad han skulle sige mere. Rose så forfærdet på ham, med et udtryk som en, der tror at stå overfor en morder og er beredt på at flygte ved hans mindste bevægelse. Endelig efter fem minutters forløb spurgte han: "Nå, passer det dig?"

Hun svarede med en sløv mine:

"Hvad for noget, husbond?"

Han tog mod til sig:

"At gifte dig med mig, for fanden!"

Hun rejste sig med et sæt, men faldt straks, som om hun var knust, tilbage på stolen og blev siddende, ganske ubevægelig som en, der er blevet ramt af en stor ulykke.

Omsider blev gårdejeren utålmodig:

"Nå, hvad er der i vejen? Hvad kan du ønske mere?"

Hun stirrede på ham, aldeles ude af sig selv; så steg tårerne hende pludselig op i øjnene, og idet hun snappede efter vejret, gentog hun to gange:

"Jeg kan ikke, jeg kan ikke!"

"Hvorfor ikke det?" spurgte manden. "Spil nu bare ikke idiot; du kan tænke over det til i morgen."

Og han skyndte sig bort, i høj grad lettet ved at have overstået dette skridt, der havde gjort ham meget forlegen, og uden at tvivle om, at pigen næste dag ville gå ind på et forslag, som for hende var meget mere, end hun kunne håbe, og som for ham var en udmærket forretning, da han på den måde for bestandig knyttede til sig en kvinde, der ganske sikkert ville indbringe

ham adskilligt mere, end om hun havde den smukkeste medgift på hele egnen.

Der kunne i øvrigt ikke være tale om, at skrupler for at begå en mesalliance kunne stille sig imellem dem, for på landet er alle lige: gårdens ejer pløjer ligesom sin karl, der en dag, når turen kommer til ham, som oftest selv bliver herre, og hvert øjeblik går pigerne over til at blive kone på gården, uden at det hidfører nogen som helst forandring i deres liv eller i deres vaner.

Rose gik ikke i seng den nat. Hun faldt siddende om på sin seng, uden en gang at have kræfter til at græde, så tilintetgjort var hun. Hun var fuldstændig sløv, hun følte ikke længere sit eget legeme og hendes ånd var splittet, som om den var blevet sønderflænget med et af de redskaber, som karterne bruger til at udtrevle ulden med.

Kun i enkelte øjeblikke lykkedes det hende at samle ligesom stumper af sin fatteevne, og tanken om, hvad der kunne ske, fyldte hende med rædsel.

Hendes skræk tog til, og hver gang det store køkkenur i husets sovende stilhed langsomt lod timeslagene runge, svedte hun af angst. Hendes hoved svimlede, frygtelige syner gled forbi hendes blik, hendes lys gik ud. Så blev hun grebet af febervanvid, et skræmmende vanvid, der kun kendes ude på landet, blandt bønderne, som tror at være offer for en trolddom, og som kun har den ene tanke tilbage at redde sig, at løbe, at flygte fra ulykken som et skib for stormen.

En ugle tudede; hun skælvede, rejste sig og lod sine hænder glide hen over sit ansigt og over sit hår, og befølte sit legeme som en sindssyg. Så gik hun som en søvngænger ned ad

trappen. Da hun var kommet ud i gården, kastede hun sig ned på alle fire og krøb videre for ikke at blive set af en eller anden omstrejfende vagabond, da det var klart måneskin. I stedet for at åbne leddet, kravlede hun over skråningen; så, da hun endelig stod ude på markerne, satte hun af sted. Hun løb lige ud i hastigt og spændstigt løb, og fra tid til anden udstødte hun ubevidst et gennemtrængende skrig. Hendes uhyre skygge, der lå hen over jorden ved siden af hende, gled frem sammen med hende, og undertiden svirrede en natfugl omkring hendes hoved. Hundene i nabogårdene gøede, da de hørte hende; en af dem sprang endog over grøften for at fare i hende og bide hende; men hun hylede på en så skrækindjagende måde, at det forfærdede dyr skyndsomst flygtede tilbage til sit hus, hvor det krøb sammen og tav.

Hist og her sprang en ung harefamilie om på en mark, men da den løbende pige, som en af vanvid slagen Diana, nærmede sig, spredtes de frygtsomme dyr til alle sider; ungerne og moderen forsvandt, gemt ned i en plovfure, mens faderen fo'r afsted i fuldt firspring og med mellemrum ridsede sin springende skygge med de opstående øren af mod månen, der allerede stod langt nede på himlen og kastede sit skrå lys hen over markerne, som en kæmpemæssig lygte, der ude ved horisonten var stillet ned på jorden.

Lidt efter lidt forsvandt stjernerne i himlens dybder; enkelte fugle begyndte at pippe; dagen gryede. Den udmattede pige var ganske forpustet, og da solen brød frem gennem den purpurfarvede morgendæmring, standsede hun.

Hendes ophovnede fødder holdt ikke ud at gå længere. Hun fik øje på et stort vandhul, hvis stillestående flade i den unge

dags røde skær så ud, som om den var af blod, og med små haltende skridt og hånden knuget ind mod brystet gik hun hen for at dyppe sine fødder i vandet.

Hun satte sig på en tot græs, trak sine grove støvede sko og sine strømper af og stak sine ben ned i det ubevægelige vand, hvor af og til små luftbobler dannede sig på overfladen og bristede.

En velbehagelig kølighed steg fra hendes hæle lige op til hendes hals; og pludselig, mens hun sad og stirrede stift ud i det dybe vand, blev hun grebet af svimmelhed og et uimodståeligt ønske om at dukke sig helt og holdent ned i det. Dernede ville al lidelse være forbi for bestandig. Hun tænkte ikke mere på sit barn; hun ønskede kun fred og hvile, en søvn uden ende. Hun rejste sig, løftede armene og gjorde to skridt fremad. Vandet gik hende nu op over knæene og hun skulle lige til at styrte sig ud, da en sviende smerte i anklerne fik hende til at gøre et spring tilbage; hun udstødte et fortvivlet skrig, for lige fra knæene og ud til tåspidserne var hendes ben dækket af lange, sorte igler, der klæbede sig fast til hendes hud og svulmede op, efterhånden som de sugede hendes blod. Hun turde ikke røre ved dem og hvinede af rædsel. Hendes angstfyldte skrig tilkaldte en bonde, der kørte forbi længere borte. Han flåede iglerne af en efter en og trykkede græs ind imod sårene for at standse blodet. Derpå tog han pigen op i sin vogn og kørte hende tilbage til hendes herres gård.

Hun måtte holde sengen i fjorten dage. Den morgen, hun atter stod op og satte sig udenfor døren, kom hendes husbond pludselig hen og stillede sig foran hende.

"Nå," sagde han, "så er det vel en afgjort sag?"

Hun svarede først ikke, men da han blev stående og hårdnakket stirrede på hende, fremstammede hun besværligt:

"Nej, husbond, jeg kan ikke."

Hendes svar gjorde ham hidsig:

"Kan du ikke, tøs, kan du ikke, hvorfor ikke det?"

Hun gav sig til at græde og gentog:

"Jeg kan ikke."

Han så hende lige ind i ansigtet og næsten råbte:

"Du har altså en kæreste?"

Hun rystede af skam og mumlede:

"Det er måske nok muligt."

Han blev så rød som en kalkunsk hane og brølede:

"Hå, hå, du tilstår det altså, din tøjte! Hvad er det så for en fyr? En dagdriver, en stymper, et fattiglem formodentlig? Vil du straks sige mig, hvem det er?"

Og da hun intet svarede, vedblev han:

"Nå, så du vil ikke … godt, så skal jeg sige dig det: det er Jean Baudu?"

Hun udbrød:

"Å, nej, det er ikke ham."

"Så er det Pierre Martin?"

"Å, nej, husbond."

Og han remsede alle egnens knøse op, mens hun overvældet blev ved at nægte og hvert øjeblik tørrede sine øjne i sit blå forklæde. Men han blev ved at pine hende med sin plumpe udholdenhed for at få hemmeligheden lokket ud af hende, ligesom en jagthund, der en hel dag igennem kan grave i en jordhøj for at få fat på det dyr, den kan lugte skjuler sig i den.

Pludselig råbte han:

"Nu har jeg det. Det er Jacques, karlen, der var her forrige år; der blev jo sagt, at han snakkede for dig og at I havde lovet at gifte jer med hinanden."

Rose var lige ved at kvæles; en blodstrøm farvede hendes ansigt purpurrødt og hendes tårer standsede pludseligt, de tørredes på hendes kinder ligesom vanddråber på glødende jern.

Hun skreg:

"Nej, det er ikke ham, det er ikke ham!"

"Har det nu også sin rigtighed?" spurgte bonden, der anede et gran af sandheden, og blev mistænksom.

Hun svarede hastigt:

"Ja, det sværger jeg, det sværger jeg ved ... ved ..."

Hun ledte efter noget at sværge ved, da hun ikke turde påkalde de hellige ting.

Han afbrød hende:

"Han rendte alligevel efter dig i krogene og han slugte dig med øjnene under måltiderne. Har han måske fået dit løfte, hvad?"

Denne gang så hun sin husbond lige ind i ansigtet:

"Nej aldrig, aldrig, og jeg sværger ved Vorherre selv, at om han i dag kom og friede til mig, så ville jeg hverken eje eller have ham."

Hun gjorde et så oprigtigt indtryk, at manden betænkte sig. Så fortsatte han, som om han talte til sig selv:

"Ja, men hvad kan det så være? Du kan ikke være kommet til ulykke, det ville man have fået at vide. Og når det ikke har haft følger, så behøvede en pige ikke at sige nej til sin herre af den grund. Der må alligevel stikke noget under."

Hun svarede intet mere, hendes strube var helt sammensnøret af skræk.

Han spurgte igen:

"Du vil altså ikke?"

Hun sukkede:

"Jeg kan ikke, husbond."

Og han drejede sig om på hælene og gik.

Hun troede, at hun var sluppet fri for ham, og resten af dagen var hun nogenlunde rolig, men hun følte sig så udmattet og ødelagt, som om hun siden daggry havde måttet gå for tærskemaskinen i stedet for den gamle hvide hest.

Hun gik i seng så tidligt, hun kunne, og sov øjeblikkelig ind.

Henimod midnat vågnede hun ved, at to hænder famlede på hendes seng. Det gav et sæt i hende af rædsel, men i det samme hørte hun husbondens stemme sige:

"Vær ikke bange, Rose; det er blot mig, som kommer for at tale med dig."

Hun blev først forbavset; så, da han prøvede på at trænge sig ned under hendes tæppe, forstod hun, hvad han ville, og begyndte at ryste. Hun var alene i mørket, endnu tung af søvn, fuldstændig nøgen i sin seng, og hun følte, at hun var aldeles i hans vold. Ganske vist samtykkede hun ikke, men hun forsvarede sig kun svagt, da hun også måtte kæmpe mod sig selv, mod det instinkt, der er mægtigst i de mere usammensatte naturer; desuden var hendes vilje, som altid hos hendes race, alt for myg og slap til at kunne beskytte hende. Hun drejede snart hovedet om mod væggen og snart ud imod kammeret for at undgå de kærtegn, hvormed hans mund søgte hendes, og hendes legeme vred sig kraftesløst af trætheden og kampen.

Hans attrå slog ud i lys lue og han blev brutal.

Hun følte, at al modstand var unyttig. Tilskyndet af en ejendommelig, strudsagtig blufærdighed skjulte hun ansigtet i sine hænder og hørte op med at forsvare sig.

Gårdejeren blev hele natten hos hende. Den følgende aften kom han igen og derefter hver dag.

De levede sammen.

En morgen sagde han til hende:

"Jeg har ladet lyse for os, vi gifter os i næste måned."

Hun svarede ikke. Hvad kunne hun vel sige? Hun kom ikke med indvendinger. Hvad kunne hun vel gøre?

IV

Hun blev hans kone. Hun havde en fornemmelse af, at hun var sænket ned i et dybt hul, hvis kanter var så stejle, at hun aldrig ville kunne slippe op af det, og over hendes hoved hang alle slags ulykker som svære klippestykker, der ved den første den bedste lejlighed ville falde ned over hende. Hun havde indtrykket af, at hun havde stjålet sin mand, og at han en skøn dag ville opdage det. Og så tænkte hun på sit barn, som al hendes ulykke kom fra, men som også gav hende al den lykke, hun havde på jorden.

To gange om året rejste hun op og så til det, og hver gang kom hun mere bedrøvet tilbage.

Alligevel sløvede vanen efterhånden hendes skræk, der kom mere ro i hendes hjerte og tillid i hendes sind, men en vis ubestemt frygt vedblev dog at leve i hendes sjæl.

År svandt hen. Drengen var omtrent blevet seks år gammel. Hun var nu næsten lykkelig, da mandens humør pludselig

formørkedes.

Allerede i de sidste to eller tre år havde det set ud, som om der var noget, der tyngede ham, en eller anden bekymring, som pinte ham, noget, der gnavede på hans sind og som fik større og større magt over ham. Efter middag blev han siddende længe ved bordet, med hovedet støttet i hænderne, bedrøvet og rugende over sin sorg. Han blev ofte hidsig og brugte grove ord, og det syntes endog, som om han bar et særligt nag til sin kone, for han svarede hende tit hårdt, næsten vredt.

En dag kom en naboerskes lille pige ind for at hente nogle æg. Hun stod og havde travlt og overfusede derfor barnet en lille smule, da hendes mand pludselig kom til og i en ondskabsfuld tone sagde til hende:

"Hvis det var din egen, ville du vist ikke behandle hende på den måde."

Hun blev som lamslået og kunne ikke få et ord over sine læber. Al hendes gamle angst vågnede på ny.

Ved middagsbordet talte manden slet ikke til hende, og så heller ikke på hende; det var, som om han hadede og foragtede hende, kort sagt, som om han havde fået noget at vide.

Hun tabte fuldstændig hovedet; hun turde ikke blive alene med ham efter måltidet, hun flygtede og løb hen i kirken.

Aftenen begyndte at falde på; det snævre rum lå i dyb skygge, men oppe i stilheden, der omgav koret, lød listende skridt. Det var sakristanen, der gjorde lampen foran tabernaklet i stand til natten. Det flakkende ildpunkt i hvælvingens mørke forekom Rose som et sidste håb, og med øjnene rettet mod det faldt hun på knæ.

Den lille ampel gled i vejret med en raslen af kæder. Lidt efter hørtes den regelmæssige lyd af et par træsko, der gik hen over fliserne, så fulgte en slæben af et tov, og den spinkle klokke ringede til aftenbøn ud i den voksende tåge.

Da sakristanen ville gå ud af kirken, standsede hun ham.

"Er præsten hjemme?" spurgte hun.

Han svarede:

"Ja, det kan De være vis på. Han spiser altid til middag på denne tid."

Skælvende åbnede hun lågen ind til præstegården.

Præsten var i færd med at gå til bords. Han gav også hende en stol.

"Ja, ja, jeg ved besked. Deres mand har allerede talt til mig om det, der fører Dem herhen."

Den stakkels kone var lige ved at få ondt. Præsten fortsatte:

"Ja, hvad skal man sige til det, mit barn?"

Og han svælgede hastigt en skefuld suppe; der sprøjtede nogle dråber ned på hans kjole, som fedtet og plettet rundede sig over maven.

Rose turde ikke mere tale eller bønfalde eller bede om nåde. Hun rejste sig; præsten sagde:

"Fat mod ..."

Og hun gik.

Uden at vide, hvad hun gjorde, kom hun tilbage til gården. Manden ventede på hende, markarbejderne var gået i hendes fraværelse. Hun faldt tungt ned for hans fødder og stønnede, idet hun udgød en strøm af tårer:

"Hvad er det, du har imod mig?"

Bandende skreg han:

"Jeg har imod dig, at jeg intet barn har, for satan! Når man tager sig en kone, er det ikke for at blive ene to hele livet igennem. Det har jeg imod dig! Når en ko ikke kan få kalve, så duer den ikke. Når en kvinde ikke kan få børn, så duer hun heller ikke."

Hun græd og gentog stammende:

"Det er ikke min skyld! Det er ikke min skyld!"

Det formildede ham lidt og han tilføjede:

"Det siger jeg jo heller ikke, men ærgerligt er det alligevel."

V

Fra den dag havde hun kun en eneste tanke: at få et barn til; og hun betroede sit ønske til alverden.

En naboerske anviste hende et middel: hver aften skulle hun lade sin mand drikke et glas vand med en lille smule aske i. Hun fik ham til det, men det slog fejl.

De sagde til sig selv:

"Der er måske skjulte midler."

Og de spurgte sig for alle vegne. Der blev sagt dem, at en hyrde, som boede i en ti mils afstand, vidste råd, og en dag spændte Vallin for sin vogn og kørte hen til ham. Hyrden gav ham et brød, der var æltet med urter; han gjorde tegn over det og sagde, at de hver måtte spise et stykke både før og efter deres kærtegn.

Hele brødet blev spist, uden at der opnåedes noget resultat.

Præsten rådede til en pilgrimsfart til Jesu hellige blod i Fécamp. Rose knælede med hele skaren i kirken og blandede sin bøn med de plumpe ønsker, der steg op fra de mange bønderhjerter. Hun bønfaldt den, de alle påkaldte, om endnu en

gang at gøre hende frugtbar. Det var forgæves. Så indbildte hun sig, at det var en straf for hendes første fejltrin og hun blev overvældet af smerte.

Hun blev mager af sorg; også hendes mand begyndte at ældes, "det slog ind", blev der sagt, og han pinte sig selv med sit stadig skuffede håb.

Så brød krigen løs imellem dem. Han hånede og slog hende. Hele dagen igennem yppede han kiv; og om aftenen, når de var kommet i seng, lå han hadsk og hvæsende ved siden af hende og slyngede hende grovheder og fornærmelser lige i ansigtet.

Endelig en nat, da han ikke vidste, hvad han mere skulle finde på, for at tilføje hende endnu større lidelse, befalede han hende at stå op og stille sig udenfor døren midt i regnen og vente dér, til det blev dag. Da hun ikke adlød, greb han hende i struben og gav sig til med knyttet næve at slå hende i ansigtet. Hun sagde ingenting og rørte sig ikke. Ude af sig selv sprang han op og stemmede sit knæ mod hendes underliv, og med sammenbidte tænder og aldeles vanvittig af raseri dunkede han løs på hende af alle kræfter.

Et øjebliks vild oprørstrang dukkede op i hende; med en rasende bevægelse kastede hun ham tilbage over mod væggen, rejste sig over ende og råbte med forandret, skrigende stemme:

"Jeg har jo et barn! Jeg har et barn, jeg! jeg! Jeg fik ham med Jacques. Han skulle have giftet sig med mig, men han løb fra det."

Manden stod ganske målløs, han var lige så fortumlet som hun selv. Han mumlede:

"Hvad siger du? … Hvad siger du?"

Hun brød ud i en heftig hulken og gennem tårerne stammede hun:

"Det var derfor, at jeg ikke ville blive din kone, det var derfor. Jeg kunne ikke sige det til dig, du ville have ladet mig og mit barn stå uden brød. Du har ikke noget barn, du! Du ved ikke, hvad det er! Du ved det slet ikke!"

Han gentog mekanisk i voksende overraskelse:

"Du har et barn? Du har et barn?"

Hikstende hulkede hun:

"Du tog mig med magt, det husker du nok. Jeg ville ikke gifte mig med dig."

Han stod ud af sengen, tændte lyset og gav sig til at gå op og ned ad gulvet med hænderne på ryggen. Hun sad stadig sammenkrøbet og græd.

Pludselig standsede han foran hende:

"Det er altså min skyld, at du ingen har fået," sagde han.

Hun svarede ikke.

Han gav sig atter til at gå op og ned, så standsede han igen og spurgte:

"Hvor gammel er han, din lille?"

Hun mumlede:

"Snart seks år."

Han spurgte videre:

"Hvorfor har du aldrig sagt det til mig?"

Hun stønnede:

"Det kunne jeg ikke."

Han var blevet stående ubevægelig:

"Nå, stå så op," sagde han.

Hun rettede sig besværligt. Da hun var kommet ud på gulvet og stod og støttede sig til væggen, gav han sig pludselig til at le med en glad og godmodig latter ligesom i gamle dage. Hun stirrede forvildet på ham og han tilføjede:

"Nå, så må vi vel se at få fat på ham, da vi ikke har nogen sammen."

Hun blev så forfjamsket, at hun sikkert, hvis kræfterne ikke havde svigtet hende, ville være løbet sin vej. Men gårdejeren gned sig i hænderne og mumlede:

"Jeg ville have taget en til mig, men nu har vi ham jo, nu har vi ham. Jeg havde bedt præsten om at skaffe mig et forældreløst barn."

Så kyssede han stadig leende sin forgrædte og forvirrede kone på begge kinder og råbte så højt, som om hun ikke kunne høre:

"Nå mo'r, skal vi gå ned og se, om der ikke er lidt mere suppe? Jeg kunne nok have lyst til at få et par skefulde."

Hun kastede sit skørt om sig. De gik nedenunder, og mens hun lå på knæ for at tænde ild op under gryden, blev han ved at gå op og ned i køkkenet med lange skridt og gentog strålende:

"Ja, gu' er det sandt, det glæder mig. Jeg er så glad! Fanden ta' mig, om jeg ikke er glad!"

På vandet

Sidste sommer havde jeg lejet et lille landsted ved Seinen adskillige mil fra Paris, og jeg tog derud hver aften. Efter nogle dages forløb gjorde jeg bekendtskab med en af mine naboer, en mand på en tredive-fyrre år, det mærkeligste menneske, jeg nogensinde har set. Det var en gammel sportsmand og ivrig fisker; han var fuldstændig fanatisk og levede altid ved siden af vandet, på vandet eller i vandet. Han måtte være født i en robåd og han ville sikkert også komme til at dø i en robåd.

En aften, da vi spadserede langs bredden af Seinen, bad jeg ham om at fortælle mig en eller anden hændelse fra hans flodliv. I samme øjeblik var det, som om hele manden pludselig levede op; der kom liv over hans træk og han blev veltalende, næsten poetisk. I hans hjerte boede én stor lidenskab, en uimodståelig, altopslugende lidenskab: floden.

"Å," sagde han, "hvis De vidste, hvor mange minder jeg har om den flod, der løber dér ved siden af os! I andre, som lever på gaderne, aner slet ikke, hvad en flod er. Men hør bare en fisker udtale dette ord. For ham er den et dybt, hemmelighedsfuldt væsen, et fantastisk drømmeland, hvor man om natten ser ting, der ikke er til, og hører lyde, man ikke kender, hvor man skælver uden at vide hvorfor, ligesom når man går over en kirkegård. Og den er i virkeligheden også den uhyggeligste af alle kirkegårde, en kirkegård uden grave.

For fiskeren er landjorden begrænset, men i mørket, når månen ikke er oppe, er floden uden grænser. En sømand nærer på ingen måde den samme følelse for havet. Det er ofte grumt

og ondt, det er sandt nok, men det hyler og fråder, det er ærligt, havet; mens floden er tavs og troløs. Den brøler ikke, bestandig glider den af sted uden støj, og dette evigt flydende vand er for mig mere rædselsvækkende end oceanets høje bølger.

Drømmere påstår, at havet i sit skød skjuler vældige blå landstrækninger, hvor ligene af de druknede skyller rundt mellem store fisk gennem underlige skove og i krystalgrotter. Floden har kun sorte dybder, hvor man rådner i dyndet. Alligevel er den skøn, når den glimter ved solopgang og når den skvulper blidt mellem sine bredder, som er bedækkede af mumlende siv.

Digteren siger, at når havets bølger om aftenen skvulper mod stranden, bringer deres klagende sang bud om skrækkelige ting.

Jeg for min part tror, at de historier, som de tynde siv hvisker med deres små sagte stemmer, er endnu uhyggeligere end de mørke tragedier, havets frådende bølger beretter.

Men siden De har lyst til at høre nogle af mine erindringer, skal jeg fortælle Dem et mærkeligt eventyr, som for en halv snes år siden hændte mig netop her i disse omgivelser.

Jeg boede den gang ligesom nu i mo'r Lafons hus, og en af mine bedste kammerater, Louis Bernet, der siden efter har givet afkald på flodens glæder og frie herlige liv for en stilling i statens administration, havde slået sig ned i landsbyen C..., to mile længere nede. Vi spiste hver dag til middag sammen, snart hos ham og snart hos mig.

En aften roede jeg hjem fra ham; jeg var alene og temmelig træt, så det var kun med største besvær, at jeg kunne arbejde mig frem med min store båd, en "verden" på tolv fod – som jeg

altid brugte om natten. Da jeg var nået til det sted, hvor sivene skyder sig ud som en lille landtunge, omtrent to hundrede meter inden jernbanebroen, holdt jeg op at ro for at puste lidt ud.

Det var et pragtfuldt vejr, månen stod højt på himlen, floden lå skinnende blank og luften var lun og stille. Den dybe fred omkring mig ledte mig i fristelse; jeg sagde til mig selv, at det ville være dejligt at ryge sig en pibe tobak på dette sted. Tanken blev til handling; jeg greb ankeret og kastede det ud i floden.

Båden, der blev ført af sted af strømmen, gled videre, så langt tovet var, så standsede den. Jeg satte mig til rette henne i bagstavnen på mit fåreskind og gjorde mig det så bekvemt som muligt. Der hørtes intet, intet; kun nu og da troede jeg at opfange en svag, næsten umærkelig skvulpen af vandet ind imod bredden, og jeg skimtede enkelte sivgrupper, som ragede op over de andre, antog de mest overraskende former og en gang imellem syntes at bevæge sig.

Floden var fuldstændig rolig, men den usædvanlige stilhed, der omgav mig, gjorde et underligt indtryk på mig. Selv dyndets natlige sangere, frøerne og tudserne, var tavse.

Pludselig kvækkede en frø til højre for mig. Jeg skælvede, den tav. Jeg hørte intet mere og jeg besluttede at dampe løs på min pibe for at sprede mine tanker. Men skønt jeg har ord for at være en fanatisk tobaksryger, kunne jeg ikke; så snart jeg havde taget et par drag, fik jeg kvalme og måtte holde op. Jeg gav mig til at nynne; men lyden af min stemme skurrede i mine øren. Så strakte jeg mig ud i bunden af båden og stirrede op mod himlen.

I nogen tid lå jeg ganske rolig, men snart begyndte bådens lette bevægelser at ængste mig. Det forekom mig, at de tog til, og at den gjorde svingninger så kæmpemæssige, at den snart stødte mod den ene flodbred og snart mod den anden. Så syntes jeg, at et væsen eller en usynlig kraft trak den blidt ned mod bunden for derpå atter at hæve den op og på ny lade den synke. Jeg blev tumlet om, som var jeg midt i et uvejr. Jeg hørte en mængde lyde omkring mig. Med et sæt rettede jeg mig i vejret: vandet lå lige tyst og glimrede i måneskinnet.

Jeg forstod, at mine nerver måtte være lidt ophidsede, og jeg besluttede at ro videre. Jeg halede i ankertovet; båden satte sig i bevægelse, så mærkede jeg modstand, jeg halede stærkere til, ankeret kom ikke; det måtte have haget sig fast i et eller andet på bunden af vandet og det var mig umuligt at få det op; jeg halede igen af alle kræfter, men uden resultat. Så tog jeg årerne og drejede båden om for at forandre ankerets stilling. Det nyttede ikke, det rørte sig stadig ikke; jeg blev vred og rykkede som en rasende i kæden. Det var forgæves. Jeg satte mig nedslået ned og gav mig til at overveje min stilling.

Jeg kunne ikke tænke på at rive tovet over eller løsne det fra båden, for det var kolossalt svært og gjort fast i et stykke træ, der var tykkere end min arm. Da vejret var meget smukt, håbede jeg imidlertid på, at det ikke ville vare længe, inden nogle fiskere kom forbi og kunne hjælpe mig. Mit uheld havde gjort mig roligere. Jeg gjorde mig det mageligt og kunne endelig ryge min pibe. Jeg havde en flaske rom i båden, jeg drak to eller tre glas og det komiske i min situation fik mig til at le. Det var meget varmt, så der ikke var noget i vejen for; at jeg,

hvis det skulle vise sig nødvendigt, kunne tilbringe natten under åben himmel.

Pludselig lød et let slag mod siden af min båd. Jeg fo'r sammen og en kold sved gennemisnede mig fra hoved til fod. Støjen kom formodentlig fra et lille stykke træ, som strømmen førte med sig, men det havde været tilstrækkeligt til, at jeg på ny følte mig grebet af en besynderlig, nervøs uro. Jeg tog fat i ankertovet, stemte fødderne fast imod og halede til som en fortvivlet. Ankeret rokkede sig ikke. Jeg satte mig atter, ganske udmattet af anstrengelse.

Imidlertid var floden lidt efter lidt blevet indhyllet i en meget tæt, hvid tåge, som syntes at komme kravlende op af vandet, så at jeg, da jeg rejste mig, ikke længere kunne skelne hverken floden, båden eller mine egne fødder. Det eneste, jeg kunne se, var enkelte sivtoppe, og længere borte månelyset, der bredte sig som en bleg slette med store, sorte pletter, dannet af grupper af poppeltræer. Lige til bæltestedet var jeg som begravet i et underlig hvidt, vatagtigt lag, og mit sind foregøglede mig de mest fantastiske forestillinger.

Jeg indbildte mig, at der var nogen, der forsøgte på at komme op i min båd, som jeg ikke længere kunne skimte, og floden, der lå skjult under det uigennemtrængelige tågeslør, måtte være fuld af mystiske væsener, som svømmede rundt omkring mig. Jeg blev grebet af et skrækkeligt ildebefindende, det hamrede i mine tindinger, og mit hjerte bankede, som om det skulle sprænges. Jeg tabte fuldstændig hovedet og tænkte på at redde mig ved at svømme i land; men næsten i samme øjeblik fik denne tanke mig til at gyse af rædsel. Jeg så mig selv famle fortabt rundt i den tætte tåge, kæmpe mellem vandplanter og

siv, som jeg ikke kunne komme uden om, og stønnende af angst, uden at kunne se bredden og uden at kunne finde tilbage til min båd, og det forekom mig, at jeg følte mig trukket ved fødderne ned mod bunden af det sorte vand.

Da jeg måtte have svømmet mindst fem hundrede meter op mod strømmen for at nå ud for et sted, hvor der var så frit for siv og planter, at jeg kunne få fodfæste, havde der i virkeligheden også været ni chancer mod ti for, at jeg ikke havde kunnet finde vej i tågen og havde måttet drukne, hvor god en svømmer jeg så end er.

Jeg prøvede på at tale mig selv til fornuft. Jeg havde den stærkeste vilje til ikke at give efter og ikke lade mig beherske af min frygt, men der var noget andet i mig foruden min vilje og dette andet var bange. Jeg spurgte mig selv, hvad jeg kunne være angst for; mit modige *Jeg* spottede mit krysteragtige *Jeg* og aldrig har jeg så tydeligt som den dag mærket modsætningen mellem de to væsener, der bor i os, og hvoraf den ene vil og den anden kæmper imod, og hvoraf hver efter tur bringer sejren hjem.

Denne dumme og uforklarlige frygt tog stadig til og voksede til rædsel. Jeg blev stående uden at røre mig, med åbne øjne, spændt lyttende øren og ventede. På hvad? Jeg vidste det ikke, men det måtte være noget forfærdeligt. Jeg tror, at hvis en fisk havde fundet på at springe op over vandskorpen, hvad der ofte hænder, så havde der ikke manglet meget i, at jeg var faldet om og blevet liggende uden bevidsthed.

Ved en kraftanstrengelse lykkedes det mig dog at tage min fornuft en lille smule fangen. Jeg tog igen min romflaske og drak i store drag. Så faldt der mig noget ind, og jeg gav mig til

at råbe, så højt jeg kunne, idet jeg skiftevis drejede mig om mod horisontens fire hjørner. Da min strube var fuldstændig lammet, tav jeg og lyttede. En hund tudede meget langt borte.

Jeg drak atter og jeg strakte mig ud, lige så lang jeg var, på bunden af båden. Således blev jeg liggende en time eller måske to uden at sove, med åbne øjne og opfyldt af rædsel. Jeg turde ikke rejse mig, og dog ønskede jeg det inderligt; jeg opsatte det fra minut til minut. Jeg sagde til mig selv:

"Nå, op med dig!"

Men jeg var bange for at gøre en eneste bevægelse. Endelig rejste jeg mig ganske langsomt med en så ængstelig forsigtighed, som om den mindste støj kunne koste mig livet, og spejdede ud over rælingen.

Jeg blev blændet ved at se det mest vidunderlige, det mest mærkværdige skuespil, det er muligt at forestille sig. Et feagtigt drømmeland lå for mig; det var som et af de eventyrlige syn, rejsende kommer hjem fra fjerne lande og beretter om i fortællinger, vi lytter til uden at tro på.

Tågen, der to timer tidligere hvilede over vandet, var lidt efter lidt trukket bort fra floden og havde samlet sig på bredderne, hvor den havde hobet sig op til en sammenhængende, seks eller syv meter høj bakkekam, der i måneskæret skinnede med snehvid glans. Der var intet andet at se end denne flod, der som en lysende klinge borede sig ind mellem de to rækker hvide bjerge; og oven over, oppe over mit hoved, stod fuldmånen stor og strålende midt på den blåsorte himmel.

Alle flodens dyr var vågnede; frøerne kvækkede som rasende, mens jeg hvert øjeblik, snart til højre og snart til venstre hørte

den korte, ensformige og sørgelige tone, som skrubtudsernes hæse røst sender op imod stjernerne. Mærkelig nok var jeg ikke længere bange; jeg var henflyttet til et land, der var så fantastisk, at selv de største besynderligheder ikke ville have været i stand til at forbavse mig.

Hvor længe det varede, ved jeg ikke, for jeg var endt med at falde i søvn. Da jeg atter åbnede øjnene, var månen gået ned og himlen overtrukket med skyer. Vandet skvulpede uheldsvarslende, vinden var blæst op, det var koldt og det var ganske mørkt.

Jeg drak, hvad der var tilbage i romflasken, så lyttede jeg, rystende af kulde, til sivenes hvislen og flodens uhyggelige lyde. Jeg anstrengte mig for at se, men jeg kunne ikke skelne min båd, ja ikke en gang mine hænder, skønt jeg holdt dem op foran mine øjne.

Imidlertid blev mørket efterhånden mindre tæt. Pludselig syntes jeg, at jeg følte en skygge glide forbi mig; jeg udstødte et skrig, en stemme svarede; det var en fisker. Jeg kaldte, han roede nærmere, og jeg fortalte ham om mit uheld. Han lagde sin båd op på siden af min og vi halede begge to på en gang i tovet. Ankeret rørte sig ikke.

Dagen gryede, mørk, grå, regnfuld og kold, en af de dage, der bringer sorger og ulykker. Jeg fik øje på en anden båd, vi prajede den. Manden, som roede den, forenede sine anstrengelser med vore; så lidt efter lidt gav ankeret efter. Det hævede sig, men ganske, ganske langsomt og belæsset med en betydelig vægt. Endelig fik vi øje på en sort masse og halede den op i min båd:

Det var liget af en gammel kone, der havde en stor sten bundet om halsen.

Gravkvinderne

De fem venner var ved middagens slutning. De hørte alle fem til det gode selskab, var rige og i deres bedste alder, tre af dem var gifte, de to var forblevet ungkarle. De samledes gerne således en gang om måneden til erindring om deres ungdom og efter middagen blev de siddende for at passiare til klokken to om morgenen. De var blevet ved at være fortrolige venner, de holdt af at være sammen, og disse sammenkomster var måske de bedste timer i deres liv. Der blev talt om alt, om alt, hvad der morer og optager pariserne; deres samtale var nærmest, som for øvrigt i de fleste andre selskaber, et mundtligt opkog af morgenens avislæsning.

En af de muntreste var Joseph de Bardon, som var ugift, og som med liv og sjæl tog del i pariserlivet. Han var hverken udsvævende eller fordærvet, men han var nysgerrig, livsglad og ungdommelig; han var først lige fyldt fyrre år. Han var verdensmand i ordets videste og bedste betydning, var åndrig, men ikke videre dyb, besad en del forskelligartede kundskaber, men ingen virkelig, grundig viden, og havde en hurtig opfattelse af alt uden dog at kunne trænge alvorligt til bunds i noget. Takket være disse egenskaber gav ikke alene alt, hvad der hændte ham selv, men også alt, hvad han så og hørte omkring sig, ham stof til anekdoter, til små romanudkast, der på samme tid var komiske og filosofiske, og til humoristiske bemærkninger; og det skaffede ham ry for at være meget intelligent.

Han var middagens mest talende deltager. Hver gang mødte han med en historie, som de andre gjorde sikker regning på. Han gav sig til at fortælle den uden at behøve nogen opfordring.

Han sad med en cigaret i munden, et halvfyldt glas cognac foran sin tallerken, inddysset i et behageligt velvære, fremkaldt af den tobakstunge luft, der krydredes af duften fra den varme kaffe. Han så ud til at føle sig fuldstændig hjemme, således som enkelte væsener på bestemte steder og i bestemte øjeblikke kan føle sig helt og holdent hjemme, som for eksempel den troende i et kapel eller en guldfisk i sin skål.

Han sagde mellem to drag af cigaren:

"For nogen tid siden oplevede jeg et mærkeligt eventyr."

Alle de andre bad næsten samtidig:

"Fortæl!"

Han fortsatte:

"Gerne. I ved, at jeg driver meget rundt i Paris, ligesom samleren, der studerer vinduesudstillingerne, kun med den forskel, at det, der interesserer mig, er livet, menneskene, alt, hvad der foregår omkring mig.

En dag hen imod midten af september – det var meget smukt vejr, kan jeg huske – gik jeg hjemmefra uden at vide, hvor jeg ville gå hen. Man går altid om med en ubestemt lyst til at aflægge et besøg hos en eller anden smuk kvinde. Man lader sit udvalg passere revue, sammenligner dem i sine tanker, vejer den interesse, de indgyder én, og det trylleri, de udøver over én, og bestemmer sig omsider efter, hvad der den dag forekommer én mest tiltrækkende. Men når solen er meget strålende og luften er varm, betager det én ofte enhver lyst til at gøre visitter.

Solen var strålende og luften varm; jeg tændte en cigar og gav mig simpelthen til at slentre op ad de ydre boulevarder. Undervejs fik jeg det indfald at drive helt op til Montmartres kirkegård og gå derind.

Jeg holder meget af kirkegårde. De giver mig hvile og indluller mig i blid melankoli, og det trænger jeg til.

Montmartres kirkegård står netop mit hjerte særlig nær på grund af en elskerinde, der havde indgydt mig meget varme følelser, et allerkæreste lille væsen, om hvem mindet, på samme tid som det gør mig overordentlig ondt, opvækker savn hos mig … savn af forskellig art … Jeg går ofte ind for at drømme på hendes grav … For med hende er det forbi.

Og så kan jeg også lide kirkegårde, fordi de er mægtige byer med et overvældende indbyggerantal. Tænk en gang på, hvor mange døde der er på den lille plads, på alle de generationer af parisere, som er anbragt der for bestandig, lukket ind som evige hulebeboere i deres små gravhvælvinger, i deres små huller, som dækkes af en sten eller markeres ved et kors, mens de levende tager så megen plads op og gør så meget spektakel, de dumrianer!

Desuden er der på kirkegårdene monumenter, der er næsten lige så interessante som museer. Jeg tilstår, at Cavaignacs grav – uden at jeg vil drage nogen sammenligning – får mig til at tænke på Jean Goujons mesterværk: Louis de Brézés døde legeme i det underjordiske kapel i domkirken i Rouen; derfra stammer al den såkaldte moderne og realistiske kunst. Denne døde, Louis de Brézé, er sandere, forfærdeligere, langt mere skabt af livløst kød, der endnu er krampagtigt fortrukket af

dødskampen, end alle de udpinte kadavere, som i vore dage vrider sig på gravene.

Men der er også andre ting at beundre på Montmartres kirkegård, der er Baudins monument, som er ret storstilet, Gautiers og Murgers, hvorpå jeg forleden en gang så en eneste fattig krans af gule evighedsblomster. Hvem havde bragt den? Måske den sidste grisette, som nu er gammel og er blevet portnerske et sted i nærheden? Millet har dér lavet en nydelig lille statue, men den er i færd med at ødelægges af glemsel og snavs. Syng dine unge sange, oh Murger!

Jeg var altså kommet ind på kirkegården og følte mig pludselig gennemtrængt af tungsind, men et slags tungsind, der i øvrigt ikke gør ondt, et tungsind, der, når man er sund og rask, får én til at tænke:

"Her er ikke videre lystigt inde, men øjeblikket er endnu ikke kommet for mig ..."

Fornemmelsen af efteråret med dets lune fugtighed, der lugter af døde blade, og den trætte, afblegede og kraftesløse sol forhøjede den følelse af ensomhed og afslutning, som hviler over dette sted, der lugter af døde mennesker.

Med langsomme skridt vandrede jeg rundt i gaderne mellem gravene, gader, hvor naboerne ikke holder sladder og ikke mere læser aviser.

Og jeg gav mig til at studere gravskrifterne. Det er noget af det morsomste, jeg ved i denne verden! Aldrig har Labiche eller Meilhac fået mig til at le således som gravprosaens komik. Åh, det er hele bøger, der, når det gælder om at sætte lattermusklerne i bevægelse, står langt over Paul de Kocks, alle disse marmorplader og kors, hvor de dødes slægtninge udstiller

deres sorg, deres ønsker for den bortgangnes lykke i den anden verden og deres håb om en gang at samles med ham – humbug!

Hvad jeg holder mest af på denne kirkegård, er den forladte, ensomme del af den med sine store cypresser og takstræer, de længst afdødes gamle kvarter, der snart vil blive et splinternyt kvarter, hvis grønne træer, som har suget deres næring af døde menneskelegemer, vil blive hugget om for at give plads til snorlige rækker af nye døde under små marmorfliser.

Da jeg havde strejfet længe nok rundt til at få min ånd udhvilet, mærkede jeg, at jeg begyndte at kede mig, og at det var på tiden at opsøge min lille venindes sidste hvilested for at bringe hende mindets trofaste hyldest. Mit hjerte snørede sig lidt sammen, da jeg stod foran hendes grav. Stakkels lille, hun var så sød, så kærlig, så hvid og så frisk … og nu … hvis det dér blev lukket op …

Bøjet over jerngitteret fortalte jeg hende ganske sagte om min sorg, hvad hun formodentlig ikke hørte. Jeg skulle lige til at gå, da jeg fik øje på en dybt sørgeklædt dame, der knælede på graven ved siden af. Hendes crêpeslør var slået til side og åbenbarede et henrivende, blondt hoved; hendes hår, der var skilt i midten, så ud, som om det under hattens nat var belyst af morgenrødens stråler. Jeg blev.

Hun måtte åbenbart være grænseløst fortvivlet. Hun havde begravet sit ansigt i hænderne og lå uden at røre sig, stivnet i sin sorg, hensunket i sin smerte, idet hun formodentlig lod de triste perler i mindernes rosenkrans glide forbi i mørket indenfor de gemte og lukkede øjne; hun så selv ud som en død, så ubevægelig lå hun.

Så på én gang gættede jeg, at hun skulle til at græde. Jeg gættede det af en lille bevægelse i hendes ryg, som når vinden får piletræet til at skælve. Først græd hun ganske sagte, så blev hendes gråd stærkere og små hastige ryk fo'r gennem hendes hals og hendes skuldre. Pludselig tog hun hånden bort fra øjnene. De var dejlige og fulde af tårer; hun så sig forvirret omkring, som om hun vågnede op efter en frygtelig drøm. Hun opdagede, at jeg iagttog hende, syntes skamfuld og skjulte på ny ansigtet i sine hænder. Hendes hulken blev næsten krampagtig og hendes hoved bøjede sig langsomt ned mod marmoret. Hun støttede sin pande imod det og hendes slør bredte sig ud over hende og dækkede som et sørgeflor den elskede gravs hvide sten. Jeg hørte hende stønne, så sank hun sammen med kinden hvilende på gravstenen og blev liggende ubevægelig uden bevidsthed.

Jeg styrtede hen til hende, bankede hende i hænderne og pustede på hendes øjenlåg, mens jeg samtidig læste den enkle gravskrift:

Herunder hviler
Louis-Théodore Carrel,
kaptajn i marinen,
dræbt af fjenden i Tonkin.
Bed for ham.

Denne sørgelige begivenhed var kun nogle måneder gammel. Jeg blev rørt til tårer og jeg fordoblede min omhu. Endelig lykkedes mine bestræbelser; hun kom igen til sig selv. Jeg så meget betaget ud – mit udseende er ikke helt ilde og jeg er kun fyrre år. Af hendes første blik forstod jeg, at hun ville være taknemmelig og imødekommende.

Det var hun også med en strøm af nye tårer, hvorunder hun i brudstykker fortalte sin historie. Hun havde kun været gift et år, da hendes mand, der var officer, faldt i Tonkin. Han havde ægtet hende af kærlighed, da hun hverken havde fader eller moder og kun ejede akkurat den fornødne medgift.

Jeg trøstede hende, søgte at give hende mod, talte opmuntrende til hende og rejste hende op. Så sagde jeg til hende:

"De må ikke blive her. Kom med."

Hun mumlede:

"Det er mig umuligt at gå et skridt."

"Jeg skal nok støtte Dem."

"Tak, min herre, hvor De er god. Er De også kommet for at græde over en død?"

"Ja, frue."

"En kvinde?"

"Ja."

"Deres hustru?"

"En veninde."

"Man kan elske en veninde lige så højt som sin hustru, kærligheden kender ingen love."

"De har ret, frue."

Vi begyndte at gå sammen; hun lænede sig så stærkt til mig, at jeg næsten bar hende gennem kirkegårdens gange. Da vi var kommet udenfor, mumlede hun mat:

"Jeg tror, at jeg skal til at besvime."

"Vil De ikke gå ind et sted og nyde et eller andet?"

"Jo tak."

Jeg fik øje på en café, en af de caféer, hvor de dødes venner går hen og drikker, når begravelsen er overstået. Vi gik derind. Jeg lod hende drikke en kop varm te, der syntes at live hende op. Et vemodigt smil dukkede frem om hendes mund. Hun gav sig til at tale om sig selv. Det var så sørgeligt, så sørgeligt at stå ganske ene i livet, at være ganske alene i sit hjem, uden at have nogen at vise kærlighed eller tillid.

Det gjorde et aldeles oprigtigt indtryk og det lød så kønt i hendes mund. Jeg blev mere og mere bevæget. Hun var meget ung, tyve år måske. Jeg gjorde hende nogle komplimenter, som hun optog meget nådigt. Så, da klokken begyndte at blive mange, foreslog jeg at køre hende hjem. Hun tog imod mit tilbud og i drosken sad vi så tæt ved siden af hinanden, skulder mod skulder, at vore legemers varme blandede sig igennem vore klæder, hvad der er noget af det mest berusende i verden.

Da vognen standsede udenfor hendes hus, mumlede hun:

"Jeg føler mig ikke i stand til at gå alene op ad trapperne, for jeg bor på fjerde sal. De har været så elskværdig imod mig, tør jeg bede Dem om blot endnu at give mig armen op til min dør?"

Jeg skyndte mig at efterkomme hendes ønske. Hun steg langsomt op ad trappen, stønnende for hvert trin. Da vi var nået helt op, tilføjede hun:

"Vil De ikke gå et øjeblik med indenfor, for at jeg kan takke Dem?"

Selvfølgelig gik jeg med ind.

Der var tarveligt, næsten lidt fattigt, men smagfuldt og hyggeligt hos hende.

Vi satte os side om side på en lille kanapé og hun begyndte igen at tale om sin ensomhed.

Hun ringede på pigen for at byde mig noget at drikke. Pigen kom ikke. Jeg blev henrykt ved tanken om, at den samme pige rimeligvis kun indfandt sig om morgenen og måtte være, hvad man kalder for en rengøringskone.

Hun havde taget sin hat af. Hun så virkelig sød ud, hendes klare øjne så ind i mine, så dybt og så klare, at jeg kom i en skrækkelig fristelse, og jeg gav efter for den. Jeg tog hende i mine arme og dækkede hendes øjenlåg, der pludselig lukkede sig, med kys ... kys ... og endnu flere kys.

Hun gjorde modstand, prøvede på at støde mig fra sig og gentog:

"De må ikke ... De må ikke ... De må ikke ..."

Hvad mente hun med disse ord? Der gives øjeblikke, hvor de betyder lige det modsatte. For at få hende til at tie lod jeg min mund glide fra hendes øjne ned til hendes læber og fortolkede hendes forbud efter min opfattelse. Hun gjorde ingen overdreven modstand, og da vi så på hinanden efter den krænkelse, der var blevet tilføjet den i Tonkin dræbte kaptajns minde, havde hendes ansigt et mat, smægtende og resigneret udtryk, som forjagede min sidste tvivl.

Så viste jeg mig ridderlig opmærksom og taknemmelig. Og efter en ny passiar på omtrent en times tid, spurgte jeg hende:

"Hvor spiser De til middag?"

"I en lille restaurant her i nærheden."

"Ganske alene?"

"Ja desværre."

"Vil De spise sammen med mig?"

"Hvor henne?"

"I en god restaurant på boulevarden."

Hun gjorde en del indvendinger. Jeg trængte ind på hende, og hun endte med at give efter, idet hun overfor sig selv gav til grund:

"Jeg keder mig så skrækkeligt … så skrækkeligt."

Så tilføjede hun:

"Det er bedst, at jeg tager en mindre trist kjole på."

Og hun gik ind i sit sovekammer.

Da hun kom tilbage, var hun i halvsorg, klædt i en enkel grå dragt, der dannede en henrivende ramme om hendes fine og slanke skikkelse. Hun havde åbenbart et kirkegårdstoilette og et udgangstoilette.

Middagen var yderst animeret. Hun drak champagne, blev oprømt og livlig. Jeg fulgte hende hjem og blev hos hende.

Dette lille forhold, der var begyndt mellem gravene, varede i henved tre uger. Men man bliver træt af alt og hurtigst af en kvinde. Under påskud af en uopsættelig rejse forlod jeg hende. Jeg tog en meget gavmild afsked med hende og hun takkede mig bevæget. Hun fik mig til at love, ja til at sværge, at jeg ville besøge hende igen, så snart jeg kom tilbage. Jeg tror virkelig, at hun havde sluttet sig lidt til mig.

Nye elskovseventyr lagde beslag på mig, og der gik omtrent en måned, uden at lysten til at gense min lille kirkegårdsforbindelse blev stærk nok til, at jeg ville give efter for den. Imidlertid glemte jeg hende ikke … Mindet om hende plagede mig som et mysterium, som et psykologisk problem, som en af de uforklarlige gåder, der hverken under én rist eller ro, før man har fundet deres løsning.

Jeg ved ikke hvorfor, men en dag fik jeg den idé, at jeg måtte kunne møde hende på Montmartres kirkegård, og jeg gik

derhen.

Jeg spadserede længe omkring uden at se andre end dette steds sædvanlige besøgende, de få, der endnu ikke har afbrudt al forbindelse med deres døde. Der lå ingen grædende kvinde og heller ingen kranse eller blomster på marmorpladen over den grav, hvori kaptajnen, der var dræbt i Tonkin, hvilede ud efter kampen.

Men da jeg forvildede mig hen i et andet kvarter af de dødes store by, fik jeg pludselig nede ved den ene ende af en korsgang øje på et par, der kom hen imod mig, en herre og en dame, begge i dyb sorg. Da de kom nærmere, opdagede jeg til min store forbløffelse, at damen var … hende!

Hun så mig, rødmede, og idet jeg gik forbi dem i den smalle gang så tæt, at jeg strejfede hendes kjole, gav hun mig et lille tegn og sendte mig et blik, der betød: "Lad, som om du ikke kender mig," men som samtidig også syntes at sige: "Kom snart igen og besøg mig, min skat."

Herren var korrekt og elegant, officer af Æreslegionen, og så ud til at være op imod et halvthundrede år.

Han støttede hende omhyggeligt, ligesom jeg havde gjort, da vi forlod kirkegården.

Jeg gik aldeles bestyrtet bort, idet jeg spurgte mig selv, om jeg kunne tro mine egne øjne. Til hvilken race af væsener hørte denne dystre skøge? Var hun et almindeligt prostitueret fruentimmer, der var snedig nok til at søge sit bytte mellem gravene blandt de sørgende mænd, hvis hjerte er opfyldt af længsel efter den kvinde, hustru eller elskerinde, de har mistet, og hvis sind endnu bæver i mindet om svundne kærtegn? Var hun ene om det? Er de flere? Er det en profession? Er

kirkegården et jagtdistrikt ligesom fortovet? *Gravkvinderne!* Eller havde hun alene haft den beundringsværdige idé, der rummer en dyb filosofi, at udnytte de elskovssavn, som disse omgivelser får til at nage dybere?

Men det ville have moret mig at vide, hvem hun den dag var enke efter!"

Pauls kæreste

De unge roeres samlingssted, restaurant *Grillon*, tømtes langsomt. Foran døren var der sang, skrig og tummel; kraftigt byggede unge mænd i hvidt trikot gestikulerede med årerne over skuldrene.

Kvinder i lyse forårsdragter steg forsigtigt ned i de lange, smalle både, satte sig til rette ved roret og ordnede deres kjoler, mens etablissementets vært, en stor, svær, rødskægget kraftkarl, der var berømt for sin muskelstyrke, rakte de skønne hånden, mens han overlegent afbalancerede de skrøbelige fartøjer.

Derefter indtog roerne deres pladser, deres arme var nøgne og de skød brystet frem for at tage sig ud for tilskuerne, der bestod af søndagspyntede småborgere, arbejdere og soldater, som stod lænede med albuerne på broens rækværk og opmærksomt fulgte det skuespil, der oprulledes for deres øjne.

En efter en stødte bådene fra broen. Roerne bøjede sig forover, så kastede de sig tilbage med en regelmæssig bevægelse, og under skubbet fra årebladene skød de pilsnare både gennem vandet, fjernede sig, blev mindre og mindre og forsvandt endelig under den næste bro, jernbanebroen, i retning ned mod "*La Grenouillère*".

Kun ét par var blevet tilbage. Den endnu næsten dunhagede unge mand var slank og havde et blegt ansigt; han holdt sin elskerinde, en lille mager brunette med græshoppeagtige bevægelser, om livet; hvert øjeblik så de hinanden dybt ind i øjnene.

Værten råbte:

"Nå, hr. Paul, De må skynde Dem."

Og parret nærmede sig.

Hr. Paul var den mest afholdte og mest ansete af alle etablissementets kunder. Han betalte godt og regelmæssigt, mens de andre først skulle presses i længere tid, når de da ikke fuldstændig forsvandt uden at efterlade en øre. Desuden var han en slags levende reklame, for hans fader var senator. Og når en fremmed spurgte: "Hvem er den unge fyr dér, som er så optaget af sit pigebarn?" så var der altid en eller anden af stamgæsterne, der svarede i en dæmpet tone og med en vigtig og hemmelighedsfuld mine:

"Det er Paul Baron, De ved nok, en søn af senatoren."

Og så kunne den anden som regel ikke bare sig for at sige:

"Stakkels knøs! Han er nok grundigt fanget."

Madam Grillon, en brav kone, der tog sig ivrigt af forretningen, kaldte den unge mand og hans ledsagerske "sine to turtelduer", og syntes ganske rørt over deres kærlighed, der var så fordelagtig for etablissementet.

Parret gik med langsomme skridt ud på broen; deres båd *Madeleine* lå parat; men ligesom de skulle gå om bord, standsede de for at kysse hinanden, hvad der fik det forsamlede publikum til at briste i latter. Paul tog sine årer og gav sig ligeledes til at ro ned ad "*La Grenouillère*" til.

Da de nåede deres bestemmelsessted, var klokken lige ved tre, og det store, flydende traktørsted var overfyldt af mennesker.

Den mægtige tømmerflåde, der er dækket af et tjæret tag, som bæres af træpiller, er forbundet med den henrivende ø

Croissy ved to broer, hvoraf den ene går lige ud til det svømmende etablissement, mens den anden fører fra det ene af dens yderste hjørner over til den lillebitte miniature-ø, der har tilnavnet "Blomsterpotten" og kun ejer et eneste træ, og derfra videre over til landjorden lige ved siden af badeanstaltens billetkontor.

Paul bandt sin båd fast til en af flådens sider og sprang over cafeens balustrade; så greb han fat i sin elskerindes hænder og hjalp hende over, og de satte sig ved et bord lige overfor hinanden.

På den anden side af floden, på landevejen, kørte en lang række vogne. Almindelige drosker vekslede med flotte herskabsekvipager: de første klodsede og tunge med en uhyre mave, der trykkede fjedrene sammen, og forspændte med en gammel krikke med ludende hoved og slatne knæ; de andre, slanke og fine, båret højt over tynde hjul, trukket af heste, hvis ben var spinkle og spændstige, hvis hoveder knejsede og hvis bidsler var dækkede med snehvidt skum, mens kuskene, ranke i deres livreer og med stiv hals i de høje flipper, sad uden at røre sig, med ubevægelige tømmer og pisken støttet mod knæet.

Flodbredden var dækket med folk, der var søgt udenfor byen, enten hele familien samlet eller i smågrupper eller to og to eller alene. De rev græstotter af, gik helt ned til floden og krøb igen op på vejen, men da de var nået til et bestemt sted, standsede de alle for at vente på færgemanden. Den tunge færgebåd roede uden afbrydelse fra den ene bred til den anden og aflæssede sine passagerer på øen.

Den arm af floden, hvortil den flydende cafés façade vendte ud, syntes at være faldet i søvn, så svag var strømmen. Flåder af

sports-robåde, af små lystbåde, af store familiebåde, af vandski, af kajakker, af fartøjer af enhver form og af enhver art, gled hen over den ubevægelige vandflade, krydsedes, filtredes ind i hinanden, lagde sig ved siden af hinanden, standsedes pludselig ved et ryk af de roendes arme, for atter ved en pludselig muskelanspændelse at fare af sted som lange gule eller røde fisk.

Der kom stadig nye til; nogle oppe fra Chatou, andre nede fra Bougival; og latter, prajende tilråb, hilsener eller skældsord fløj hen over vandet fra den ene båd til den anden. Sportsroerne bød deres brunede hud og knudrede muskler frem under solens glød, og bag i bådene udfoldede de styrende kvinders røde, grønne, blå eller gule silkeparasoller sig som sære, svømmende blomster.

En hed julisol brændte midt på himlen; luften syntes fyldt med en flammende livslyst; ikke et eneste vindstød fik poplernes og piletræernes blade til at skælve.

Lige overfor, men længere borte, bredte det uundgåelige Mont Valérien sine befæstede skråninger under det blændende lys, mens det smukke højdedrag ved Louvenciennes til højre drejede sammen med floden og rundede sig til en halvcirkel, hvor hist og her landstedernes hvide mure tittede frem mellem de store havers mørke løvfylde.

Omkring landingspladserne ved "*La Grenouillère*" drev en mængde spadserende rundt under de kæmpestore træer, der forvandler denne del af øen til den prægtigste park i verden. Fruentimmer med hørgult hår, uforholdsmæssigt svulmende bryst og udæskende svajet ryg, med en hvidsminket teint, sortsværtede øjne, blodigtrøde læber og stramt snøret talje

slæbte deres skrigende smagløse og ekstravagante toiletter hen over det friske grønsvær, mens unge herrer spankede ved siden af dem som levende modejournaler, med lyse handsker, lakerede støvler, tynde, svippende lapsestokke og en monokel, der endnu stærkere fremhævede deres smils intetsigende flovhed.

Øen indsnævres lige ved "*La Grenouillère*", og på den anden bred, hvor en anden færgebåd, der uden standsning sætter folk over fra Croissy, er i virksomhed, er flodarmen rivende, fuld af hvirvler og skum og bruser med en bjergstrøms voldsomhed. En brovagt af artillerister er lejret på denne bred og på en lang bjælke sad en række soldater og stirrede ned i vandet.

Det flydende etablissement var overfyldt af en larmende og hylende mængde. Træbordene, hvor de spildte drikkevarer dannede små, klæbrige bække, var dækkede med halvtømte glas og omgivet af halvdrukne mennesker, der skreg og sang og brølede. Mændene sad med hatten i nakken, rødblissede ansigter og spiritusskinnende øjne og skrålede op, drevet af en naturlig trang til bare at gøre så meget spektakel som muligt. Kvinderne, som søgte et bytte for aftenen, lod sig foreløbig byde på forfriskninger. I det frie rum mellem bordene dominerede stedets sædvanlige publikum, en hel bataljon af kåde roere med deres kvindelige ledsagere i korte flonelsnederdele.

En af dem hamrede løs på klaveret, det så ud, som om han spillede både med arme og ben; fire par dansede en vild kvadrille, mens nogle elegante og korrekte unge mennesker, som, hvis bunden ikke trods alt skinnede igennem, godt kunne være blevet antaget for at høre til det gode selskab, stod og så til.

Dér indånder man i fulde drag hele det parisiske samfunds råddenskab, dér samles hele dets bundfald, alt det højere krapyl: en blanding af kræmmersvende, syvende rangs skuespillere, tarvelige småblads-journalister, forsumpede adelsmænd, mislige børsspillere, ilde berygtede solderister og gamle levemænd, der er ødelagte af udsvævelser; en malproper sammenhoben af alle de mistænkelige individer, som er halvvejs kendte og halvvejs gået til bunds, som man kun halvvejs hilser på, og hvis ære er gået halvvejs fløjten, plattenslagere, snydere, kvindespekulanter og industririddere med en værdig optræden og en storskrydende mine, der synes at sige:

"Den første, som kalder mig en skurk, slår jeg ned."

Dette sted udsveder dumhed og stinker af sjofelhed og godtkøbsglimmer. Både mænd og kvinder er lige gode. Luften er tung af elskovslyst og man slås for et "Ja" eller et "Nej", for at opretholde sin ormstukne anseelse, som kårdestødene og pistolkuglerne dog kun gennemhuller endnu mere.

En del af omegnens beboere driver hver søndag derhen af nysgerrighed; nogle unge, meget unge mennesker viser sig igen år efter år og lærer at leve. Folk, der ikke ved, hvordan de skal få tiden til at gå, lader sig føre derhen af tilfældet og enkelte troskyldige kommer der af vanvare.

Ved siden af den overdækkede flåde, hvor der serveres drikkevarer, og lige ved "Blomsterpotten" bades der. De kvinder, hvis former har tilstrækkelig bløde rundinger, går derhen for at stille deres yndigheder til skue og lokke kunder. De andre, som ikke er sikre på sig selv, skønt de er stoppet ud med vat,

afstivede med fjedre, rankede op her og gjort lige der, sender foragtende øjekast til deres pludrende søstre.

På en lille platform stiller svømmerne sig i række for at komme til at springe ud på hovedet. De er lange som bønnestager, runde som græskar, knudrede som olivengrene, tvunget fremover af skuldrenes dårlige holdning eller bøjet tilbage af mavens fylde, og alle lige hæslige springer de ud i vandet, der sprøjter helt op til caféens småborde.

Til trods for de mægtige træer, som hælder sig ud over det flydende hus, og til trods for vandets nærhed var varmen kvælende. Uddunstningerne fra de spildte drikkevarer blandede sig med lugten fra de nøgne legemer og de bedøvende parfumer, som elskovskræmmerskerne har overhældt sig med og som fordamper i denne bagerovn. Men gennem den kvalmende, sammenblandede luft trængte sig en let duft af pudder, som snart forsvandt og snart dukkede frem, men som stadig kom igen, som om en eller anden skjult hånd havde rystet en usynlig pudderkvast oppe over alles hoveder.

Det var dog floden, der udøvede den største tiltrækningskraft, og alle blikke iagttog med spændt opmærksomhed bådene, som kom eller sejlede bort. Kvinderne bredte sig på styrepladsen overfor deres kavalér med de stærke håndled og stirrede med overlegen foragt på kollegerne, som inde på øen var på jagt efter en middagsindbydelse.

Af og til, når en båd skød forbi i fuld fart, udstødte vennerne inde foran caféen høje råb og hele mængden gav sig pludselig, grebet af vanvid, til at råbe med.

Ved flodens ombøjning ned imod Chatou kom bestandig nye både til syne. De nærmede sig, blev større, og efterhånden som

ansigterne genkendtes, brød tilskuerne ud i nye råb.

En åben båd, som var overskygget af et telt, og som havde fire kvinder om bord, kom langsomt ned ad strømmen. Den kvinde, der roede, var lille, mager, falmet, klædt som en matrosdreng og med håret strøget op under den runde blanke hat. Overfor hende lå en fyldig blondine, iført mandsklæder, en helt hvid flonelsdragt, mageligt tilbageslængt med benene smækket op på roerbænken på hver side af den roende og dampede på en cigaret; hvert åretag fik hendes svære barm og tykke mave til at bævre. I den bageste ende af båden, under teltet, sad to høje og slanke unge piger, den ene lys og den anden mørk, med hinanden om livet og så uafbrudt hen på deres ledsagersker.

Et råb ovre fra "*La Grenouillère*" rystede luften:

"Der er Lesbos!"

Og på et øjeblik voksede råbet til en rasende larm. Der opstod en skrækkelig trængsel; glas blev væltet, bordene blev i et nu overfyldte af mennesker, som strakte hals for bedre at se; og alle skrålede med i støjende begejstring:

"Lesbos! Lesbos! Lesbos!"

Ustandselig rullede skriget frem, det blev utydeligere og var ikke mere andet end en langtrukken hylen; men så syntes det pludselig at tage fornyet tilløb, at svinge sig op i rummet, dække floden, fylde de store træers tætte løv, strække sig helt over til de fjerne bakkedrag, nå op til solen.

Under hele denne ovation hvilede den roende kvinde roligt på årerne. Den svære blondine drejede ligegyldigt hovedet og løftede sig lidt i vejret på albuen; de to smukke piger bag i båden gav sig til at le og vinkede hilsende ind til mængden.

Så fordobledes skrålene og fik hele den flydende anstalt til at ryste. Mændene svingede med deres hatte, kvinderne viftede med deres lommetørklæder, og alles stemmer, dybe og skingrende mellem hinanden, brølede samtidig:

"Lesbos!"

Det var, som om dette folk, dette skrabsammen af degenererede individer hilste et overhoved, ligesom når eskadrerne skyder med kanoner i det øjeblik, admiralskibet passerer deres front.

Også fra bådevrimmelen ude på floden hyldedes kvindernes båd, der langsomt og søvnigt gled videre for at lægge til lidt længere nede.

Stik imod alle de andre havde Paul taget en nøgle op af sin lomme og af alle kræfter fløjtet i den. Nervøs og endnu blegere end ellers greb hans elskerinde ham i armen for at få ham til at tie. Men han lod til at være aldeles ude af sig selv, hele hans væsen gjorde oprør, drevet af en mandig skinsyge, et instinktmæssigt og ubændigt raseri. Med læberne dirrende af harme stammede han:

"Det er skændigt! De skulle druknes som hunkatte med en sten om halsen."

Men med ét blev Madeleine hidsig; hendes tynde, skarpe stemme blev pibende og hun talte med en tungefærdighed, som om det var sin egen sag, hun forsvarede:

"Hvad kommer det dig ved! Har de måske ikke lov til at gøre, hvad de vil, når de ikke skylder nogen noget? Lad mig være i fred med din skabagtighed! Hold du bare næsen i dine egne sager og bryd dig ikke om andres!"

Men han afskar hende ordet:

"Det vedkommer politiet, og jeg skal nok være mand for at sørge for, at de bliver puttet i Saint-Lazare."

Hun fo'r op:

"Du?"

"Ja jeg! Men foreløbig forbyder jeg dig at tale til dem. Forstår du, jeg forbyder dig det!"

Hun trak på skuldrene. Hun var pludselig blevet rolig:

"Hør, lille ven, jeg vil gøre, hvad jeg har lyst til; og er du ikke fornøjet med det, så kan du godt stikke af lige med det samme. Jeg er ikke gift med dig, vel? Du gør derfor bedst i at holde din mund."

Han svarede ikke og de blev stående overfor hinanden med fortrukket ansigt og hastigt åndedræt.

Ved den anden ende af den store træcafé dukkede de fire kvinder frem. De to, som var i mandsklæder, gik forrest, den ene mager som en for tidligt udviklet dreng, med gul hud ved tindingerne, den anden svulmende af fedt i den hvide flonelsdragt, vuggende sig i lænderne og vraltende som en fed gås med stolpetykke ben og indadvendte knæ. Lige bag efter dem kom deres to veninder, og alle roerne strømmede til for at trykke dem i hånden.

De havde alle fire lejet en lille villa ved bredden af vandet og der boede de hele sommeren.

Deres last var almindelig bekendt, officiel, patenteret. Der blev talt om den som en ganske naturlig ting, der næsten gjorde dem sympatetiske, og mand og mand imellem hviskedes der ganske sagte besynderlige historier om dramaer, der skulle være opstået af rasende kvindejalousi, og om hemmelige besøg,

som kendte damer, skuespillerinder, skulle have aflagt i det lille hus ved flodbredden.

En nabo, der var blevet oprørt over disse skandaløse historier, havde gjort anmeldelse til gendarmerne, og en underofficer, ledsaget af en menig, havde indfundet sig for at foretage en undersøgelse. Det var en delikat mission, strengt taget var der intet at bebrejde disse kvinder, som på ingen måde hengav sig til prostitutionen. Sergenten, som ikke en gang rigtigt vidste noget om arten af den lovovertrædelse, de beskyldtes for, var aldeles perpleks, forhørte rent i blinde og endte med at affatte en klassisk rapport, der fastslog de mistænktes fuldkomne uskyldighed.

Lige ned til Saint-Germain havde det kun været én eneste lattersalve.

Med udfordrende skridt skred de ligesom dronninger gennem caféen. De syntes stolte af deres berømmelse og lykkelige ved alle de øjne, der hvilede på dem; de havde følelsen af at stå langt over hele denne mængde, denne sværm, denne pøbel!

Madeleine og hendes elsker så dem komme, og i pigebarnets øjne tændtes en flamme.

Da de to forreste kvinder var nået til enden af deres bord, skreg Madeleine:

"Pauline!"

Den tykke blondine vendte sig om, standsede og sagde, stadig med sin arm stukket ind under den kvindelige matrosdrengs:

"Næ, er det dig, Madeleine … Kom lidt hen og snak med mig, min skat."

Paul knugede sine fingre om sin elskerindes håndled, men hun slyngede ham i ansigtet: "Du ved, at du kan stikke af!" med en sådan mine, at han tav og lod hende gå.

De blev stående og passiarede sagte og ivrigt sammen alle tre. Lystige smil gled hen over deres læber og de talte meget hurtigt; nu og da tilkastede Pauline ham et spottende sideblik og lo ondskabsfuldt.

Til sidst kunne han ikke længere holde det ud, han rejste sig pludselig og var med et spring tæt henne ved dem, skælvende over alle sine lemmer. Han greb Madeleine i skuldrene:

"Kom, jeg vil have det," sagde han, "jeg har forbudt dig at tale med de fruentimmere."

Pauline hævede stemmen og gav sig til at skælde ud uden at spare på sit fiskerkælling-repertoire. Der blev lét rundt omkring og roerne stimlede sammen; de bageste stod på tåspidserne for bedre at se.

Han blev stående aldeles målløs under denne regn af slibrige skældsord. Han havde en fornemmelse, som om de ord, der kom ud fra denne mund og skyllede ned over ham, tilsmudsede ham, som om det var skarn, og han veg tilbage for den optrækkende skandale. Han drejede sig om, skubbede sig vej gennem mængden og gik hen og lænede sig med albuerne på rækværket ud mod søen med ryggen til de tre sejrstriumferende kvinder.

Han blev stående og stirrede ud i vandet, nu og da gjorde han en hastig bevægelse, som om han med en nervøs finger borttørrede en tåre, der havde dannet sig i øjenkrogen.

Sagen var, at han elskede hende vanvittigt, uden at vide hvorfor, på trods af sit forfinede instinkt, på trods af sin

fornuft, ja selv på trods af sin vilje. Han var blevet slugt af denne kærlighed, således som man bliver slugt af hængedynd. Med sin bløde, sværmeriske natur havde han drømt om en ideel, ophøjet og opofrende elskov, og så havde denne lille spirrevip af en kvinde, der var dum som alle den slags pigebørn, oven i købet hårrejsende dum, mager, opfarende og ikke en gang køn, forstået at fange ham så fuldstændig, at han var hendes fra hoved til fod, med sjæl og legeme. Han lå under for dette hemmelighedsfulde og almægtige kvindelige trylleri, denne ukendte kraft, dette forunderlige herredømme, der kommer, ingen ved hvorfra, fra kødets dæmon, men som kaster den mest fornuftige mand ned for et eller andet pigebarns fødder, uden at der findes det mindste hos hende, som kan forklare hendes skæbnesvangre og uimodsigelige magt.

Og dér, bag ved hans ryg, forberedtes noget afskyeligt. Deres latter trængte lige ned i hans hjerte. Hvad burde han gøre? Han vidste det godt, men han kunne ikke.

Han holdt sine øjne stift fæstede på en fisker, som uden at røre sig sad lige overfor på den anden bred med sin medestang i hånden.

Pludselig gav manden et ryk og en lille sølvfisk fløj gennem luften, sprællende ved enden af snoren. Så forsøgte han at trække krogen ud, han vendte og drejede den, men til ingen nytte; omsider blev han utålmodig og gav sig til at hale løs, og dyrets blodige gane blev trukket ud sammen med et helt bundt indvolde. Paul skælvede, det var, som om det var hans eget hjerte, der blev sønderrevet. Det forekom ham, at fiskekrogen var hans kærlighed, og at hvis den skulle rives ud, så ville alt, hvad han havde i brystet, følge med ved enden af sådan en bøjet

jernkrog, som sad fast dybt nede i ham, mens Madeleine holdt snoren.

En hånd blev lagt på hans skulder; han fo'r sammen og vendte sig om; hans elskerinde stod ved siden af ham. De talte ikke til hinanden, og hun lænede sig ligesom han med albuerne på rækværket og stirrede ned i floden.

Han ledte efter noget at sige til hende, men han fandt intet. Det lykkedes ham ikke engang at gøre sig klart, hvad der foregik inde i ham; alt, hvad han følte, var en glæde over at mærke hende ved siden af sig, at vide, at hun var kommet tilbage, og en fejhed, han selv skammede sig over, en trang til at tilgive alt og tillade alt, når hun blot ikke ville forlade ham.

Endelig spurgte han efter nogle minutters forløb med en blid stemme:

"Hvis du vil, skal vi så ikke hellere tage bort. Der er meget bedre i båden."

Hun svarede:

"Jo, min ven."

Han hjalp hende med at stige ned i båden, støttede hende og trykkede hendes hænder. Han var ganske rørt og der var endnu nogle tårer tilbage i hans øjne. Så så hun smilende på ham og de kyssedes på ny.

De roede ganske langsomt op ad floden langs den græsbeklædte pilebeplantede bred, der lå stille badet i eftermiddagens varme.

Da de var kommet tilbage til restaurant *Grillon*, var klokken endnu ikke seks. De lod båden blive og gik til fods ind over øen, hen ad Bézons til, langs med de høje poppeltræer, som indhegner floden.

Græsset, der var langt nok til at mejes, var fuldt af blomster. Den nedgående sol bredte en dug af rødligt lys hen over det, og i den svindende dags mildnede varme blandede græssets duft sig med den fugtige dunst fra floden og mættede luften med en øm længsel, en svævende lykke, ligesom en tåge af velvære.

En dragende svimmelhed sænkede sig over hjerterne, en andægtig betagelse over aftenens hellige ro, over det vidtstrakte livs svage og hemmelighedsfulde bæven, over al den gennemtrængende og vemodige skønhed, der syntes at strømme ud fra alle planter og ting og udfolde sig og åbenbare sig for sanserne i denne stille og fredlyste time.

Han følte alt dette, men hun opfattede intet, intet af det. De gik side om side; og pludselig gav hun sig, træt af at tie, til at synge. Med sin skingrende og falske stemme sang hun et eller andet, der blev skrålet på alle gadehjørner, en melodi, de fleste gik rundt med i hovedet, og som med ét slag sønderrev aftenens dybe og klare harmoni.

Han så på hende og han følte den uoverstigelige afgrund, der var imellem dem. Hun gik og slog på græsset med sin parasol, hendes hoved var bøjet, hun så ned mod sine fødder og blev ved at synge, prøvede høje toner, forsøgte løb og vovede sig til triller.

Hendes lille smalle pande, som han elskede så højt, var altså tom, tom! Der var intet andet indenfor end lidt lirekassemusik; og de tanker, som ved et tilfælde dannedes derinde, var aldeles som denne musik. Hun forstod intet af, hvad der boede i ham, de var mere skilte, end om de slet ikke levede sammen. Hans kys nåede altså aldrig videre end til hendes læber?

Hun løftede øjnene op imod ham og smilede igen. Hendes smil trængte lige ned til hans hjerte, han åbnede sine arme og knugede hende med fordoblet kærlighed lidenskabeligt ind til sig.

Men da han krøllede hendes kjole, gjorde hun sig lempeligt løs, idet hun for at stille ham tilfreds mumlede:

"Ja, ja, jeg elsker dig, lange dreng."

Men han tog hende om livet, og grebet af vanvid satte han i løb og trak hende med sig; han kyssede hende på kinden, på tindingen, på halsen, mens han gjorde høje spring af fryd. Stønnende faldt de til sidst ned ved foden af en busk, som den nedgående sols stråler satte i flammer, og inden de endnu havde fået deres vejr igen, gled hun ind i hans favn, uden at hun forstod det mindste af hans begejstring.

Da de gik tilbage til *Grillon* med hinanden i hænderne, fik de pludselig gennem træerne øje på floden og på båden med de fire kvinder. Den tykke Pauline så også dem, for hun rettede sig op og kyssede på fingeren til Madeleine.

"Vi ses i aften!" råbte hun.

Madeleine svarede:

"Ja, i aften."

Paul havde en fornemmelse, som om der lagde sig en isskorpe omkring hans hjerte.

De gik ind i etablissementets have for at spise til middag.

De satte sig i et af de små lysthuse ved floden og begyndte tavse at spise. Da mørket faldt på, blev der bragt dem et lys, som var beskyttet af en glaskuppel, og som lyste med et svagt flakkende skær.

Hvert øjeblik lød der støjende latterudbrud ud til dem fra roerne oppe i spisesalen i første etage.

Henimod desserten tog Paul ømt Madeleines hånd og sagde til hende:

"Jeg føler mig meget træt, min elskede; hvis du vil, så foreslår jeg, at vi går tidligt til ro."

Men hun gennemskuede hans list, og sendte ham et af de gådefulde, lurende blikke, der i et nu kan dukke frem i en kvindes øjne. Efter at have betænkt sig lidt svarede hun:

"Du kan gå til ro, hvis du har lyst, jeg har lovet at komme til ballet i "*La Grenouillère*"."

Han smilede sørgmodigt med et smil, som skulle dække over hans lidelse, og svarede i en kærtegnende og bedrøvet tone:

"Hvis du ville være rigtig sød, så blev vi to sammen her."

Hun rystede på hovedet uden at lukke munden op.

Han trængte ind på hende:

"Jeg beder dig så inderligt, min lille solstråle!"

Hun brød ham kort af:

"Du ved, hvad jeg har sagt. Hvis du ikke er fornøjet, står døren åben. Der er ingen, som holder på dig. Hvad mig angår, så har jeg lovet det, og jeg går."

Han stillede begge sine albuer på bordet, støttede sin pande i sine hænder og blev siddende uden at røre sig, hensunket i smertelige drømme.

Roerne kom, stadig skrålende, ned fra spisesalen og gik hen til landingsstedet. De skulle tilbage ned ad floden til ballet i "*La Grenouillère*".

Madeleine sagde til Paul:

"Hvis du ikke kommer, så beder jeg en af de andre om at tage mig med."

Paul rejste sig:

"Lad os så gå da," mumlede han.

Himlen var sort, fuld af stjerner, et lummert åndedrag gik igennem natten, et hedt pust, tynget af glød, af gærende liv og flammende attrå, der blandede sig med den raske brise og sagtnede dens fart. Og vinden gled som et varmt kærtegn hen over ansigterne, stemmede for brystet og gjorde åndedrættet vanskeligere, så tung og tæt syntes den.

Bådene begav sig på vej. I hver eneste forstavn var ophængt en venetiansk lygte. Det var ikke muligt at skelne fartøjerne, der sås kun disse små kulørte, hastige og dansende lanterner, der lignede drukne lygtemænd; og fra alle sider af mørket strømmede stemmer.

De to unges båd gled sagte afsted. Nu og da, når en anden båd tog fart og skød forbi dem, fik de pludselig øje på den roendes hvide ryg, der oplystes af hans lygte.

Da de var nået forbi det sted, hvor floden drejer, lå "*La Grenouillère*" for dem i det fjerne. Det festklædte etablissement var smykket med lysende kranse, guirlander og klaser af brogede kinesiske lygter. De store færgebåde, hvis illumination spillede i alle regnbuens farver og dannede templer, pyramider og kunstfærdige monumenter, passerede langsomt frem og tilbage tværs over Seinen. Aflange ildbuer fortsattes lige ned til vandet og nu og da vippede en rød eller blå lygte ved enden af en usynlig stang højt oppe i luften som en gyngende stjerne.

Al denne illumination sendte et stærkt skær hen over caféens omgivelser og kastede fra neden og opefter et skarpt lys på de

store træer, hvis stammer tegnede sig bleggrå ved siden af de mælkegrønne blade mod den kulsorte baggrund.

Orkestret, der var sammensat af fem forstadsmusikanter, udslyngede sin magre, skingrende markedsmusik, som fik Madeleine til at synge på ny.

Hun ville lige straks indenfor. Paul havde mest lyst til først at spadsere lidt rundt på øen; men han måtte give efter.

Selskabet var blevet renset. Roerne var nu næsten alene, kun hist og her sås nogle småborgere eller nogle unge mennesker, flankeret af pigebørn. Direktøren, der samtidig var balarrangør, promenerede majestætisk sin slidte kjole og sit udlevede ansigt over det hele. Han var en ægte type på en gammel skillingsdirektør for en godtkøbs-fornøjelsesanstalt.

Den tykke Pauline og hendes ledsagersker var der ikke, og Paul åndede atter frit.

Der blev danset cancan: parrene gjorde de mest vanvittige krumspring og slyngede benene højt op i luften, op i næsen på dem, der dansede overfor.

Smidige i hofterne sprang kvinderne om, så at skørterne stod højt i vejret og afslørede deres undertøj. Deres fødder fo'r op over deres hoveder med en forbavsende lethed, de vred deres maver, svajede deres ryg, bød deres barm frem og udbredte en kraftig lugt af sved omkring sig.

Mændene hoppede rundt på hug ligesom skrubtudser med uanstændige gestus, snoede og drejede sig, skar hæslige grimasser og slog mølle, eller også gjorde de sig umage for at være morsomme med affektert yndefulde lader.

En tyk opvartningspige og to opvartere serverede forfriskninger.

Da denne flydende forlystelsesanstalt kun var dækket med et tag, men ikke havde nogen som helst vægge, var det selve den fredelige nat og det stjernepudrede firmament, som dannede baggrund for den tøjlesløse dans.

Pludselig oplystes Mont-Valérien, som om en ildebrand flammede op bagved højdedraget. Skæret voksede, blev tydeligere, bredte sig op på himlen og beskrev en stor, bleg, hvidligtlysende cirkel. Så kom noget rødligt til syne, blev stærkere i farven, og var til sidst lige så glødende rødt som et metal på ambolten. Det udviklede sig langsomt til en skive, der syntes at dukke op af jorden; og snart gjorde månen sig helt fri af horisonten og svævede stille ud i rummet. Efterhånden som den steg højere mildnedes dens purpur og gik over til gult, lyst, blændende gult; og efterhånden som himmellegemet fjernede sig, så det ud, som om det blev mindre.

Paul havde fortabt sig således i beskuelsen af dette naturskuespil, at han havde glemt sin elskerinde. Da han vendte sig om, var hun forsvundet.

Han søgte efter hende, men han kunne ikke finde hende. Med et ængsteligt blik afsøgte han alle bordene, gik febrilsk ud og ind og spurgte snart en og snart en anden om hende. Ingen havde set hende.

Naget af uro blev han ved at gå rundt og lede, da en af opvarterne sagde til ham:

"Er det frøken Madeleine, De søger efter? Hun gik for lidt siden sammen med frøken Pauline."

I samme øjeblik fik Paul nede i den anden ende af caféen øje på den kvindelige matrosdreng og de to smukke piger; de stod alle tre med hinanden om livet og iagttog ham hviskende.

Han forstod, og som en vanvittig styrtede han ud af lokalet og ind på øen. Han løb først ned imod Chatou, men da han var kommet til den åbne mark, vendte han om og løb tilbage. Så gav han sig til at flakke rundt i tykningen; han var aldeles ude af sig selv. Nu og da standsede han for at lytte.

Fra alle sider udsendte frøerne deres korte og metalliske kvækken.

Henne ad Bougival-kanten fløjtede en ukendt fugl nogle toner, som nåede ham, svækkede af afstanden. I lysningerne mellem træerne dryssede månen som et lag bomuldsstøv sin blide klarhed ud over græsset; den trængte ned igennem løvet, lod risle lys ned over poppeltræernes sølvglinsende stammer og ødslede sin glimmerregn ud over de høje træers bævende toppe. Hele denne sommeraftens berusende skønhed fik imod Pauls vilje magt over ham, greb ind i hans fortvivlede angst, tog med grusom ironi om hans hjerte og hidsede indtil smerte i hans bløde sværmeriske sjæl længslen efter den ideale kærlighed, efter at kunne lægge sit hoved i en tilbedt og trofast kvindes skød og udøse al sin elskov for hende.

Han blev nødt til at standse, han var lige ved at blive kvalt af gråden, der trængte sig frem.

Så snart krisen var overstået, satte han af sted igen.

Pludselig var det, som om der blev jaget en kniv igennem ham; dér, henne bag busken, havde han hørt nogen kysses. Han ilede derhen; det var et forelsket par, hvis silhuetter, sammenslyngede og forenede i et endeløst kys, hastigt fjernede sig, da han kom nærmere.

Han turde ikke kalde, da han godt vidste, at *hun* ikke ville svare ham; men han var på samme tid også bange for pludselig

at få øje på dem.

Dansemusikken med hornets skingrende soloer, fløjtens falske latter og violinens gennemtrængende hvinen søndersled hans hjerte og skærpede hans lidelser. De skrigende, haltende melodier svirrede om mellem træerne, snart svagere og snart stærkere, når et vindstød bar dem med sig.

Pludselig sagde han til sig selv, at hun måske var kommet tilbage. Ja, hun måtte være kommet tilbage. Hvorfor ikke? Han havde tabt hovedet uden grund, uden at tænke sig om; han havde ladet sig rive med af sin rædsel, af den overdrevne mistanke, der i den sidste tid havde pint ham.

Og pludselig beroliget ved det underlige vindstille, som på én gang kan neddæmpe den største fortvivlelse, gik han tilbage til dansen.

Med et eneste blik overså han hele salen. Hun var der ikke. Han gik uden om de dansende langs med bordene, og pludselig stod han igen foran de tre kvinder. Hans ansigt havde formodentlig et løjerligt, rådløst udtryk, for ved synet af ham brød de alle tre ud i en lystig latter.

Han flygtede, løb igen ind på øen og stormede stønnende gennem krattet. Så lyttede han på ny, – han lyttede længe, for det susede for hans øren; men endelig troede han lidt længere borte at høre en lille, skarp latter, som han alt for godt kendte. Langsomt, næsten krybende, listede han sig fremad, idet han forsigtigt bøjede grenene til side; hans hjerte bankede så stærkt, at han næsten ikke kunne trække vejret.

To stemmer mumlede nogle ord, som han endnu ikke kunne skelne. Så tav de.

Han blev grebet af en mægtig lyst til at flygte, til intet at se, intet at vide, flygte bort for bestandig, bort fra den vanvittige lidenskab, som ødelagde ham. Han ville skynde sig til Chatou for at tage med toget, og han ville ikke mere komme igen, ville aldrig se hende mere. Men i det samme dukkede hendes billede op for hans øjne, og i tankerne så han hende for sig, når hun vågnede om morgenen i den varme seng og kælent slyngede sine arme om hans hals og trykkede sig ind til ham med det opløste hår faldende lidt uordentligt ned over panden, med øjnene endnu lukkede og med læberne halvt åbne til det første kys; og erindringen om dette første morgen-kærtegn fyldte ham med en afsindig længsel og med en rasende attrå.

Stemmerne talte igen; helt sammenbøjet vovede han sig nærmere. Et let skrig løb hen under grenene ganske tæt ved ham. Et skrig! Et af de elskovsskrig, han havde hørt så mange gange i deres kærligheds ømmeste timer. Han sneg sig stadig frem, ligesom mod sin vilje, fuldstændig modstandsløst tiltrukket, uden at noget stod klart for hans bevidsthed; … og han så dem.

Åh! Hvis det havde været en mand, den anden! Men dette! Dette! Og han blev stående oprørt og tilintetgjort, som om han pludselig havde opdaget en af sine kæres hæsligt lemlæstede lig, en forbrydelse imod naturen, en nedværdigende skændsel.

Uvilkårligt fo'r en tanke som et lyn igennem ham, tanken om den lille fisk, hvis indvolde han havde set blive flået ud …

Men Madeleine hviskede: "Pauline!" i den samme kærlige tone, hvori hun ellers sagde: "Paul!" og en sådan smerte gik igennem ham, at han vendte om og ilede bort så hurtigt, hans ben kunne bære ham.

Han stødte imod to træer, faldt over en rod, fo'r videre og fandt pludselig sig selv stående foran den ene flodarm, hvis stride løb var fuldt belyst af månen. Den rivende strøm dannede store hvirvler, hvori lyset brødes. Den høje bred beherskede floden som en klint og lige nedenfor den var en bred, mørk stribe, hvor vandets brusen hørtes inde fra skyggen.

På bredden overfor steg villaerne i Croissy terrassemæssigt i vejret midt i måneskinnet.

Paul så det alt sammen som i drømme, som gennem en erindring, han tænkte på intet, opfattede intet, og alt omkring ham og selve tilværelsen forekom ham som noget tåget, langt borte, glemt, forbigangent.

Floden lå lige foran ham. Forstod han, hvad han gjorde? Ville han dø? Han var vanvittig. Han vendte sig dog ind mod øen, mod *hende*, og ud i den rolige natteluft, hvori musikken fra danseboden fjernt, men utrættelig vedblev at klinge, udslyngede han med en fortvivlet, skærende, overmenneskelig røst et forfærdeligt skrig: "Madeleine!"

Hans sønderrivende kalden skar gennem himlens vide stilhed ud mod horisonten.

Så sprang han med et vældigt spring på hovedet ud i floden. Vandet sprøjtede højt op og lukkede sig igen, og fra det sted, hvor han var forsvundet, udgik der den ene ring efter den anden, og hver ring videde sig ud, lige til dens lysende form nåede den anden bred.

De to kvinder havde hørt skriget. Madeleine rettede sig i vejret:

"Det var Paul!"

En anelse opstod i hendes sjæl:

"Han har druknet sig," sagde hun.

Og hun styrtede ned mod floden, hvor den tykke Pauline indhentede hende.

En tung færgebåd med to mænd drejede rundt og rundt på det samme sted. Den ene af mændene passede årerne, den anden stod og stak med en lang stang ned i vandet, som om han søgte efter noget. Pauline råbte:

"Hvad bestiller De der? Er der sket noget?"

En fremmed stemme svarede:

"Det er en mand, som har druknet sig."

Trykket tæt op til hinanden og med forstyrrede blikke fulgte de to kvinder mændenes manøvrer. Musikken fra "*La Grenouillère*" skingrede stadig i det fjerne og syntes at akkompagnere i takt til de uhyggelige fiskeres bevægelser; og floden, som nu gemte på et lig, brusede i måneskinnet.

Efterforskningerne tog tid. Den skrækkelige venten fik Madeleine til at ryste. Endelig, efter mindst en halv times forløb, udbrød den ene af mændene:

"Jeg har ham!"

Og forsigtigt, ganske forsigtigt begyndte han at hale sin lange bådshage op. Noget stort og mørkt kom til syne på vandets overflade. Den anden færgemand lagde årerne ind og med forenede kræfter halede de den livløse masse til sig og fik den væltet op i båden.

Derpå roede de ind til bredden og søgte efter et lavt og lyst sted, hvor de kunne gå i land. I samme øjeblik de lagde til, kom de to kvinder også.

Så snart Madeleine fik øje på Paul, veg hun tilbage af rædsel. I månelyset så han ud, som om han allerede var grøn, hans

mund, hans næse, hans øjne og hans klæder var fulde af dynd. Hans lukkede og stive fingre var gyselige at se. Et slags sortagtigt, flydende overtræk dækkede hele hans legeme. Hans ansigt syntes opsvulmet og fra hans hår, som var sammenklæbet af dynd, flød snavset vand ned over hans ansigt.

De to mænd gav sig til at undersøge ham.

"Kender du ham?" spurgte den ene.

Den anden, som var færgemanden fra Croissy, tøvede:

"Ja, det forekommer mig, at jeg har set det ansigt før; men sådan som det nu er, er det ikke så lige at kende igen, ved du."

Så pludselig udbrød han:

"Men det er jo hr. Paul!"

"Hvem er det, hr. Paul?" spurgte hans kammerat.

Den første svarede:

"Hr. Paul Baron, senatorens søn, den lille fyr, som var så forelsket."

Den anden tilføjede filosofisk:

"Ja, nu er det slut med det sværmeri; det er alligevel synd, når man er rig."

Madeleine var hulkende sunket om på jorden. Pauline gik hen for at se på den døde og spurgte:

"Er De vis på, at han er død – rigtig død?"

Mændene trak på skuldrene:

"Ja, efter så lang tid! Det er sikkert nok!"

Så sagde den ene af dem:

"Var det ikke hos *Grillon*, han boede?"

"Jo," svarede den anden, "det er bedst, vi bringer ham derhen, så vanker der nok syle."

De gik atter om bord i deres båd og stødte fra land. På grund af den stærke strøm fjernede de sig kun langsomt; og endnu længe efter, at de ikke længere kunne skelnes fra det sted, hvor de to kvinder stod, hørtes den regelmæssige lyd af åreslagene i vandet.

Pauline tog den stakkels forgrædte Madeleine i sine arme, kælede for hende, kyssede hende kærligt og trøstede hende:

"Så, så, græd nu ikke, det er jo ikke din skyld, vel? Vi kan nu en gang ikke hindre mændene i at gøre dumheder. Han har selv villet det, og det var værst for ham selv, når alt kommer til alt."

Hun prøvede på at løfte hende op:

"Så, min egen ven, kom nu med hjem og bliv hos os. Du kan ikke tage tilbage til *Grillon* i aften."

Hun kyssede hende atter:

"Kom, vi skal nok få dig glad igen," sagde hun.

Madeleine rejste sig, og stadig grædende, men mildere og mere dæmpet og med hovedet på Paulines skulder, ligesom indlullet i en mere sikker, mere fortrolig og mere tillidvækkende ømhed, gik hun langsomt bort sammen med hende.

Originaltitler og førsteudgaver

Fru Telliers "pensionat": *La Maison Tellier*, i novellesamlingen af samme navn (Victor Havard, Paris 1881).

Simons fa'r: *Le Papa de Simon*, i *La Réforme politique, littéraire, philosophique, scientifique et économique*, 1. december 1879.

Ved forårstid: *Au printemps*, i novellesamlingen *La Maison Tellier* (Victor Havard, Paris 1881).

En landtur: *Une partie de campagne*, i *La Vie moderne*, 2. og 9. april 1881.

Familieliv: *En famille*, i *La Nouvelle Revue*, 15. februar 1881.

En bondepiges historie: *Histoire d'une fille de ferme*, i *Revue Politique et littéraire (La Revue Bleue)*, 26. marts 1881.

På vandet: *Sur l'eau*, i *Le Bulletin français* 10. marts 1876, under pseudonymet Guy de Valmont.

Gravkvinderne: *Les Tombales*, i *Gil Blas* 9. januar 1891.

Pauls kæreste: *La Femme de Paul*, i novellesamlingen *La Maison Tellier* (Victor Havard, Paris 1881).

Om "Fru Telliers pensionat og andre fortællinger"

Forfatter: Guy de Maupassant (1850-1893).
Org.titel: *Œuvres complètes illustrées de Guy de Maupassant*, Libraire Paul Ollendorff, Paris 1899-1904.
Denne udgave efter: *Samlede Værker af Guy de Maupassant: Fru Telliers "pensionat" og andre Fortællinger.* På Dansk ved Loulou Lassen, f. Marcussen. A. Christiansens Forlag, København 1904.
Oversætter: Loulou Lassen (1876-1947).
Redigeret af: Kim N. Jensen.
Forside: Efter illustration til titelnovellen af Théophile Steinlen (1859-1923).

ISBN 978-87-7628-373-5
2. ebogsudgave, tidligere udgave ISBN 978-87-7979-566-2 (Ølstykke 2018).

© 2026 eBibliotek 1800
www.ebib1800.dk

Note 1:

Første altergang: I katolske lande er den første altergang en højtidelighed, der svarer til vor konfirmation. *Ovs. anm.*